анонс
НОМЕРА

Наукова конференція 4-5 ст.

Вшанування Кобзаря 10-11 ст.

Відродження храму 18-19 ст.

31 березня 2016 року, №1-6 (217-222)

ЗАМОК

Газета Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

ГАРАНТУВАТИ СТАБІЛЬНІСТЬ, ЗБЕРІГАТИ ВПЕВНЕНІСТЬ

Афанасій ЛОМАКОВИЧ, ректор академії

Для забезпечення динамічного розвитку академії необхідно зберегти і примножити наявні напрацювання й окреслити проблеми і завдання, які ставляться перед нами в даний час. Треба бути готовими працювати у напруженій економічній та політичній ситуації, в умовах неврегульованої нормативно-правової бази вищої школи, жорсткої конкуренції в освітньому просторі.

Немає сумніву в тому, що формування контингенту студентів та ефективні заходи щодо його збереження впродовж навчального року є однією з вагомих підвалин успішної діяльності академії. У структурі навчального закладу на сьогодні функціонують 3 факультети: «Педагогічний факультет», «Гуманітарний факультет», «Факультет фізичного виховання та біології», де готують фахівців з 2 галузей знань за ступенями вищої освіти «бакалавр» (8 спеціальностей), «магістр» (3 спеціальності) і за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» (9 спеціальностей) та 12 кафедр. Фактичний контингент студентів становить 2641 особу (в академії – 2030, у педагогічному коледжі – 611 студентів). З них – 347 навчається на державній формі та 264 осіб – за кошти фізичних осіб.

Вступна кампанія кожного року несе в собі певні ризики та випробування. Внесені істотні зміни до Правил вступу до вищих навчальних закладів. Серед найбільш вагомих – визначення пріоритетності ВНЗ при подачі заяв абітурієнтами. Важко було спрогнозувати виконання державного замовлення. Разом з тим, вступна кампанія завершилась із позитивними результатами. Державне замовлення, доведене Департаментом освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації, було виконано в повному обсязі (в 2015 році воно становило: 234 особи для академії і 87 осіб для педагогічного коледжу). Всього до навчального закладу подано 2680 заяв (2400 – до академії, 280 – до коледжу). Зараховано до навчального закладу 1130 абітурієнтів, у тому числі за кошти фізичних осіб – 809 осіб.

У 2015 році завершили навчання 1185 студентів: диплом молодшого спеціаліста отримали 179 випускників (з них 7 – з відзнакою), диплом бакалавра – 491 випускник (з них 12 – з відзнакою), спеціаліста – 501 випускник (з них 30 – з відзнакою), магістра – 14 (з них 6 – з відзнакою).

У минулому році навчальний заклад розпочав підготовку фахівців за новими навчальними планами, де перелік навчальних дисциплін не перевищує 8 на семестр та 16 – на рік. Також реалізовано вимогу Закону України «Про вищу освіту» щодо права вибору студентами навчальних дисциплін обсягом 25 % від усіх годин навчального плану. Підготовлено перелік таких дисциплін, розроблено

методичні рекомендації щодо процедури вибору, здійснено презентації вибіркових навчальних дисциплін, розміщено відповідні матеріали на сайті навчального закладу. Процедура вибору навчальних дисциплін на наступний навчальний рік розпочинається з лютого-березня 2016 року. Цей вид роботи у навчальному закладі знайшов схвальну оцінку з боку Міністерства освіти і науки України.

Здійснено перехід на нові навчальні плани підготовки магістрів терміном навчання 1,5 роки з акцентом на освітньо-професійну складову. Розпочато поетапне зменшення академнавантаження викладачів із 900 до 600 годин (у 2015 році воно становило 825 годин, у 2016 – складатиме 750, у 2017 – 675, а в 2018 році – 600 годин). Академічне навантаження викладача на першому курсі обраховувалося з обсягу 600 годин на навчальний рік.

Нові Ліцензійні умови, затверджені наприкінці грудня 2015 року, передбачають розширення доступу студентів до навчально-методичних матеріалів із нормативних дисциплін через офіційний сайт навчального закладу. Тут здійснено певні кроки: на сайті розміщено графіки навчального процесу, розклади навчальних занять для студентів денної та заочної форм навчання, бази практики, графіки проходження та розклади практики, презентаційні матеріали про кафедри та науково-педагогічних працівників, робочі навчальні програми з окремих дисциплін, складові навчально-методичних комплексів, методичні рекомендації щодо організації різних видів практики.

У сучасному освітньому процесі дедалі вагоміша роль відводиться електронним носіям літературних джерел, навчально-методичних матеріалів. У цьому плані набуває особливого значення електронна бібліотека навчального закладу, обсяг її електронних ресурсів, можливість доступу до

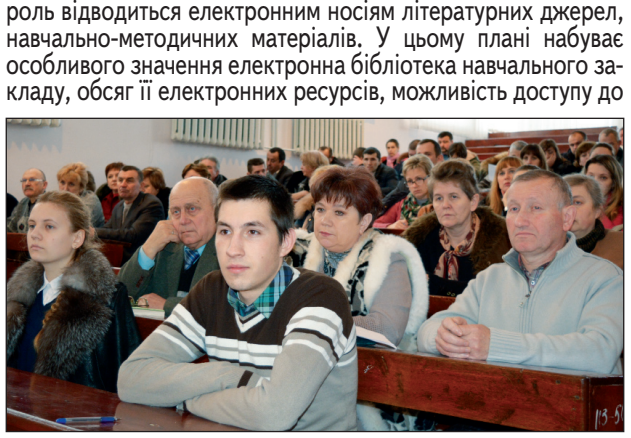

фондів інших бібліотек України та зарубіжжя.

Прогнозується застосування нових технологій для подальшого розвитку електронного ресурсу академії, формування системи реєстрації користувачів та доступу до електронних версій навчальних курсів з усіх предметів на основі програмного забезпечення, запровадження асортименту ліцензованих електронних галузевих видань у фондах бібліотеки; надання допомоги користувачам щодо ефективності пошуку інформації в електронних ресурсах та в мережі Internet.

Позитивним моментом є забезпечення доступу до Інтернету через використання мережі Wi-fi (електронна бібліотека, I-II поверхи корпусу № 1, гуртожиток № 1, окремі приміщення корпусу № 2). Однак необхідно підвищити потужність каналу доступу та розширити сферу застосування Wi-fi (гуртожиток № 2, музичний корпус, хімічний корпус тощо).

Будемо і надалі шукати нові ефективні форми організації навчального процесу та діагностики якості надання освітніх послуг. Так, з метою підвищення об'єктивності оцінювання якості знань студентів академії під час літньої екзаменаційної сесії спробуємо організувати прийом екзаменів у письмовій формі з відповідним кодуванням робіт. Буде зроблено акцент на включенні до екзаменаційних білетів практичної складової (близько 40 – 50 %).

У 2014 році навчальний заклад пройшов чергову акредитацію зі всіх напрямів та спеціальностей із продовженням терміну дії ліцензії та сертифікатів до 2019 року. В 2015 році ми пройшли процедуру чергової акредитації підготовки молодших спеціалістів у коледжі зі спеціальностей «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво» зі збереженням ліцензійного обсягу. Було підготовлено дві ліцензійні справи щодо ліцензування магістерських програм зі спеціальностей «Фізичне виховання» та «Педагогіка вищої школи». Восени розпочато процедуру чергової акредитації магістерської програми зі спеціальності «Біологія». Надіємося, що в контексті нових Ліцензійних вимог нам вдасться підготувати і подати на розгляд Національного агентства справи щодо ліцензування окремих бакалаврських та магістерських програм. Розширення спектру спеціальностей в академії є особливо актуальним у зв'язку із припиненням набору абітурієнтів за освітньо-кваліфікаційними рівнями «молодший спеціаліст» та «спеціаліст» із 2017 року.

Науково-кадрове зростання академії й надалі залишається одним із найголовніших пріоритетів. Насамперед йдеться про зміцнення штату науково-педагогічних працівників власними докторами наук і професорами, розширення доцентського корпусу. За останній рік десять викладачів здобули науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії). Над планами-проспектами докторських дисертацій працюють 20 науковців, з них – 3 докторанти і 36 осіб у статусі здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

За минулий рік рішенням Атестаційної колегії МОН України присвоєно вчене звання доцента дев'яти науково-педагогічним працівникам академії. У грудні 2015 року подано на розгляд до МОН України шість атестаційних справ щодо присвоєння вченого звання доцента.

Окрім того, підготовка наукових кадрів із відповідних галузей, необхідних для кадрового зростання кафедр академії, здійснюється в аспірантурі інших вищих навчальних закладів України (14 осіб, з них 4 – без відриву від виробництва). На поточний рік заплановано захист більше 10 кандидатських дисертацій.

Навчальний процес забезпечували 167 науково-педагогічних працівників і 8 концертмейстерів за основним місцем роботи. Серед них – 12 штатних докторів наук, професорів, 84 кандидати наук, доценти.

Позитивну динаміку за рік має видавнича діяльність науково-педагогічних працівників. Упродовж року професорсько-викладацьким складом навчального закладу підготовлено 292 праці, з них – 23 навчальні програми, 16 навчально-методичних посібників для використання в освітніх установах (з них 4 – з Грифом МОН України), 84 фахових та 44 зарубіжні публікації, тези доповідей тощо. Видано 4 навчально-методичних посібники, рекомендовані МОН України для використання в освітніх установах. Викладачами кафедр підготовлено 7 монографій.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології Марунько О.А. стала стипендіатом Австрійської служби академічних обмінів (OcAF) та Центру культурних зв'язків і мобільності, який дозволив пройти зарубіжне стажування у березні 2015 року в Інституті германістики Віденського університету. Навчальний проект в Австрії передбачав дослідницьку роботу з германістики, прагматичні та когнітивні аспекти претеритального кон'юнктива в сучасній німецькій мові.

Індивідуальний внесок у розвиток науки, позиціонування результатів наукових досліджень в Україні серед вищих навчальних закладів здійснив доцент кафедри теорії та методики технологічної освіти та інформатики Гарматюк Р.Т.(у співавторстві): йому надано висновок про видачу

деклараційного патенту на корисну модель «Електропровідне полімеркомпозиційне покриття» за результатами формальної експертизи, що затверджено «Державною службою інтелектуальної власності України». Заплановано низку заходів, зокрема, організація і проведення наукових семінарів щодо активізації цієї ділянки наукової роботи.

Професорсько-викладацький склад кафедр академії – активний учасник наукових форумів, симпозіумів, конференцій. Характерною особливістю науково-педагогічної роботи в 2015 році була реалізація заходів щодо відзначенню 210-ліття заснування Тадеушем Чацьким і Гуго Коллонтаєм у Кременці Волинської гімназії та з нагоди 250-річчя від дня народження Т. Чацького і 265-річчя від дня народження Г. Коллонтая. Серед заходів – урочиста академія, Міжнародна наукова конференція «Волинські Атени: трансформації між історією і сучасністю», відкриття пам'ятника Т.Чацькому, видання збірника «Волинські Атени»: 1805 – 2015», культурно-мистецькі дійства тощо. Проведено Всеукраїнський науковий семінар «Галина Гордасевич: силует на тлі історії», приуроченого 80-літтю від дня народження письменниці.

(Продовження на стор. 2)

ГАРАНТУВАТИ СТАБІЛЬНІСТЬ, ЗБЕРІГАТИ ВПЕВНЕНІСТЬ

Афанасій ЛОМАКОВИЧ
ректор академії

(Початок на стор. 1)

Результати студентської науки оприлюднюються на міжнародних наукових конференціях і круглих столах, семінарах тощо. Так, у травні 2015 року відбулася тринадцята зустріч студентів, магістрантів і аспірантів у рамках Міжнародного інтеграційного проекту «Школа відкритого розуму». На зустрічі були представники з вищих закладів освіти Польщі, Росії й

України: Університету Яна Кохановського в Кельцах, Технічно-гуманітарної академії в Бельсько-Бялій, Університету Марії Кюрі-Складовської в Любліні (Республіка Польща), Державного університету ім. Ярослава Мудрого у Великому Новгороді, Академії народного господарства при Президентові РФ (Російська Федерація), Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка, Київського національного авіаційного університету та Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка (Україна).

У вересні 2015 року у м.Кельце (Республіка Польща) з участю делегації від академії відбулася чотирнадцята зустріч студентів, магістрантів і аспірантів у рамках Міжнародного інтеграційного проекту «Школа відкритого розуму».

Студенти та викладачі академії у серпні 2015 року брали участь у V Міжнародному науково-мистецькому пленері «Мистецькі зустрічі – 2015».

За результатами III етапу V Міжнародного мовно-лі-ературного конкурсу учнівської та студентської молоді ім.Тараса Шевченка серед студентів III-IV рівнів акредитації студентка 42-ДПК групи педагогічного факультету Наталія Редько отримала диплом II ступеня. За підсумками XV Міжнародного конкурсу з української мови ім. Петра Яцика, студентка 51-Н групи філологічного факультету Ольга Микуляк посіла I місце.

У минулому році Міністерством освіти і науки України прийнято «Концепцію національно-патріотичного виховання дітей і молоді», яка стала однією із магістральних ліній організації виховної роботи у навчальному закладі.

З року в рік помітнішим стає вплив студентства на різні напрями діяльності навчального закладу. Можемо констатувати, що студентське самоврядування у навчальному закладі не обмежується лише офіційними структурами (студентським парламентом, радою гуртожитку, старостатом), а виходить на інші самоврядні рівні. Так, у 2015 році студенти активно долучилися до урочистостей із нагоди ювілею навчального закладу, створення фільмів, презентацій про академію, привітань на сайті та у соціальних мережах, роботі у волонтерському загоні, організації благодійних акцій, участі у суспільно-політичних процесах (для прикладу, громадська організація «Молодіжний рух «За майбутнє»»).

Активізувалась роль студентів у роботі вченої ради академії, ректорату, конференції трудового колективу, науковій та виховній діяльності. Чекаємо ширшої участі органів студентського самоврядування в організації навчального процесу.

За звітний період продовжено низку заходів на рівні міста та району в контексті подій на Сході України. У Різдвяні свята навчальний заклад забезпечував проживання та часткове харчування 32 дітей та 3 наставників із Луганської області. Волонтерським загоном, створеним на базі спеціальності «Соціальна педагогіка», із залученням студентів спеціальностей «Музичне мистецтво» та «Дошкільна освіта» організовано привітання воїнів військової частини А1519 (м. Дубно) з Днем захисника України на Покрову, підготовлено концертну програму, новорічний ранок для дітей учасників АТО, проведено зустріч студентів із воїнами в читальному залі академії. Підписано відповідну угоду про співпрацю між навчальним закладом та названою вище військовою частиною.

У травні 2015 року студенти академії отримали Диплом I ступеня у конкурсному творчому звіті професійно-технічних та вищих навчальних закладів Тернопільщини під гаслом «Герої не вмирають». Вони продовжують виготовляти маскувальні сітки для передачі воїнам зони АТО, що було започатковано у попередньому році. З метою закупівлі реанімаційного обладнання у квітні 2015 року наші студенти стали учасниками благодійних акцій «Серце до серця» та «Врятуй життя дитини». Зібрано членські внески до Червоного Хреста на суму 2700 гривень.

З нагоди Міжнародного дня людей з інвалідністю, напередодні дня Святого Миколая студенти 41-СП групи педагогічного факультету разом зі студентською профспілковою організацією закупили подарунки для дітей із особливими потребами. Започатковано щорічну акцію до Дня Святого Миколая «Через поле, через гай поспішає Миколай», під час якої зібрано солодощі, канцелярське приладдя, м'які іграшки

для вихованців Кременецького обласного психоневрологічного санаторію.

Результативною була діяльність студентського експериментального театру «Пілігрим». Глядачам представлено вистави: «Маруся Чурай» – за мотивами історичного роману Ліни Костенко (режисер В.В. Скоропляс) та «Пікнік» – за мотивами твору Ф. Аррабаля (режисер А.П. Благій). Для дітей міста артистами театру підготовлено ляльково виставу «Бамбукова сопілка» (за мотивами східної казки) та передноворічний Різдвяний вертеп. Необхідно відзначити, що за результатами участі у VIII Міжнародному театральному фестивалі «ЛіхтArt –2015» у м. Рівне під керівництвом А.П.Благія театр отримав дві нагороди: «За найкраще музичне оформлення» та «За найкращу режисуру».

Стає традицією проведення у навчальному закладі фотовиставок різної тематики. Протягом Шевченківських днів 2015 року в академії демонструвався фотовернісаж під назвою «Не вмирає душа наша, не вмирає воля...», присвячена 201-й річниці від дня народження Тараса Шевченка. До Міжнародного дня студента була представлена виставка фотографій «Життя студента – як воно є...».

У травні 2015 року студентством організовано «Музичну перерву», приурочену Дню вишиванки, яскраві конкурсні шоу «Міс Академії 2015» і «Містер Академії 2015». За сприяння ректорату підготовлено урочистий концерт з нагоди Міжнародного дня студента. Дозвілля молоді часто проходить у Центрі вільного часу «Панорама», який надає постійні знижки для студентів навчального закладу.

Маємо вагомі здобутки студентів і викладачів навчального закладу в мистецьких конкурсах. У вересні 2015 року Євген Найчук та Ірина Поліщук стали лауреатами V Міжнародного фестивалю-конкурсу дитячої та юнацької творчості «Яскрава країна», що проходив у Чернігові, а в листопаді цей колектив отримав Диплом I ступеня XVIII Міжнародного студентського фестивалю-конкурсу «Барви осені» (м. Київ). Роман Моронжук та Оксана Чечуріна у липні 2015 року посіли III місце у XIII Міжнародному конкурсі польських народних танців в м. Семятиче (Польща).

Варто відзначити наших студентів, які досягли значних успіхів у спортивно-масовій роботі: чемпіон світу та Європи з армспорту, майстер спорту України з армспорту Ігор Пасєка; майстер спорту з боксу Андрій Соколов; чемпіон України, кандидат в майстри спорту з армспорту Олег Петренко; кандидат в майстри спорту зі спортивного туризму Лариса Лановецька та інші.

Завдяки професійному підбору абітурієнтів та постійним пошукам талановитих спортсменів футбольна команда академії «Буревісник» є постійним учасником Чемпіонату України з футболу серед вищих навчальних закладів, що проходить під егідою Всеукраїнської футбольної асоціації студентів. З метою залучення студентської молоді до занять фізичною культурою і спортом в академії проведено Спартакіаду з різних видів спорту; традиційними стали міжобласні турніри: з футзалу «Пам'яті Героя України В. Чорновола» та з волейболу «Пам'яті загиблих воїнів у Афганській війні» і пам'яті Героя Майдану та України Олександра Капіноса.

Істотно змінилася ситуація з фінансуванням основних напрямів діяльності академії. Все відчутнішими стають зрушення до самофінансування за рахунок власних коштів, тому вже зараз необхідно шукати альтернативні джерела фінансування діяльності академії. В контексті реалізації Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020 року розпочато підготовчу роботу з написання певних програм щодо отримання грантових коштів. Ця справа для нас нова, проте її треба започатковувати.

Згідно з кошторисом по загальному фонду на 2015 рік для навчального закладу було виділено 22 млн. 100 тис. грн. Значна частина цих коштів була витрачена на заробітну плату – майже 13 млн. грн.

На виплату стипендії з бюджету виділено близько 7, 53 млн. грн. Стипендія для студентів коледжу зросла з 550 грн. до 622 грн.; для студентів академії – з 730 грн. до 828 грн.; для сиріт – із 1760 грн. до 1989 грн. Студентам виплачено також індексацію стипендії. На харчуванням сиротам виділено 600 тис. грн. Собівартість харчування таких студентів на день становить 59 грн. 28 коп.

На оплату комунальних послуг та енергоносіїв (газ, електроенергія, придбання дров) виділено з бюджету понад 1,1 млн. грн., а решта суми була оплачена за раху-

нок спецкоштів – близько 420 тис. грн. На поточні ремонти виділено з бюджету лише 82 тис. грн.

Упродовж 2015 року зароблено майже 11 млн. грн. спецкоштів. Значна частина з них використана на оплату праці та нарахування на зарплату (7,8 млн. грн.). Із спецкоштів близько 970 тис. грн. витрачено на капітальний ремонт (гуртожиток № 2, частковий ремонт актового залу, встановлення бруківки біля котельні), близько 0,5 млн. грн. – на проведення поточних ремонтів. У гуртожитку № 2 обладнано кімнати меблями, м'яким інвентарем тощо. Здійснено поселення студентів, які мають змогу проживати в сучасних комфортних умовах. Із метою відновлення первинного історичного вигляду актової зали здійснюється її реконструкція. Мусимо констатувати, що з огляду на фінансові проблеми ремонтні роботи на деякий час призупинено. Серед інших витрат: придбання матеріалів, інвентаря – близько 720 тис.грн.; оплата енергоносіїв, придбання дров – 325 тис.грн.; придбання продуктів харчування – 255 тис.грн.; сплата податків до бюджету – 138 тис.грн.; водовідведення – 97 тис.грн.; відрядження – 22 тис.грн.; періодичні видання – 19 тис. грн.

Серед актуальних і пріоритетних завдань щодо зміцнення матеріально-технічної бази залишається придбання мультимедійної техніки, ліцензованих навчальних програм, осучаснення платформи офіційного вебсайту навчального закладу.

З огляду на труднощі в енергетичній сфері впродовж року здійснювалися заходи щодо раціонального використання та збереження енергоносіїв. Вже другий опалювальний сезон функціонує котел на альтернативному паливі, встановлений у минулому році за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Тернопільщини. Можемо очікувати економію від опалення навчальних корпусів та гуртожитків завдяки скороченню споживання газу (близько 0,5 млн. грн. на рік). Функціональними залишаються ще два газові котли, встановлені в 2015 році.

Знаковою подією в історії вищої школи на Кременеччині є встановлення на території навчального закладу пам'ятника одному з фундаторів Волинської гімназії Тадеушу Чацькому. Пам'ятник споруджено, в основному, за доброчинні кошти викладачів, студентів, небайдужих громадян краю. Поки що призупинено роботи щодо відновлення старовинних фресок в одному з приміщень корпусу № 2. Надіємося, що з часом при певній стабілізації економічної ситуації це питання знов постане на порядку денному.

Серед пріоритетних напрямів культурно-мистецької роботи на майбутнє – відновлення скульптурної композиції «Кременецька Богородиця» – шедевру українського бароко XVIII ст., відомого у мистецьких колах як «Кременецька Мадонна», що височіла у центрі балюстради перед головним входом до архітектурного комплексу Волинського ліцею. Ця ідея знайшла позитивний резонанс серед наукової та творчої інтелігенції, громадськості та духовенства міста і краю. Вже здійснюються перші кроки до повернення статуї Божої Матері – Небесної Покровительки «Волинських Афін» – на її Господом визначене місце.

Діяльність музеїв навчального закладу – також у полі зору ректорату. Впродовж минулого року вдосконалювався, дообладнувався Етнографічний музей, який акумулює елементи селянського побуту Волині XIX–XX ст. До створення цієї світлиці активно залучається студентська молодь, пошукова діяльність якої містить значний виховний потенціал, повертає до витоків, до етнічного коріння. Будемо продовжувати роботу і щодо створення музею Михайла Вериківського, талановитого композитора, уродженця м.Кременця, поважну дату з дня народження якого відзначатимемо у поточному році.

Перед нами стоїть відповідальне завдання – розробка чіткої Стратегії розвитку навчального закладу на наступні роки – документу, в якому маємо окреслити мету, визначити пріоритети діяльності, продумати завдання та механізми реалізації. Попередній період був дуже складним, проте успішним і результативним. Збережено самостійність навчального закладу, реалізовано низку заходів щодо його діяльності у новому статусі – академії, забезпечено всесторонню стабільність, збережено впевненість у завтрашньому дні нашої альма-матер.

В НИХ НЕ БУЛО ЗЕРНА НЕПРАВДИ ЗА СОБОЮ...

Щоб віддати належну шану мужнім учасникам Революції Гідності і на виконання Указу Президента України «Про вшанування подвигу учасників Революції Гідності й увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні» від 11 лютого 2015 року, у День Героїв Небесної Сотні, викладацький і студентський колективи Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка та педагогічного коледжу провели першу пару у формі тематичних лекцій.

Лекції підготували і провели доктор історичних наук, доцент Ірина Скакальська і кандидати історичних наук, доценти Володимир Собчук і Олександр Соловей, кандидати історичних наук Галина Сеньківська і Валентин Мазурок. Перед студентською аудиторією виступили гості заходу: настоятель Храму Преображення Господнього Володимир Буграк розповів про своє перебування на Майдані, про нинішню непросту волонтерську діяльність на передовій; науковий працівник Кременецького краєзнавчого музею Тетяна Тернова – про життя і вшанування пам'яті нашого земляка, Героя Небесної Сотні Олександра Капіноса, який віддав своє життя, захищаючи ідеали демократії та європейського майбутнього України. Цікавою була розмова із безпосередньою активісткою Майдану, а нині волонтером, третьокурсницею спеціальності "Фізичне виховання" нашої академії Наталею Дячук, яка залишилася живою лише тому, що внаслідок сильних опіків від газової гранати змушена була поїхати додому саме напередодні найжахливіших подій.

Не втихає біль утрат, які понесли рідні загиблих Героїв Небесної Сотні. Ніхто не в силах змиритися з тим, що відбувається сьогодні на Сході України, і неможливо уявити, що несе нашому народові день завтрашній. Проте в ім'я тих, хто більше ніколи не повернеться до рідної домівки, ми маємо пам'ятати, що вони віддали своє життя за нас, наших дітей. І кожен рік вшановувати їх, як справжніх Героїв рідної землі.

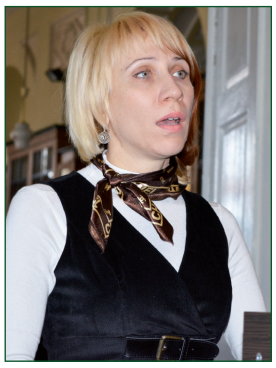

НАУКОМЕТРИЧНА БАЗА – НАША!

Іван ПРОКІПЧУК

Тільки незначна частина вищих закладів освіти має власні періодичні наукові видання, занесені до Міжнародної наукометричної бази даних. Таке високе визнання отримав науковий часопис «Кременецькі компаративні студії» Кременецької

гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка: збірник проіндексовано в міжнародній наукометричній базі «Index Copernicus International» (Республіка Польща) за галузями знань "Літературознавство" та "Лінгвістика". Відразу ж наголосимо, що видання "Студій..." зініціювали, організували і здійснюють науковці кафедри англійської філології нашого навчального закладу.

«Індекс Коперника» є міжнародною науковою базою, котра займається підтримкою та розвитком наукової думки, а також сприяє співпраці між різними міжнародними журналами. Завдяки цій базі науковці з цілого світу та різних галузей науки мають можливість репрезентувати свої наукові ідеї. Система, впроваджена у базі, робить можливими архівацію та багатовимірний аналіз доробку науковців, а також забезпечує доступ до зовнішніх баз даних, а це – додатковий інструмент для наукового співробітництва.

База наукових видань Index Copernicus International Journals налічує близько 22 000 періодичних збірників наукових праць з цілого світу. Перед реєстрацією у базі наукові видання проходять сувору багатовимірну параметризацію, засвідчують свою високу якість і значущість у науковому світі.

За підсумками минулого року, процедуру індексації в «Іпсіех Сорегпісиз Іпіегпаїіопаї» пройшли 3400 наукових часописів, серед яких лише 5 українських журналів з літературознавства («Наукові записки ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Літературознавство», «Кременецькі компаративні студії», «Актуальні питання суспільних наук та історії медицини», «Наукові праці Кам'янець-Подільського НУ імені Івана Огієнка: Філологічні науки», «Вісник Маріупольского державного університету. Серія: Філологія».

Нагадаємо, що минулого року «Кременецькі компаративні студії» було зареєстровано в Centre Internacional de l'ISSN (Франція), міжнародних наукометричних базах «Research Bible» (відкрита пошукова база даних, створена зусиллями науковців Японії) та «CiteFactor» (США), «InfoBASE INDEX» (Індія).

Редколегія часопису «Кременецькі компаративні студії» й надалі активно працюватиме над розширенням наукової впливовості видання та остаточним переходом на міжнародні стандарти рецензування і публікації наукових статей. Запорука успіху – високий професіоналізм, творчий науковий ентузіазм і вірність демократичним, але суворо регламентованим принципам науково-аналітичної роботи, що характерне редакційному колективу "Студій...". Редколегія часопису – це потужна високоінтелектуальна команда науковців, яка зуміла за короткий період здійснити академічний прорив від публікацій кафедрального збірника наукових праць до серйозного професійного редагування наукового часопису, визнаного авторами багатьох країн світу і внесеного до міжнародного реєстру престижних наукових видань.

Такого успіху досягли і його розвивають кандидати філологічних наук, доценти Денис Чик (головний редактор), Олена Пасічник (заступник головного редактора), Наталія Воронцова (завідувач кафедри англійської філології), Ольга Чик, доцент кафедри Тетяна Семегин і старший викладач кафедри Олена Сафіюк, доктор гуманітарних наук Аліна Шульган, працівник мультимедійного центру вивчення англійської мови Олександр Шайковський.

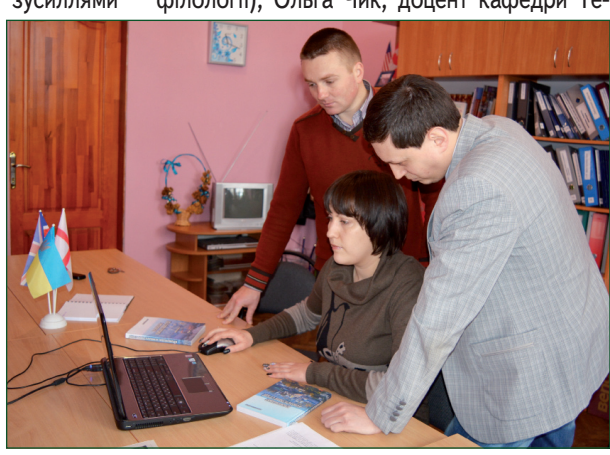

ДВАНАДЦЯТА ЗВІТНА НАУКОВА:

Валентина БЕНЕРА,
проректор з наукової роботи

XII Звітна наукова конференція професорсько-викладацького складу академії за 2015 рік засвідчила посилення науково-педагогічного потенціалу навчального закладу, продемонструвала масштаби, розкрила напрямки і підтвердила високий рівень науково-дослідницької роботи кафедр і, що головне, – висвітлила перспективи розгортання науково-аналітичних пошуків як у форматі стратегічних дослідницьких проблем, так і стосовно кожного окремого науково-педагогічного працівника. Саме на цьому наголосив у своєму вітальному слові ректор академії, професор А.М.Ломакович. Він підкреслив, що основними імперативами, які визначають форми і зміст діяльності нашого навчального закладу, виступають історична самобутність та освітньо-наукові традиції: вони обумовлюють оптимізм науково-педагогічного колективу у поступальному русі до регіонального університету.

Основний підсумок: результати наукової діяльності професорсько-викладацького складу в минулому році стали вагомим аргументом утвердження навчального закладу у статусі академії. Науково-кадрове зміцнення академії, як один із найголовніших пріоритетів нашої діяльності, здійснюється і в майбутньому здійснюватиметься шляхом посилення штату науково-педагогічних працівників власними докторами наук і професорами та розширення корпусу доцентів. У цьому плані маємо певні стартові досягнення: над планами-проспектами докторських дисертацій працюють 20 науковців академії; Н.М.Савелюк, М.С.Курач, Д.Ч.Чик – докторанти престижних національних університетів; 36 викладачів спрямувалися на здобуття наукового ступеня доктора філософії у різних галузях знань. Підвищуються вимоги до тематики дисертаційних досліджень: надалі здійснюватиметься диференційований підхід до вибору тематики дисертацій із врахуванням конкретних науково-теоретичних і методико-прикладних потреб підготовки фахівців. Ця робота покладається на наукову частину і кафедри академії.

З огляду на останнє, а також із врахуванням того факту, що завідувачі кафедр мають стати флагманами кадрової політики у контексті зміцнення науково-педагогічного потенціалу академії, вважаємо необхідною умовою та однією з першочергових вимог роботу очільника кафедри над докторським дисертаційним дослідженням. Таку перспективу бачимо за завідувачами кафедр, доцентами В.А.Голубом, Л.М.Кравець, О.Г.Легкун, Н.В.Приймас, Т.С.Фасолько, О.А.Фурман та іншими. Додамо, що нам необхідне започаткування власних наукових шкіл з підготовки докторів філософії з наукових галузей, пов'язаних із нашими ліцензійними спеціальностями. Таку роботу покликані здійснювати насамперед ті завідувачі кафедр, які перебувають на професорських посадах.

Намічається відповідна перспектива розширення професорського корпусу академії власними науковими кадрами. Критеріям і вимогам присвоєння вченого звання професора відповідають науково-педагогічні працівники, які опублікували наукові праці та керували дисертаційними дослідженнями молодих науковців. Найвищі шанси в цьому плані мають кандидати наук, доценти О.В.Пасічник, Н.М.Савелюк, О.В.Василишин, А.В.Янков.

Зауважимо, що науково керівництво підготовкою власних науково-педагогічних кадрів, опонування при захисті дисертаційних досліджень на спеціалізованих вчених радах в інших ВНЗ, рецензування фахової наукової продукції поступово стають нормою діяльності професорсько-викладацького складу академії. Нові можливості щодо присвоєння вченого звання професора відкрилися перед науково-педагогічними працівниками мистецьких спеціальностей. Вивчається питання про присвоєння цього звання доценту кафедри методики викладання мистецьких дисциплін В.Я.Яричу, який має почесні звання народного художника України і заслуженого діяча мистецтв України.

Упродовж минулого року ефективно здійснювалась підготовка кандидатів наук (за новою термінологією – докторів філософії з окремих галузей знань): Р.О.Дубровський здобув науковий ступінь доктора філософії з філологічних наук, А.П.Нападій – з фізичного виховання та спорту, Н.М.Волянюк – з мистецтвознавства; М.В.Божик, Н.А.Бодруг, І.М.Галаган, І.Є.Клак, М.П.Олексюк, О.В.Омельчук, В.В.Терпелюк – з педагогічних наук. До докторів філософії ставлять високі ліцензійні вимоги: вони повинні викладати тільки ті навчальні дисципліни, які передбачені науковою галуззю їхнього наукового ступеня. Саме тому ректорат рекомендує науково-педагогічним працівникам при виборі тематики дисертаційних досліджень враховувати профіль спеціальності відповідного факультету і кафедри.

У штаті науково-педагогічних працівників академії зміцнюється корпус доцентів. За минулий рік Вчена рада нашого ВНЗ розглянула 15 атестаційних справ щодо присвоєння вченого звання доцента. Згідно з рішенням Атестаційної колегії МОН України це звання присвоєне Н.В.Бабій, В.В.Павелко, Д.О.Польовому, В.В.Слюсарчуку, В.А.Голубу, Я.І.Кравчуку, С.Б.Шабазі, М.Л.Швидківу, В.І.Банаху, В.Є.Ткачуку, О.І.Чик, О.А.Марунько, О.Г.Легкун, О.О.Бережанському, М.В.Сиротюку.

З 1 січня 2016 року вступив у дію новий "Порядок присвоєння вчених звань", за яким від претендента на вчене звання доцента вимагається сертифікат на знання іноземної мови згідно із Загальноєвропейською рекомендацією з мовної освіти; документи, що підтверджують міжнародний науковий досвід претендента, та публікації наукових праць у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз, рекомендованих МОН України.

На даний час в академії на посадах професора кафедри працюють О.В.Василишин, А.В.Янков, Л.М.Невідомська, а на посаді доцентів кафедри – О.Г.Панфілова, Т.С.Семегин, Н.В.Янусь, Р.Т.Гарматюк, Н.І.Яценюк, Т.Є.Бондаренко, В.П.Заболотна, котрим необхідно активізувати роботу з виконання нових вимог щодо отримання вчених звань.

Намітилась позитивна динаміка у видавничій діяльності науково-педагогічних працівників. Протягом року опубліковано 292 наукових праці, серед яких – 23 навчальні програми, 16 навчально-методичних посібників (4 – з відповідним Грифом МОН України), 84 публікації у фахових вітчизняних і 44 – у фахових зарубіжних виданнях, тези доповідей у збірниках матеріалів науково-теоретичних і науково-практичних конференцій, симпозіумів, семінарів. Наведені статистичні дані спонукають нагадати науково-педагогічним працівникам, що підготовка й оприлюднення наукових і навчально-методичних праць є обов'язком кожного науковця вищого закладу освіти, свідченням його особистого рейтингу та рейтингу навчального закладу.

Підвищенню наукового рейтингу нашої академії спри-яли публікації, що отримали Гриф МОН України: "Українські народні рухливі ігри, забави та розваги" (О.О.Яловська), "Організація освітнього процесу в різновіковій групі дошкільного навчального закладу" (О.І.Бочелюк, Т.В.Романюк), "Основи охорони праці: навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ" (С.Б.Шабага, І.А.Білосевич, М.П.Олексюк), "Тренінг особистісного зростання: посібник для студентів ВНЗ" (І.А.Білосевич), а також монографії Г.И.Стронського "Поляки на російській службі на Півдні України на рубежі XIX – XX століть у світлі спогадів Євгеніуша Янішевського", О.О.Безносюка "Безперервна освіта: математична модель" (російською мовою), Н.В.Бабій "Моделі процесів дифузійного переносу і методи оцінювання параметрів у багатокомпозитних наноплівках", Н.І.Цицюри "Біологічні особливості родини Cupressaceae F. Neger у зв'язку з інтродукцією на Волино-Поділлі", О.Н.Дем'янчука "Виховання дітей у національних громадах Волині у XIX – на початку XX століття" і світлої пам'яті В.І.Чопика "Флора Українських Карпат". Наголошуємо на зростаючих вимогах до наукових праць викладачів вищої школи: такі праці мають бути інтегровані у міжнародні наукометричні бази, містити результати досліджень у міжнародному науковому просторі. Крім цього, нагадуємо, що згідно із новими ліцензійними вимогами 5 зарубіжних публікацій викладача прирівнюють його до статусу професора. Більше того, поява якісної наукової продукції фахівця у зарубіжному чи вітчизняному виданні, внесеному до наукометричної бази, може стати запрошенням до виконання роботи за певним міжнародним грантом.

Академія володіє значним інтелектуальним ресурсом, що дає змогу консолідувати зусилля провідних науковців кафедр на виконання ґрантових програм. З цією метою створена робоча група, заплановано проведення наукових семінарів щодо активізації міжнародного напряму наукової діяльності в академії.

Символічно, що 2016 рік знаменується новими ювілейними датами та подіями. Наша академія – історичний спадкоємець навчально-освітніх установ, витоки яких сягають 1636 року, коли з ініціативи Петра Могили у Кременці було засновано школу-філію Києво-Могилянської академії. Відзначення 380-ліття першовитоків становлення освіти в нашому краї ставить відповідні завдання перед колективом навчального закладу. Справою честі нашої академії, кожного її науковця стає дослідження історії книгодрукування на Волині, до чого зобов'язує 380-річчя видання в 1638 році у друкарні братської школи "Кременецької граматики" – одного з найдавніших навчальних посібників української мови. Цю роботу необхідно розпочинати вже тепер, щоб до ювілейного 2018 року забезпечити ґрунтовну підготовку такого вагомого наукового дійства. На 24 – 25 листопада 2016 року запланована Всеукраїнська наукова конференція "Творчість Михайла Вериківського у контексті української музичної культури та освіти", присвячена 120-річчю від дня народження видатного композитора-кременчанина. Для підготовки до цього ювілею створено організаційний комітет, який готує програму науково-академічних і культурно-мистецьких заходів.

До програми Звітної наукової конференції 107 науковців академії запропонували 91 тематичну доповідь, 5 з яких прозвучали на пленарному засіданні, а решта були оприлюднені у секційному форматі. Розпочав роботу пленарного засідання доктор педагогічних наук, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін, професор О.Н.Дем'янчук доповіддю "Мистецтво слова у навчально-виховному процесі як засіб формування естетичної культури та загальнолюдських цінностей". Особливу наукову зацікавленість викладацької аудиторії викликало дослідження "Релігійний дискурс сучасної студентської молоді (на прикладі таїнства молитви)", з яким виступила кандидат психологічних наук, докторант Східноєвропейського НУ ім.Лесі Українки, доцент кафедри педагогіки та психології Н.М.Савелюк. Кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки вищої школи О.О.Безносюк висвітлив тему "Проблема якості освіти в європейській і світових системах підготовки фахівців". Конкретну педагогічну навчально-виховну проблему "Створення позитивного психологічного клімату як чинник формування позитивної мотивації до навчальної діяльності майбутніх вчителів іноземної мови" аналізувала кандидат педагогічних наук, член кафедри англійської філології І.Є.Клак. Кандидат педагогічних наук, докторант Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, доцент кафедри теорії і методики технологічної освіти та інформатики М.С.Курач дав своєрідний теоретичний майстер-клас на тему "Навчання художнього проектування майбутніх учителів технологій у контексті реалізації сучасної освітньої парадигми".

Викладачі суспільних дисциплін працювали в секції "Місце і роль Волині та Галичини в історичних, політичних, соціально-економічних і культурних процесах України" (керівник секції – доктор історичних наук І.Б.Скакальська; секретар – кандидат історичних наук Г.Я.Сеньківська). Актуальні суспільствознавчі питання порушували доктори історичних наук, доцент І.Б.Скакальська ("Децентралізація державної влади в Україні: історія, проблеми, перспективи") і професор Г.Й.Стронський ("Реформатори з імпорту. До питання про участь іноземців у державному управлінні України"). Історичну проблематику аналізували кандидати історичних наук, доценти О.Г.Соловей ("Краєзнавчі розвідки Олександра Вітенка: джерелознавчий аналіз") і В.Д.Собчук ("Місто Кременець наприкінці XVIII та в першій третині XIX століть: кого і скільки"), старший викладач Г.Я.Сеньківська ("Історико-краєзнавча діяльність Тернопільського краєзнавчого музею в 1939 – 2010 рр."). Творчу спадщину православних діячів Волині кінця XIX – початку XX століть характеризувала кандидат філософських наук О.В.Мороз. Кандидат юридичних наук В.Є.Ткачук висвітлював питання адміністративно-правового статусу засуджених, а магістр культурології М.В.Левенець – культурно-освітню діяльність на Волині кінця XIX – початку XX століть.

ЗМІЦНЕННЯ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

”Психолого-педагогічні проблеми навчання і виховання у системі безперервної освіти“ вивчали члени другої секції (керівник – кандидат педагогічних наук Л.М.Кравець; секретар – І.Ф.Лизун), до якої увійшли науковці кафедр педагогіки та психології і кафедри педагогіки вищої школи. Загальнотеоретичні питання педагогіки і психології склали зміст наукових повідомлень професорів В.Є.Бенери (самостійна

робота студентів) та О.О.Безносюка (якість освіти), доцентів Л.М.Кравець (ціннісна педагогічна взаємодія), Н.В.Приймас (засади української етнопедагогіки), М.Б.Боднар (життєтворчість студентської молоді), І.А.Білосевича (аксіологія любові), старших викладачів Т.А.Рожко-Павлишин (конкурентоспроможність педагога), В.М.Мартинюка (образ ”Я“ в тілесній свідомості), асистентів І.Ф.Лизун (взаємодія школи і церкви), А.Р.Заблоцького (сімейні форми опіки), О.І.Запорожець (аспекти роботи соціального педагога). До методологічних проблем звернулися доценти С.М.Корнієнко (таборове виховання школярів), Л.О.Данильчук (інформаційно-профілактичні кампанії), старший викладач В.В.Терпелюк (профілактика віктимної поведінки підлітків), члени кафедри Т.В.Бешок (застосування медіаосвітніх технологій), В.П.Назарук (формування екологічної культури підлітків), Н.Б.Бабій (засвоєння дошкільниками стереотипів етнічної поведінки), Ю.В.Тимош (формування свідомості та самосвідомості школярів).

Науково-педагогічні працівники кафедри теорії та методики дошкільної освіти об’єднались у секцію, що зосередилась на темі ”Актуальні напрямки розвитку дошкільної та початкової освіти“ (керівник – кандидат педагогічних наук Т.С.Фасолько;

секретар – Н.В.Андріюк). В основному, їх зацікавили методичні аспекти обраної проблематики: використання засобів народної педагогіки (доцент Л.І.Врочинська) і творів музичного (доцент І.А.Оніщук) та образотворчого (асистент Н.В.Андріюк) мистецтва, елементів фольклору (асистент О.О.Яловська) у навчально-виховній роботі з дітьми дошкільного віку; формування ціннісних орієнтацій старших дошкільників у сім’ї (доцент Т.С.Фасолько) і поетично-емоційної компетентності вихователя ДНЗ (асистент О.В.Швець); застосування інтерактивних технологій (асистент В.Б.Легін) та наочності і моделювання (доцент В.В.Павелко) в роботі з молодшими школярами. Методику організації природознавчих екскурсій у початкових класах характеризував доцент М.І.Майхрук, проблему наступності ДНЗ і початкової школи – О.І.Бочелюк.

”Пріоритетні шляхи формування комунікативної та соціокультурної компетенції вчителя філології“ досліджувала четверта секція, в яку увійшли викладачі української та

іноземної філології (керівник – кандидат філологічних наук О.В.Василишин; секретар – кандидат філологічних наук О.В.Сафіюк). Літературознавчі проблеми висвітлювались через призму творчості класиків вітчизняної і світової літератури: Дж.Джойса і В.Підмогильного (кандидати філологічних наук О.В.Сафіюк і В.В.Кучер), Бориса Харчука (доцент О.В.Василишин), Євгена Сверстюка (доценти О.В.Пасічник, І.М.Комінярська), Ш.Бронте (кандидат філологічних наук Н.В.Янусь). Загальнотеоретичні питання літературної творчості вирішували Д.Ч.Чик (топос відьомства в українській і англійській літературі), кандидат філологічних наук О.І.Чик (образ жінки в україномовному та німецькомовному романах). Окремі науковці розробляли лінгводидактичну проблематику: методичні аспекти реалізації діяльнісного підходу у навчанні іноземної мови (доцент М.Ф.Шмир), формування мовної особистості школяра на уроках української мови (доцент І.О.Волянюк), ввічливість як лінгвокультурний аспект речень (кандидат філологічних наук О.А.Марунько), створення системи вправ і завдань для навчання іншомовного спілкування (кандидат філологічних наук Н.І.Яценюк), поняття фразеологічності мовних одиниць (асистент О.В.Шайковський).

Продовжують залишатися в центрі уваги науковців природознавчого профілю ”Еколого-біологічні проблеми та методичні засади професійної підготовки майбутнього вчителя біології“ (керівник – доктор біологічних наук М.М.Ільєнко; секретар – А.С.Красовська). Питання теоретичного характеру розробляли професор В.М.Василюк

(”Етоній. Aetonium“) і доценти Н.І.Цицюра, О.К.Галаган (”До питання класифікації царства Fungi“). Науково-дослідницька проблематика привернула увагу кандидата біологічних наук В.П.Заболотної (дослідження симбіозу бульбочкових бактерій), старших викладачів О.В.Кратко (якість питної води на Кременеччині) і Л.М.Головатюк (біотопічний розподіл мишоподібних гризунів Гологоро-Кременецького кряжу). Методологію підготовки вчителів біології опрацьовували професор М.М.Ільєнко (профілактика і подолання синдрому професійного ”вигорання“ у педагогів), доцент О.І.Дух (формування здоров’язберігаючої компетентності студентів) і кандидат педагогічних наук Т.Є.Бондаренко (використання зарубіжного досвіду викладання біології).

Викладачі-музикознавці, члени кафедри гри на музичних інструментах і вокально-хорових дисциплін, висвітлювали ”Шляхи вдосконалення викладання музичних дисциплін у процесі підготовки майбутнього вчителя музики“. Роботою цієї секції керували кандидати мистецтвознавства О.Г.Легкун (керівник) і О.М.Бойчук (секретар). Теорію та історію музикознавства і музики характеризували професори Б.І.Яремко (Гнат Хоткевич і сучасна музична етнопедагогіка) і Н.О.Супрун-Яремко (творчість Якова Мишківського), кандидат мистецтвознавства О.М.Бойчук і асистент Х.С.Шородок (музичні товариства у мистецькому житті Галичини), асистент Д.Ю.Нуцол (Фольклор у музичній культурі України), кандидат мистецтвознавства О.Г.Легкун і старший викладач В.М.Райчук (музична освіта Кременеччини в 40 - 50-хроках XX століття), викладачі педагогічного коледжу В.Є.Хамуляк і М.О.Мацюк (роль Гната Хоткевича в розвитку професійного бандурного мистецтва). Педагогічні та методологічні аспекти музикознавчої проблематики аналізували доцент М.Л.Швидків, старший викладач А.М.Афанасенко, асистент Т.П.Медецька (народна пісня як основа української вокальної педагогіки), асистенти Л.В.Соляр і А.Л.Петручок (професійна підготовка учителів музичного мистецтва), старший викладач І.С.Харамбура, асистенти І.В.Ратинська, В.М.Яскевич (пріоритетні напрямки розвитку загальної музичної освіти), викладач педагогічного коледжу С.С.Гуральна (вивчення поліфонічних творів).

У секцію № 7 (керівник – доктор педагогічних наук О.Н.Дем’янчук; секретар – Б.О.Гуменюк) увійшли викладачі образотворчого мистецтва, члени кафедри методики викладання мистецьких дисциплін, які вивчали ”Традиції народного образотворчого мистецтва західного регіону України“. Фахівці спрямувалися на дослідження історичних аспектів образотворчого мистецтва західноукраїнського регіону: мистецької спадщини Ростислава Глувка (асистент Ю.Я.Янчук),

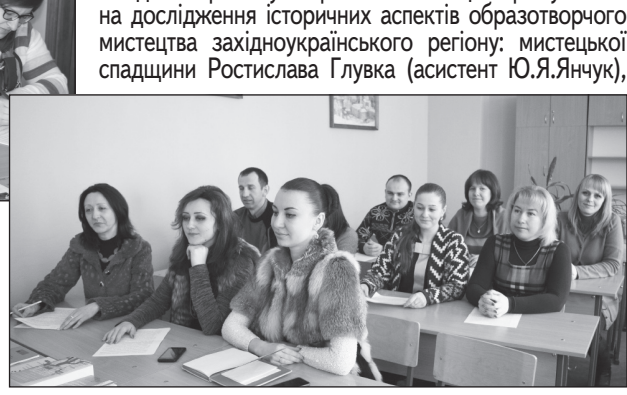

орнаменту церков Свято-Успенської Почаївської лаври XVIII – XX століть (асистент Б.О.Гуменюк), ілюстрацій до книг ІІ половини XX століття (асистент І.В.Погонець), єврейських мацев як об’єкта мистецької спадщини Кременця (кандидат мистецтвознавства О.Г.Панфілова).

”Оптимізація фізичного виховання в системі педагогічної освіти“ стала тематикою наукових повідомлень членів кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання і кафедри теорії та методики фізичного виховання, котрі працювали у восьмій секції (керівник – кандидат біологічних наук О.М.Довгань; секретар – Г.В.Кедрич). Вони зосередились виключно на методологічній проблематиці: форми фізичного виховання студентів з гіпертонічною хворобою (професор О.М.Довгань і доцент В.І.Банах), українські народні ігри у фізичному вихованні молодших школярів (доцент Я.І.Кравчук), формування професійних здібностей засобами спортивно-педагогічних дисциплін (доцент В.Г.Папуша і кандидат педагогічних наук М.В.Божик), організація літніх табірних зборів (доцент В.А.Голуб, старший викладач А.Т.Антонюк, асистент С.М.Сиротюк), рухова підготовка юних футболістів (старший викладач В.І.Довгаль, асистент Г.В.Кедрич), навчально-тренувальний процес юних спортсменів (кандидат наук з фізичного виховання і спорту А.П.Нападій, асистент Т.В.Кучер),

професійно-прикладна підготовка студентів (асистенти А.В.Хмара, Ю.М.Яворський, О.М.Гурковський), покращення фізичного стану школярів засобами спортивних ігор (доцент В.В.Слюсарчук).

Члени кафедри теорії і методики технологічної освіти та інформатики сформували секцію ”Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутнього вчителя технологій“ (керівник – кандидат педагогічних наук

О.А.Фурман; секретар – А.М.Костюченко). Теоретична проблема ”Дослідження агдезійної міцності клейових з’єднань“ привернула увагу кандидата технічних наук Р.Т.Гарматюка. Його колеги зосередились на конкретних питаннях методики навчання технологій: впровадження інтернет-сервісів (доценти О.А.Фурман і Н.В.Бабій, асистент А.М..Костюченко), моделі художньо-проектної підготовки вчителів (доцент М.С.Курач, старший викладач О.П.Ємець), інтеграційні технології проектного навчання (доцент С.Б.Шабага), методика лабораторного практикуму з обробки матеріалів (доцент Л.М.Пашинський, старший викладач Ю.Г.Цимбалюк), застосування методу творчих проектів (кандидат педагогічних наук О.В.Омельчук), самостійна робота студентів при вивченні народних художніх ремесел (кандидат педагогічних наук М.П.Олексюк). ”Наукові та методичні основи організації дисциплін вільного вибору студентів“ склали зміст наукової розвідки кандидата педагогічних наук В.Ю.Цісарука.

За матеріалами XII Звітної наукової конференції професорсько-викладацького складу академії за 2015 рік підготовлено Збірник наукових праць.

ВІТАЄМО!

Атестаційна комісія Міністерства освіти і науки України присвоїла вчене звання "Доцент"

БЕРЕЖАНСЬКИЙ Олександр Олегович
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ЛЕГКУН Оксана Гаврилівна
кандидат мистецтвознавства, доцент

МАРУНЬКО Орися Адамівна
кандидат філологічних наук, доцент

СИРОТЮК Микола Васильович
кандидат педагогічнх наук, доцент

ТКАЧУК Віктор Євгенович
кандидат юридичних наук, доцент

ЧИК Ольга Іванівна
кандидат філологічних наук, доцент

Успішно захистили дисертаційні дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата наук

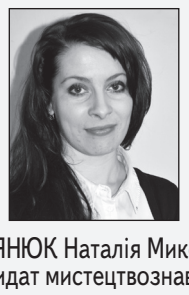

ВОЛЯНЮК Наталія Миколаївна
кандидат мистецтвознавства

ГАЛАГАН Ігор Михайлович
кандидат педагогічних наук

ЕНМК – ВИМОГА ЧАСУ

Степан ШАБАГА
кандидат педагогічних наук

Розвиток інформатики, інформаційно-комунікаційних технологій і засобів зв'язку, перехід до неперервної освіти, заснованої на інноваційних підходах до навчання, передбачає перегляд методологічних засад традиційної педагогіки, зокрема спричиняє перебудову інформатичної підготовки учителів технологій. Це пов'язане із впровадженням у педагогічний процес комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання, один із напрямків використання яких – активне застосування сучасних електронних навчально-методичних комплексів (ЕНМК). Саме в цьому напрямі здійснив дисертаційне дослідження молодий науковець нашого навчального закладу Ігор Галаган. Дисертацію "Методична система навчання інформатичних дисциплін майбутніх учителів технологій з використанням електронних навчально-методичних комплексів" на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук він успішно захистив на засіданні спеціалізованої вченої ради у Національному педагогічному університеті ім. М.П.Драгоманова. Його науковими пошуками керував завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки НПУ ім.М.П.Драгоманова, доцент Д.Е.Кільдеров. Опонували при захисті перший проректор Уманського ДПУ ім. Павла Тичини, професор А.М. Гедзик і провідний науковий співробітник відділу математики та інформативної освіти Інституту педагогіки НАПН України, доцент В.В.Лапінський.

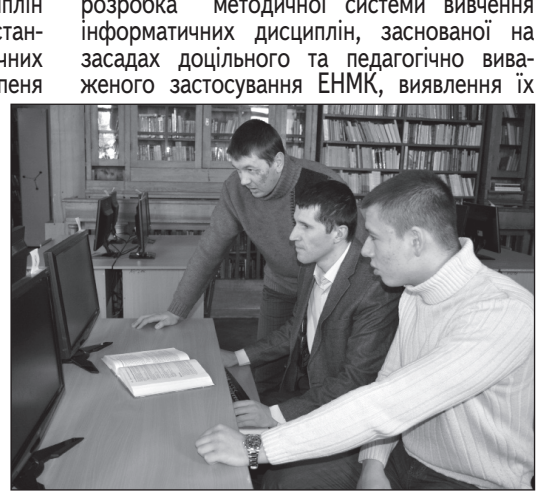

Наш дисертант наголошує, що успішне вирішення проблем вивчення дисциплін інформативного циклу можливе шляхом запровадження інноваційних технологій навчання, зокрема ЕНМК, які мають широкі ресурси для індивідуалізації та диференціації навчання, комп'ютерної візуалізації навчального матеріалу, ефективного зворотного зв'язку, підвищення позитивної мотивації та інтересу до навчання, розвитку самостійності майбутнього вчителя технологій. Разом із тим, вважає молодий науковець, за межами інтересу дослідників і розробників залишається ряд фундаментальних методичних проблем створення і застосування ЕНМК у ВНЗ: місце і роль ЕНМК у вивченні інформатичних дисциплін, методи використання ЕНМК у процесі оволодіння студентів знаннями із дисциплін інформатичного змісту і характеру. Вирішення цих проблем ускладнюється наявністю низки суперечностей в теорії та практиці навчання: між вимогами сучасної освіти у підготовці технологічних кадрів із високим рівнем інформатичної підготовки та недостатньою якістю, слабкою організаційною ефективністю процесу навчання інформатичних дисциплін; між традиційними формами, методами і засобами навчання та потребою використання ефективних способів навчання на основі інформаційно-комунікаційних технологій, чого вимагають сучасні підходи та принципи навчання; між необхідністю підготовки таких фахівців і недостатньою розробленістю відповідної системи навчання, принципів створення і використання ЕНМК.

Саме такий підхід до вирішення проблеми визначив мету дисертаційного дослідження: наукове обґрунтування і розробка методичної системи вивчення інформатичних дисциплін, заснованої на засадах доцільного та педагогічно виваженого застосування ЕНМК, виявлення їх ефективності експериментальним шляхом. Для досягнення поставленої мети дисертант проаналізував стан дослідження проблеми у філософській, психолого-педагогічній, науково-методичній літературі, в науково-педагогічній практиці; визначив місце і роль ЕНМК у вивченні інформатичних дисциплін, розкрив і обґрунтував методику інформатичного навчання з використанням ЕНМК; експериментально перевірив ефективність методичної системи підготовки вчителів технологій за допомогою електронних навчально-методичних комплексів.

Це обумовило новизну результатів дисертаційного дослідження: вперше розроблено й обґрунтовано методичну систему навчання із застосуванням ЕНМК за допомогою засобів гіпертексту, мультимедіа- та гіпермедіатехнологій, а також модернізовано системний, особистісно-орієнтований, технологічний, модульний, діяльнісний, диференційований і компетентнісний підходи до вивчення інформатичних дисциплін з використанням ЕНМК; уточнено принципи добору, структурування та представлення змісту навчального матеріалу; удосконалено комп'ютерно-дидактичне забезпечення процесу вивчення інформатичних дисциплін майбутніми вчителями технологій. Матеріали дослідження знайшли своє практичне втілення у створенні й апробації 12 ЕНМК з дисциплін інформатичного циклу.

Дисертант визначив склад ЕНМК з навчальних дисциплін: навчально-програмне забезпечення (навчальний план і навчальні програми), навчально-теоретичний матеріал (підручники, посібники, курси лекцій, конспекти лекцій), навчально-практичний матеріал (збірки вправ і завдань, іноземних текстів, описів лабораторних робіт, планів семінарських занять, контрольних або тестових завдань), навчально-методичний матеріал (методичні вказівки з вивчення курсу, з виконання контрольних, розрахунково-графічних, курсових і дипломних робіт і проектів), навчально-довідковий матеріал (фахові і тематичні словники та довідники), навчально-бібліографічний матеріал (відповідні довідники), контрольно-вимірювальний матеріал.

Дослідно-експериментальна робота проводилась дисертантом упродовж 2012 – 2013 років. Дослідженням охоплено 224 респонденти, з них 11 осіб як розробники педагогічних програмних засобів, 26 викладачів інформатичних дисциплін вищих закладів освіти, 187 студентів технологічних спеціальностей ВНЗ. Порівняльний аналіз експериментальних даних продемонстрував, що на початку дослідно-експериментальної роботи показники рівнів сформованості знань та вмінь студентів з інформатичних дисциплін в експериментальних і контрольних групах практично не відрізнялися. На завершальному етапі експерименту високим рівнем сформованості знань та вмінь оволоділи 28 % студентів експериментальних груп проти 14 % у контрольних групах, достатнім рівнем – 42 % в експериментальних групах проти 31 % у контрольних і середнім рівнем – 22 % студентів експериментальних груп проти 35 % у контрольних. Низький рівень сформованості знань та вмінь у студентів експериментальних груп рівнявся 8 %, тоді як у контрольних групах цей рівень показали 20 % студентів.

Дисертант вважає, що процес вивчення інформатичних дисциплін вчителями технологій із використанням ЕНМК сприятиме підвищенню якості знань та вмінь студентів і може бути запроваджений у навально-педагогічну практику вищої школи.

ДО ДИТЯЧОЇ ДУШІ

Продовжується творча співпраця науковця нашого навчального закладу Олени Цигипало і доктора психологічних наук, професора Рівненського державного гуманітарного університету Романа Павелківа. Свідченням цього стало чергове навчальне видання – підручник "Дитяча психологія", що побачив світ у видавництві "Академвидав" у рамках популярної серії "Альма-матер". Свій підхід до викладу навчального матеріалу автори базують на відомій аксіомі, згідно з якою психічний розвиток дитини визначальною мірою проектує майбутнє людини. Власне такий методологічний концепт актуалізує теоретичну і прикладну інформацію підручника, де розкрито сутність, основні засади, методи дитячої психології та її значення в діяльності вихователя дошкільного закладу, а також висвітлено основні психічні процеси, що зумовлюють життєдіяльність дошкільника, становлення особистості, вікові новоутворення, кризи та шляхи їх подолання. Пізнавальну і практичну цінність має інформація про психологічну готовність дитини до школи, методи опанування різних видів діяльності.

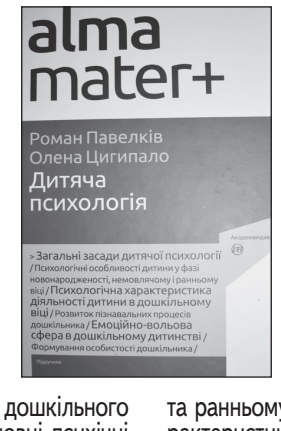

Практично весь матеріал підручника служить підтвердженням тези про те, що дитинство є періодом найшвидшого та найінтенсивнішого розвитку людини, а раннє і дошкільне дитинство передбачає таку кількість своєрідних життєвих етапів, як ніякий інший життєвий період. Це пояснюється тим, що впродовж перших 6 – 7 років життя у психіці дитини відбуваються грандіозні позитивні зміни. Пізнаючи світ і себе, вона поступово формується як особистість, розвиває свої психічні якості та властивості, внутрішній світ, у міру своїх фізичних, інтелектуальних і духовних сил включається у життєдіяльність соціуму.

У шести розділах підручника насамперед розкриваються загальні засади дитячої психології, зокрема її сутність, методологія та методи, закономірності психічного розвитку дитини. Значна увага приділена психологічним особливостям дитини у фазах новонародженості, немовлячому та ранньому віці. У розділі "Психологічна характеристика діяльності дитини в дошкільному віці" розкривається гра, як провідна форма діяльності дітей дошкільного віку, продуктивні, трудові та навчальні види діяльності дошкільників, а також спілкування дитини з дорослими й однолітками.

Важливе місце належить висвітленню розвитку пізнавальних процесів дошкільника, наголошується на особливостях його уваги, розвитку мислення і мовлення, сенсорики і пам'яті, формування уяви. Досліджується емоційно-вольова сфера, зокрема акцентується на особливостях емоцій і почуттів, волі та її ролі у поведінці дитини. Автори підручника звертаються до проблеми формування особистості дитини дошкільного віку, звертають увагу на умови такого формування, на розвиток мотиваційної сфери і становлення самосвідомості дитини та її здатності до самооцінки.

Навчальне видання розкриває аспекти морального розвитку особистості дошкільника, насамперед його моральної поведінки. Аналізуються причини негативних особистісних утворень у дітей, а також фактори, що впливають на емоційне благополуччя дитини в групі. Значна увага приділена темпераменту та характеру дошкільника, віковим особливостям виникнення і прояву різних властивостей темпераменту, співвідношенню в ньому спадковості і набутих ознак, врахуванню особливостей темпераменту і характеру дитини у навчально-виховній роботі.

У книзі подається методика вивчення та розвитку пізнавальних, практичних, спеціальних здібностей дитини, методика роботи з обдарованими дошкільниками. Завершується теоретичний матеріал підручника характеристикою процесу формування психологічної готовності дитини до школи в різних видах діяльності та в аспектах мотиваційної, емоційно-вольової, розумової та соціально-психологічної готовності.

До кожної теми підручника додається комплекс проблемно-аналітичних запитань і завдань. Видання збагачене ґрунтовним термінологічним словником, розширеним списком спеціальної літератури.

ВАГОМЕ ПОПОВНЕННЯ

Тетяна ФАСОЛЬКО
кандидат педагогічних наук

Цікавими і корисними виданнями збагатилась "Бібліотека дошкільника", започаткована у 2013 році тернопільським видавництвом "Мандрівець". Серед її найновіших надбань – методичний посібник "Українські народні дитячі рухливі ігри, забави та розваги", який підготували науково-педагогічні працівники нашого навчального закладу: член кафедри теорії та методики дошкільної освіти Ольга Яловська і викладач-методист педагогічного коледжу Тетяна Романюк. Це далеко не перше видання наших авторів: вони поповнили не лише "Бібліотеку дошкільника", а й власну авторську книгозбірню як досвідчені фахівці з теорії та практики роботи з дітьми дошкільного віку.

Посібник схвалено для використання в дошкільних навчальних закладах Комісією з дошкільної педагогіки та дитячої психології Науково-методичної ради з питань освіти МОН України. Попередньо книга пройшла відповідну фахову експертизу, яку провели кандидати педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету ім. Бориса Грінченка А.С.Шевчук і доцент Інституту розвитку дитини НПУ ім. М.П.Драгоманова Н.В.Левінець. Посібник рецензували ректор Львівського держуніверситету фізичної культури, професор Є.Н.Приступа і вихователь ДНЗ № 22 м.Тернополя І.Й.Архипко.

Видання містить характеристику тематично систематизованих народних рухливих ігор, що виступають ефективною формою роботи та важливим засобом фізичного виховання дітей дошкільного віку. Пропоновані ігри сприятимуть стимулюванню інтересу дітей до вивчення культури, побуту і звичаїв рідного народу, організації їх здорового відпочинку та дозвілля. Цьому допоможе поданий у книзі, багатий за змістом і формами практичний матеріал (зазивки, домовлянки, лічилки, мирилки, прислів'я та приказки), спрямований на творче урізноманітнення підготовки і проведення народних ігор як на заняттях, так і впродовж дня.

Автори посібника зазначають, що традиційні народні рухливі ігри, будучи частиною культурно-історичної спадщини українського народу, мають значні можливості для вирішення багатьох завдань дошкільної освіти, зокрема виховання в дітей національної свідомості, формування стійкого інтересу до матеріалів народознавчого змісту, бажання пізнати його глибше та потреби використовувати його у повсякденному житті. На жаль, зауважують наші фахівці, з кожним роком діти все менше і менше грають у народні ігри. Комп'ютери, планшети, ігрові приставки, засоби мобільної Інтернет-мережі заполонили душі дітей, і вони все більше живе спілкування опосередковують електронними засобами, надто багато часу проводять у світі віртуальної реальності комп'ютерних ігор, що негативно впливає на їх фізичне і духовне здоров'я.

У цьому контексті знання і використання педагогом народних ігор допоможе планово, змістовно і корисно для дітей організувати їх дозвілля, берегти і передавати наступним поколінням звичаї і традиції українського народу. Автори закликають робити все, щоб не забувалися і передавалися з роду в рід народні ігри, а найкращий спосіб зберегти це неоціненне багатство народної фізичної культури, тобто продовжити життя народним рухливим іграм, – знати їх і грати в них.

Саме таку мету переслідує методичний посібник, адресований вихователям ДНЗ, інструкторам з фізичної культури, методистам, батькам і студентам педагогічних ВНЗ. Розмаїття описаних народних ігор може бути використане у багатьох формах методичної і навчальної роботи в дитсадку, в родинному колі, у проведенні практичних занять з курсу "Теорія та методика фізичного виховання" у вищих закладах освіти. Особливе значення народних ігор в тому, що вони в однаковій мірі доступні людям різного віку і мають специфічне оздоровче, виховне та освітнє значення в сімейній фізичній культурі, що надзвичайно актуальне з огляду на традиційно визначальне місце сім'ї та родини в національному вихованні.

Безсумнівним позитивом книги є застосований авторами історико-аналітичний підхід до розкриття тематичної проблематики. Дитячі ігри та забави подаються як традиційний засіб педагогіки, що має багатовікову історію, яскраво відображають спосіб життя, побут, працю, морально-вольові та творчі якості людей, їх кмітливість і винахідливість, прагнення до перемоги. Дослідженнями вітчизняних і зарубіжних вчених показано, що фізичне виховання дитини, молодої людини та людей інших вікових категорій здійснювалося в народно-побутових формах, в календарній і родинній обрядовості. Обов'язковим елементом календарних (весняних, літніх, осінніх, зимових) свят і обрядів були різноманітні фізичні вправи, танці, хороводи, єдиноборства, рухливі ігри та забави, що супроводжувались відчуттям піднесення фізичних і духовних сил людини після попередніх фізичних і психічних навантажень. А це завжди було одним із важливих призначень всякого святкового дійства.

У посібнику подається своєрідний історичний репертуар рухливих народних ігор, насамперед великоднього циклу, а також історіографія їх вивчення. Наголошено, що питаннями вивчення і популяризації народних ігор займались етнографи, письменники, педагоги: Костянтин Ушинський, Іван Боберський, Василь Верховинець, Микола Маркевич, Павло Чубинський, Олекса Воропай, Іван Крип'якевич, Борис Грінченко, Леся Українка, Іван Франко, Софія Русова, Василь Сухомлинський, Василь Скуратівський та інші. Всі вони сходились на тому, що дитячі народні ігри належать до системи методів і засобів народної педагогіки, забезпечують збереження національного характеру, звичок і психології людини, сприяють повноцінному розумовому, моральному, трудовому, фізичному, естетичному розвитку дитини, формують її як цілісну гармонійну особистість.

У книзі викладені програмові вимоги щодо ознайомлення дітей дошкільного віку з народними іграми. Окремий розділ приурочено сюжетним (явища природи, тваринний і рослинний світи, праця людей, сімейно-побутові ігри, ігри соціально-історичного змісту) і безсюжетним (ігри-ловітки, ігри-перебіганки, ігри з предметами, малорухливі ігри) іграм. Виокремлено малі фольклорні жанри та ігрові прийоми в методиці проведення народних ігор (145 зазиванок і лічилок, більше 100 відгадок, домовлянок, прислів'їв і приказок, мирилок). Не залишилась поза увагою авторів конкретна історія українських народних рухливих ігор (м'яч, гилка, цурка, шви галка тощо).

Автори методичного посібника впевнені: майстерність вихователя, його творчість у проведенні народних ігор забезпечать не лише виховний, а й пізнавальний та оздоровчий ефекти, сприятимуть залученню дошкільнят до використання елементів національної фізичної культури, зроблять їх дозвілля веселим і яскравим.

РЕЦЕНЗУЄМО СВОЇХ

Марія ЛЕВЕНЕЦЬ

У цьому є певна логіка: праці чужих авторів рецензуємо об'єктивно, а своїх – з особливою принциповістю, аж до доброзичливої прискіпливості. Такий підхід у повній мірі відноситься до рецензії доктора історичних наук Ірини Скакальської на монографію колеги по кафедрі, кандидата історичних наук Галини Сеньківської "Розвиток історичного краєзнавства на Тернопільщині (середина 40-х рр. XX ст. – початок XXI ст.)". Рецензія опублікована в часописі "Мандрівець", що є спільним проектом НУ "Києво-Могилянська академія" і Тернопільського видавництва "Мандрівець".

Рецензент зауважує, що історичне краєзнавство в українській і зарубіжній історіографії залишається однією з популярних проблематик, а його актуальність підсилюється зростанням інтересу до регіональної історії. Історичне краєзнавство Тернопільщини, як і всякого іншого краю, пов'язане з його особливостями і, крім цього, має своєрідну специфіку, обумовлену поєднанням в області двох історико-географічних регіонів України – Волині та Галичини, що завжди тяжіли один до одного, та через певні історичні обставини мали характерні відмінності в розвитку. Саме останній фактор не знайшов належного висвітлення в науковій літературі, що підвищує пізнавально-аналітичну цінність монографії.

Науковий рівень дослідження забезпечений ґрунтовним використанням джерельної бази історичного краєзнавства на Тернопільщині. Проаналізовано значну кількість робіт з обраної тематики, матеріали багатьох архівних фондів: Центрального державного історичного архіву в Києві, державних архівів Тернопільської та Волинської областей. Також опрацьовано відповідні фонди Тернопільського обласного краєзнавчого музею. Збагатило зміст монографії активне залучення матеріалів тогочасної періодики, зокрема місцевих газет, які науковець ретельно систематизувала і проаналізувала.

В монографії розкрито внесок музеїв, бібліотек, закладів освіти, громадських об'єднань у процес пожвавлення історико-краєзнавчої роботи серед населення та поглиблення історико-краєзнавчих досліджень фахівцями різних профілів. широко висвітлена діяльність державних і громадських музеїв, як центрів пошукової роботи, та виховного патріотичного впливу на населення. Рецензент робить проекцію на сьогодення: в реаліях сучасної України (інтервенція зі Сходу, інформаційна війна, розкол суспільства) вкрай необхідно використовувати музейні форми роботи з людьми різних вікових і соціальних категорій, особливо з переселенцями, з відвідувачами регіону (екскурсантами, туристами). У книзі подається вагома статистика: протягом року музеї Тернопільщини відвідували майже 200 тисяч осіб, а їх наукові працівники читали населенню понад 700 лекцій. Позитивний момент дослідження – увага до науково-дослідницької діяльності окремих краєзнавців: тернополянина Ігоря Герети, кременчанина Гаврила Чернихівського та інших, чиї імена заслуговують глибокої поваги, а їх творчий спадок – вивчення та використання у краєзнавчій роботі.

Належне місце у книзі відводиться краєзнавчому доробку бібліотечних установ, які практикували ефективні форми пропаганди краєзнавчої літератури: організовували клуби краєзнавчої тематики, проводили Дні краєзнавства, публікували бібліографічні огляди у періодичній пресі. Детально висвітлюється роль краєзнавства у вищих і середніх закладах освіти Тернопільщини. Бо саме краєзнавство відкриває широкі можливості та надає різноманітні засоби виховання молодого покоління. У цьому контексті шкільні музеї стали невід'ємною частиною навчально-виховного процесу, важливим фактором патріотичного і громадянського виховання, розширення світогляду учнів і формою їх залучення до участі у краєзнавчій роботі, а також одним зі шляхів відродження й активізації краєзнавчих досліджень. І автор монографії, і рецензент висловлюють стурбованість з приводу того, що в даний час з'являється низка проблем, які складають труднощі в діяльності музеїв, внаслідок чого окремі з них занепадають, зменшується їх фінансування, послаблюється організаційна та матеріальна допомога зі сторони владних структур і органів культури.

Говориться тут і про навчальний курс "Краєзнавство", який вимагає від викладачів належної компетентності, що передбачає знання ними необхідного масиву архівних, музейних і літературних матеріалів. Згадано і про діяльність пам'яткоохоронних організацій Тернопільщини з популяризації історії краю, зокрема про роботу обласного об'єднання Всеукраїнської спілки краєзнавців з вивчення та збереження регіональних пам'яток історії та культури. В монографії висвітлене таке специфічне питання, як краєзнавча робота української діаспори, особлива значимість якої виявилась ще в тоталітарний період, коли всі краєзнавчі дослідження в колишній УРСР проводилися з антиукраїнським акцентом та в ідеологічно заполітизованому напрямі. Мова йде і про історико-мемуарні збірники галицько-волинського змісту і наголошується, що важливий внесок у розвиток волинського краєзнавства зробив Інститут досліджень Волині у Вінніпезі (Канада). Підкреслено, що важливою ознакою пострадянського періоду в розвитку історичного краєзнавства є повернення краєзнавчої спадщини з ідеологічного забуття, реабілітація імен видатних людей краю, репресованих тоталітарним режимом і несправедливо викреслених зі сторінок історії.

Вагомим здобутком монографії, а отже і заслугою автора, вважає рецензент, є збір значного і важливого фактологічного матеріалу. Показово, що автор критично поставилась до ідеологічного складника краєзнавчих розвідок радянського періоду і цим зберегла власні краєзнавчі наукові пошуки від ідеологічних нашарувань і політичної упередженості. В монографії зібрано й інтегровано цінну інформацію про стані розвиток історичного краєзнавства, яка завершується об'ємним і змістовним висновком і служить не лише матеріалом для подальших краєзнавчих досліджень, а й джерелом духовності та патріотизму, любові до рідного краю, шанування та збереження його історичних пам'яток.

Доброзичливий характер рецензії полягає у витриманій формі рекомендацій, адресованих автору монографії: щодо доцільності використання додаткових літературних джерел, які безпосередньо стосуються Волині та Галичини, в тому числі окремих публікацій наукового журналу "Краєзнавство"; про необхідність особливої уваги до методики краєзнавчих досліджень, що могло би стати змістом навчального посібника з історичного краєзнавства, завдання якого полягало б не тільки у формуванні відповідних теоретичних знань, а в озброєнні майбутніх фахівців методикою практичної діяльності з дослідження та вивчення історії краю; щодо важливості використання ілюстративних матеріалів (копій документів, світлин, образотворчих матеріалів тощо) як ефективного засобу підсилення наукової аргументації теоретичних висновків і виховного впливу на читача.

Висновок рецензента однозначний: "Монографія Г.Сеньківської "Розвиток історичного краєзнавства на Тернопільщині (середина 40-х рр.. XX – початок XXI ст.)" заслуговує позитивної оцінки. Відтак не викликає сумніву, що проведене наукове дослідження буде належним чином оцінене науковою спільнотою. Наукова праця Г.Сеньківської є добрим стимулом для пропагування краєзнавчої роботи".

МАЄМО ПЕРШИЙ ПІДРУЧНИК

Оксана ЛЕГКУН
кандидат мистецтвознавства

Все-таки книга – вічне, безсмертне і невичерпне, універсальне джерело мудрості, дароване Богом людині для її духовного наповнення, для інтелектуального збагачення, для збереження і передачі нащадкам духовних скарбів минулого і сьогодення. Святе Письмо – Біблія – так і перекладається: "Книга". Основне покликання книги – давати знання, що відкривають шлях до істини. Тому серед усіх книжкових видів найважливішим є навчальна книга. Нелегко написати наукову статтю, аналітичну розвідку, монографію, які розкривають об'єкт дослідження. Важче підготувати навчальний посібник, який допомагає у вивченні предмета дослідження. Але найважче створити навчальний підручник, що у процесі оволодіння знаннями виступає універсальним, доступним для всіх користувачів інструментом, по відношенню до якого всі інші засоби і джерела виконують допоміжну роль. З огляду на це в оцінці науково-видавничої діяльності науково-педагогічних працівників вищого закладу освіти важливе місце належить публікаціям наукових статей, особливо у фахових і наукометричних виданнях, масштабних за обсягом і змістом матеріалів монографій.

Вагомим здобутком науковця вважається видання навчального посібника з відповідним Грифом МОН України. Наші автори поклали до видавничої скарбниці академії сотні наукових статей, кілька десятків монографій і навчальних посібників. Нарешті ця скарбниця поповнилась першим

підручником авторства наших науковців – підручником "Музичне мистецтво" для 4 класу загальноосвітніх навчальних закладів, підготовленим викладачами циклової комісії музичних дисциплін педагогічного коледжу Наталією Бондаренко та Людмилою Яловською. Видання має Гриф МОН України "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України" згідно з наказом зі щасливим номером 777.

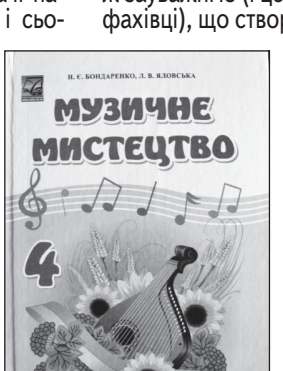

Навчальна книга розглядає музичне мистецтво, як невід'ємну складову частину духовного життя українського народу, а українську музику – у зв'язку та єдності з музичною культурою інших народів. Відразу ж зауважимо (і це знають досвідчені авторифахівці), що створити навчальний підручник для дітей молодшого шкільного віку не легше, а в багатьох аспектах навіть складніше, ніж аналогічне навчальне видання для студентів ВНЗ. Матеріал підручника розпочинається зображенням Державних Символів України Тризуба і Прапора та тексту Державного Гімну України.

Методично підручник структурований на дві частини – окремо для кожного навчального семестру. Тематика занять І семестру – "Музика мого народу", на що відведено 15 уроків. В передмові до навчального матеріалу І семестру автори наголошують: "Величальні, щедрі і щирі колядки та щедрівки, закличні, ніжні, сповнені чекання веснянки, поезія та краса обжинкових пісень, творчість троїстих музик продовжують жити у різноманітних музичних жанрах українських композиторів. Багатюща народна звукова скарбниця розкривається перед допитливими, розумними, люблячими і шанобливим серцями. Дуже хочемо, щоб народна пісня, юний друже, звучала у твоєму серці упродовж життя".

Вже з перших уроків починається національно-патріотичне виховання молодших школярів: автори розповідають про Гімн України (муз. М.Вербицького, сл. П.Чубинського), про пісню "Моя Україна" (муз. А.Мігай, сл. М.Ковалка), подають їх слова і партитуру. Подається матеріал про специфічне явище народної музичної культури – троїстих музик. Вражають музично-поетичні образи "України-дівчини", символіка калини, героїко-патріотичне наповнення українських народних танців. Висвітлюється феномен кобзарського мистецтва, духовний подвиг українських кобзарів. Розповіді та знайомства з українськими народними піснями і танцями пов'язані з історичною боротьбою і побутом українського народу, здійснюються на тлі музично-пісенної інтерпретації людських переживань.

Автори дають відомості про такі величні жанри музичного мистецтва, як симфонія, опера, рапсодія. Це здійснюється на основі ознайомлення учнів з різними жанрами народної музики: піснею, думами, колядками, щедрівками, коломийками, з музикою українських народних танців.

Зі сторінок підручника школярі отримують перші відомості про творчість видатних українських композиторів Левка Ревуцького, Михайла Вербицького, Михайла Калачевського, Миколи Лисенка, Якова Степового, Георгія Майбороди, Кирила Стеценка, Юрія Щуровського, Семена Гулака-Артемовського, Дмитра Бортнянського, а також про музично-пісенну творчість легендарної Марусі Чурай.

Запропонована у підручнику методика проведення уроків передбачає прослуховування і виконання учнями значної кількості народних і популярних пісень та практичних вправ за мелодіями музичних творів, в тому числі з використанням ритмічно-темпорального супроводу музичних іграшок та інструментів. Навчальний матеріал завершується тестовими завданнями для перевірки знань з теми "Музика мого народу", які містять цікаві творчі запитання про українських композиторів, про українські народні інструменти, музичні твори як народного фольклору, так і окремих авторів, про обрядові пісні і танці, про музичні символи України.

На ІІ семестр навчального року пропонується тема "Музика єднає світ", де національно-патріотичний потенціал українського музичного мистецтва спрямовується в єдине русло загальнолюдських духовно-мистецьких цінностей. Автори аргументовано стверджують: "Мова музики є зрозумілою для всіх людей Землі... Універсальність музичної мови виражається в тому, що вона розкриває зміст, духовну сутність життя людей, байдуже в якій частині світу вони проживають. Пісенно-танцювальна творчість кожного народу відображає своєрідність і особливості національної культури. Творчі стосунки між націями постійно взаємозбагачуються та оновлюються звуковими джерелами. Композитори виявляють інтерес не тільки до своєї, а й до чужої народної творчості. Народні інтонації захоплюють і хвилюють, але вони вже звучать по-іншому у представника іншої країни, що не позбавляє їх національної своєрідності. Цей зв'язок є необхідною умовою розвитку усієї світової музичної культури... На різних мовах зрозуміла дивовижна краса музики. Ось тільки нехай відкриється серце і розум, щоб пізнати і відчути самобутню силу своєї музики і музики інших народів".

Можемо стверджувати, що автори підручника зробили все, щоб відкрити юні душі для сприйняття і засвоєння кращих взірців світової музичної культури, для поглибленого усвідомлення неперехідної значимості та високих цінностей національного музичного мистецтва. З перших уроків учні переконуються в наявності українських мотивів у творчості зарубіжних композиторів, зокрема використання ними елементів музичного спадку Л.Ревуцького, С.Климовського та інших. Йдеться і про творчість сучасних українських композиторів у контексті національної та світової музики (Є.Станкевича, Л.Колодуба та інших).

Для четвертокласників стають доступними основні відомості про творчість Людвіга ван Бетховена, Арама Хачатуряна, Клода Дебюссі, Йоганна Себастьяна Баха, Шарля Гуно, Петра Чайковського, Михайла Глінки, Фредерика Шопена, Вольфганга Моцарта та інших.

У підсумкових тестових завданнях зустрічаються запитання про творчі взаємовпливи української та зарубіжної музики, про музичні жанри і види народних танців у різних країнах, про використання зарубіжними композиторами мотивів українського музичного фольклору.

У підручнику подається 38 партитур українських і зарубіжних музичних творів. Видання багато ілюстроване. Для більшості ілюстрацій характерний національний колорит.

Верстка і поліграфічне виконання книги відповідають методичним та естетичним вимогам, містять елементи зацікавлення, стимулюють пізнавальний інтерес учнів, полегшують засвоєння навчального матеріалу.

На завершення зауважимо, що перша спроба створення навчального підручника для закладів освіти виявилася вдалою, і висловимо переконання, що вона не остання: приклад Наталії Бондаренко і Людмили Яловської наслідують інші науковці нашої академії.

ДЛЯ ПОГЛИБЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗНАНЬ

Олена ХИЛЮК
кандидат філософських наук

У київському видавництві "Центр учбової літератури" побачив світ навчальний посібник "Кримінально-виконавче право України у схемах і таблицях". Видання підготував авторський колектив, у якому спільно з фахівцями-правознавцями Тернопільського національного економічного університету та Університету розвитку людини "Україна" працював наш науковець, кандидат юридичних наук, доцент В.Є.Ткачук. Посібник рецензували заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор Національної академії внутрішніх справ В.Я.Горбачевський; доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Інституту держави і права ім. В.М.Корецького, професор О.О.Кваша і доктор юридичних наук, провідний науковий співробітник НДІ вивчення проблем злочинності ім. академіка В.В.Сташиса НАПрН України, професор І.С.Яковець.

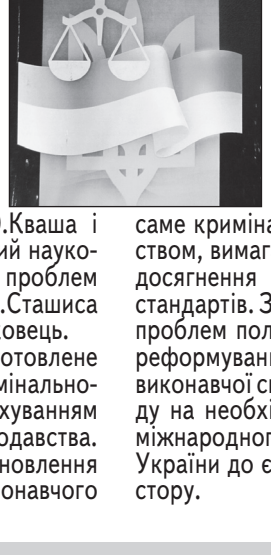

Навчальне видання підготовлене згідно із програмою курсу "Кримінально-виконавче право України" з урахуванням змін і доповнень до чинного законодавства. Автори розкривають історію становлення вітчизняного кримінально-виконавчого законодавства, структуру та принцип діяльності кримінально-виконавчої системи держави, практичні аспекти виконання кримінальних покарань. У книзі наголошується, що виконання таких покарань завжди є заходом державного примусу, який належить лише до функцій держави і здійснюється уповноваженими на це органами, котрі утворюють кримінально-виконавчу систему України.

У посібнику підкреслено важливий момент: порядок виконання кримінальних покарань, структура кримінально-виконавчої системи держави та принцип її діяльності, передбачені саме кримінально-виконавчим законодавством, вимагають значних змін у контексті досягнення кращих світових правових стандартів. Значення вивчення висвітлених проблем полягає ще й у тому, що процес реформування вітчизняної кримінально-виконавчої системи актуалізується з погляду на необхідність наближення до вимог міжнародного права у процесі інтеграції України до європейського правового простору.

Форма і зміст навчального посібника спрямовані на ефективне й оперативне оволодіння студентів знаннями у галузі кримінально-виконавчого права, правового регулювання відбування кримінальних покарань та практики діяльності

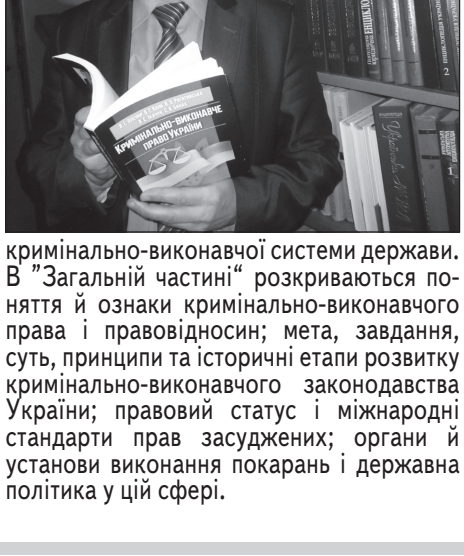

кримінально-виконавчої системи держави. В "Загальній частині" розкриваються поняття й ознаки кримінально-виконавчого права і правовідносин; мета, завдання, суть, принципи та історичні етапи розвитку кримінально-виконавчого законодавства України; правовий статус і міжнародні стандарти прав засуджених; органи й установи виконання покарань і державна політика у цій сфері.

Конкретика кримінально-виконавчого права знайшла своє розгорнуте відображення в розділі "Особлива частина", де насамперед ідеться про виконання покарань у видах штрафу, конфіскації майна, позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу, права обіймати певні посади або займатись певною діяльністю. Тут розкриті покарання у видах громадських і виправних робіт, а також такі важкі види покарань, як обмеження та позбавлення волі. Визначено місця, порядок і умови цих покарань, правове регулювання праці засуджених, особливості виховного впливу на них, їх матеріально-побутове і медико-санітарне забезпечення.

Окремо приділена увага питанням відбування покарань у виді позбавлення волі засудженими жінками та неповнолітніми, звільнення від відбування покарань, допомога особам, які звільнилися від відбування покарань. Зазначена необхідність відповідного контролю за звільненими особами.

Видання адресоване студентам і викладачам юридичних спеціальностей ВНЗ, практичним працівникам кримінально-виконавчої системи держави і всім, хто цікавиться проблемами правознавства.

ОДНА РАДА ДОБРЕ, А ДВІ – КРАЩЕ!

Наталія БАБІЙ

Відбулися збори Наукового товариств академії, що дали організаційний старт новому формату діяльності молодих науковців навчального закладу. Відтепер вони працюватимуть у двох структурах: під керівництвом Ради молодих науковців і Ради студентського наукового товариства.

Як зазначено у Положенні про Раду молодих науковців, вона створена з метою забезпечення системного підходу до підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, збереження і розвитку інтелектуального потенціалу академії. Молодими науковцями визнаються аспіранти, здобувачі, магістранти, кандидати і доктори наук віком до 35 років і докторанти віком до 40 років, які займаються науково-дослідною роботою.

Основними завданнями Ради молодих науковців є надання методичної та організаційної допомоги в підготовці дисертаційних робіт і авторефератів, публікації наукових праць; активізація участі молодих науковців у наукових конференціях, семінарах, конкурсах науково-дослідницьких робіт, виставках тощо; сприяння залученню обдарованої молоді до наукової роботи; надання інформаційної підтримки в аспекті участі в міжнародних програмах і впровадження у практику результатів наукових досліджень; організація творчих контактів молодих науковців академії з їх колегами з інших ВНЗ України та зарубіжжя; представлення їх інтересів у Вченій раді академії та поза межами навчального закладу (в наукових, громадських, муніципальних організаціях та об'єднаннях).

Рада молодих науковців володіє правом ініціативи з різних питань наукового і громадського життя, внесення пропозицій в органи влади та управління, наукові та громадські інституції з питань, що стосуються діяльності молодих науковців. В її компетенції – організація лекторіїв, семінарів, конференцій; співробітництво з іншими науковими організаціями; участь у міждержавних, всеукраїнських і регіональних проектах і програмах. Положенням про Раду молодих науковців регламентовано механізм її формування: кафедри академії, циклові комісії педагогічного коледжу, загальні збори магістрантів пропонують своїх представників у Раду, на першому засіданні якої обираються заступник голови і секретар РМН.

Новостворену Раду молодих науковців очолив кандидат філологічних наук, голова циклової комісії гуманітарних дисциплін педагогічного коледжу Роман Дубровський. Заступником голови обрана кандидат філософських наук, старший викладач кафедри української філології і суспільних дисциплін Олена Мороз, секретарем – асистент кафедри гри на музичних інструментах і вокально-хорових дисциплін Христина Шородок. До складу Ради увійшли кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики технологічної освіти та інформатики Віталій Цісарук, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання Микола Божик, асистент кафедри педагогіки вищої школи Оксана Швець, асистент кафедри гри на музичних інструментах і вокально-хорових дисциплін Юлія Мельник, викладач педагогічного коледжу Олена Тригуба і магістрант Марія Бешлей.

На своєму першому засіданні РМН розробила і затвердила широкий план заходів, яким, зокрема, передбачено проведення конкурсу серед молодих науковців академії "Кращий молодий науковець року" і щорічної міжвузівської конференції представників молодої науки "Нові горизонти" з наступним випуском відповідного збірника наукових тез. Заплановане оригінальне науково-практичне дійство – семінар-турпохід "Kremenets sciense: open air, або Наука в кросівках" за тематикою "Формування української ідентичності". Передбачена низка інших заходів організаційного, методичного та інформаційного характеру.

Відповідальні завдання стоять і перед студентським Науковим товариством академії і коледжу. Фахівець педагогічного профілю, крім високого рівня професійної компетентності, має володіти умінням творчо застосовувати здобутки сучасної науки в руслі удосконалення освітнього процесу, з метою розкриття власного потенціалу та формування гармонійної особистості кожного свого учня або вихованця. Керуючись окресленими цілями, майбутній педагог на шляху до професійної самореалізації має прагнути формувати свій науковий світогляд, розширювати теоретичний кругозір, розвивати творче мислення та індивідуальні здібності у розв'язанні проблем, які виникають на практиці. Ці та суміжні їм завдання виконати студенту самотужки досить складно. Для цього в нашому навчальному закладі створене студентське Наукове товариство, покликане культивувати інтерес до наукової діяльності в середовищі студентської молоді, активізувати наукову діяльність на факультетах та в педагогічному коледжі, допомагати студентам в оволодінні методологією і методами наукового дослідження, формувати у них навички самостійної науково-дослідної діяльності, інформувати громадськість про творчі здобутки і наукові досягнення здібної молоді.

Студентським науковим товариством за останній період проведено низку заходів, серед яких – науково-інтелектуальна гра «Брейн-ринг», скайп-зустріч із письменницею, перекладачкою, журналісткою Надією Гербіш, міжнародна заочна наукова конференція «Європейська наука та освіта: пріоритети, напрями та перспективи розвитку», за матеріалами якої при фінансовій підтримці Польської академії наук вийшов друком збірник наукових праць.

На загальних зборах студентського Наукового товариства обрано його новий керівний склад. Очолив Раду СНТ молодий науковець, магістрант Сергій Колісецький. Його заступником обрана асистент кафедри педагогіки та психології Наталія Бабій, секретарем – студентка коледжу Марія Пасевич.

Під час загальних зборів обговорювались питання, важливі для подальшого функціонування і розвитку Наукового товариства. Слушні поради та доцільні рекомендації у цьому контексті були запропоновані проректором з наукової роботи, професором В. Є.Бенерою та проректором з виховної роботи, доцентом М.В. Сиротюком.

Голова Ради СНТ Сергій Колісецький подякував за довіру, висвітлив власні міркування щодо реалізації наукового потенціалу студентів академії та окреслив найближчі перспективи діяльності Товариства.

ОБРАЗОТВОРЦІ В НАУКОВОМУ ПОШУКУ

Тетяна СЕМИСЮК

Високе мистецтво нерозривно пов'язане із серйозною наукою. Такий принцип знаходить своє відображення в діяльності науково-педагогічних працівників кафедри викладання мистецьких дисциплін: здійснюючи навчально-виховний процес в академгрупах спеціальності "Образотворче мистецтво", вони беруть активну участь у мистецьких заходах як в межах академії, так і на всеукраїнському і навіть міжнародному рівнях. Лекції та практичні заняття в аудиторіях навчального закладу, пленери і мистецькі зустрічі, художні виставки і культурно-мистецькі симпозіуми, наукові конференції та захист дисертаційних досліджень, наукове рецензування й опонування, публікації наукових праць і виступи на методичних семінарах – такий основний перелік найважливіших напрямків роботи науковця-мистецтвознавця, педагога, який поєднує навчально-виховну роботу з науковою і творчою діяльністю.

Традиційною стала участь членів кафедри у творчих конкурсах, які проводяться департаментом культури, релігій та національностей Тернопільської облдержадміністрації, Тернопільським обласним методичним центром народної творчості і Тернопільським обласним художнім музеєм. Цього року наші мистецтвознавці стали переможцями організованого цими інституціями обласного конкурсу аматорів образотворчого мистецтва. Науково-педагогічний працівник кафедри Світлана Ткачук презентувала свої полотна на персональній виставці живопису, що відбулась у приміщенні Вишнівецького палацу під егідою Національного заповідника "Замки Тернопілля" та Кременецько-Почаївського історико-архітектурного заповідника. Зміцнюються творчі зв'язки наших майстрів пензля з їх зарубіжним колегами, які здійснюються насамперед у рамках щорічного українсько-польського літературно-мистецького форуму "Діалог двох культур" і Міжнародного мистецько-наукового симпозіуму "Зустрічі в Кременці", котрі включають мистецтвознавчі діалоги, художні пленери, майстер-класи і виставки.

Матеріали мистецько-наукового симпозіуму публікуються в однойменному альбомі-проекті, що подає детальну інформацію про зміст цього науково-мистецького дійства, його учасників та їх художні роботи. В останньому випуску видання розповідається про 26 художників з Польщі, України, Франції, Швеції, Люксембурга і США й наголошується, що українське образотворче мистецтво на симпозіумі в основному представляють митці Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка. Характеризується науково-творча діяльність кандидата мистецтвознавства Олександри Панфілової, як учасниці більш як 20 міжнародних художніх виставок, роботи якої зберігаються у приватних колекціях Канади, Польщі, Росії. В альбомі-проспекті поміщено репродукцію її картини "Королева Бона" (олія, полотно). Старший викладач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Дмитро Синенький представив репродукцію своєї картини "Пейзаж" (олія, полотно). Наголошується, що він – учасник міжнародних виставок і пленерів, а його праці знаходяться у приватних збірках в Україні та за рубежем. Про асистента кафедри Світлану Ткачук сказано як про активну учасницю міжнародних художніх пленерів у рамках "Діалогу двох культур", багатьох персональних і колективних мистецьких виставок. Її картини є у Тернопільському краєзнавчому музеї, в колекціонерів Польщі, Німеччини, Чехії, США. У згаданому альбомі-проекті пропонується робота цієї художниці "Пейзаж" (олія, полотно). Тут же подається картина колишнього викладача нашого навчального закладу, засновника і керівника кременецького мистецького гурту "Гладущик", художника Ніла Зварунчика "Кременець. Похмурий ранок" (олія, полотно), зафіксовані окремі факти його творчої біографії: автор меморіальних таблиць Бориса Харчука, Тадеуша Чацького, Гуго Коллонтая; учасник багатьох художніх виставок (в тому числі присвячених 200-річчю від дня народження Юліуша Словацького та 200-літтю з часу заснування Кременецького ботанічного саду) і зарубіжних вернісажів у Польщі, Росії, Болгарії; його картини прикрашають колекції любителів мистецтва Польщі, Австралії, Аргентини, Ізраїлю, Монголії, Росії, Канади, Кореї, Ірландії.

Один із найвідповідальніших, а тому і престижних видів наукової роботи художника-науковця – опонування при захисті дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. Протягом останнього року Олександра Панфілова виступила опонентом на засіданні спеціалізованої вченої ради Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника при захисті двох дисертаційних досліджень аспірантами цього ВНЗ: І.В.Стребковою "Мистецьке життя Вижниччини другої половини XX – початку XXI століття" та Р.М.Гошовським "Декоративно-семантичні чинники сакралізації культових об'єктів українців XVI – початку XXX століття (антологія,типологія, символіка, художні засоби)".

На міжнародних наукових форумах, як правило, кафедру представляють науково-педагогічні працівники, які здійснюють дисертаційні дослідження. Тематика Міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми сучасного підручника" повністю відповідала напрямку дисертаційного пошуку асистента кафедри Івanни Погонець: вона запропонувала до порядку денного цього наукового форуму своє дослідження " Роль різних типів ілюстративного матеріалу у структурі підручника для початкової школи". Ця проблематика увійшла в комплекс питань, що розглядалися на засіданні круглого столу "Навчальний комплект у контексті реалізації компетентісного підходу в початковій школі".

Найпоширеніший вид науково-дослідної діяльності науково-педагогічного працівника – підготовка та публікація наукових статей у фахових часописах – представляє асистент кафедри Олена Павлович: у "Віснику Харківської державної академії дизайну і мистецтв" вона опублікувала цікаву аналітико-практичну наукову розвідку "Екслібриси Ярослава Омеляна у контексті мистецтва Тернополя". Автор характеризує поняття, історію виникнення там розвитку мистецтва екслібрису, розглядає його види. В її статті розмаїття екслібрисів постає в історико-художньому контексті як оригінальний і досі мало досліджений пласт української історії та культури у творчості Ярослава Омеляна. Значне місце приділене роботам художника, створеним упродовж останнього десятиліття. Автор статті характеризує екслібриси, за меморіальною серією яких можна вивчати історію України від сивої давнини до сучасності, тому представляє цілу галерею напрацювань митця, присвячену видатним діячам України, насамперед учасникам національно-визвольної боротьби XX століття. Серед них – вояк жіночої чоти Українських січових стрільців у Львові Ольга Басараб,замучена польською поліцією в 1924 році; режисер Лесь Курбас, чиє життя обірвалось на Соловках у 1930-х роках; художник Петро Обаль і поет Іван Гнатюк, які майже два десятиліття відбували більшовицьке заслання. Наукова розвідка завершується ґрунтовним висновком: " Мистецька діяльність тернопільського художника Ярослава Омеляна внесла значні корективи і збагатила український екслібрис. Незважаючи на складні витівки долі, митець упродовж свого творчого шляху створив тисячі робіт у різних техніках графіки, рисунку, акварелі. Досягнення Ярослава Омеляна беззаперечно формують художньо-культурне обличчя Тернопільського краю на тлі мистецького життя України. Його доробок заслуговує глибокого і детального вивчення, а дослідження – подальшого практичного розвитку".

Своєрідно і творчо розгортає тернопільську тематику в її мистецькому контексті ще один молодий науковець кафедри методики викладання мистецьких дисциплін, кандидат мистецтвознавства Наталія Волянюк в дисертаційному дослідженні "Народна вишивка Тернопільщини XX століття (історіографія, типологія, художні особливості)" та в однойменній монографії, що побачила світ у тернопільському видавництві "Астон".

...Продовжує творити свої мистецькі дива пензель, поглиблюються мистецтвознавчі наукові пошуки, працюють над мольбертами юні художники – студенти спеціальності "Образотворче мистецтво". Народжуються і вирішуються нові творчі проблеми, виникають і реалізуються на полотнах нові творчі образи. І в цьому – сенс життя і творчості митців-науковців.

ВІН УВІНЧАВ НАС

Микола СИРОТЮК
проректор звиховної роботи

ШЕВЧЕНКОВЕ СЛОВО АНГЛІЙСЬКОЮ ЛИНЕ

Таке тематичне спрямування мав літературно-музичний вечір, який підготували і провели науковці академії Наталія Янусь і Олена Сафіюк (кафедра англійської філології), Ярослав Веселовський (кафедра німецької філології) та Ірина Лизун (кафедра педагогіки та психології) разом зі студентами гуманітарного факультету.

До святкової програми увійшли вірші Тараса Шевченка українською та англійською мовами та пісні на слова Великого Кобзаря.

У виконанні студентів – майбутніх учителів англійської та німецької філології українською та англійською мовами звучали Шевченкові поезії "Мені однаково..." (Ольга Гануліч, Маріанна Борсук), "Доля" (Інна Бойчук, Аліна Ткачук), "Садок вишневий коло хати" (Валентина Путькало, Ольга Гануліч), "Думи мої, дум мої" (Вікторія Рудинець – англійською), "Не завидуй" (Ольга Гануліч, Маріанна Борсук), "Огні горять, музика грає" (Аліна Сиротюк – двома мовами), "Сон" (Аліна Ткачук, Інна Бойчук), "Реве та стогне Дніпр широкий" (Софія Яковчук – англійською), "Лілея" (Мар'яна Косюк, Катерина Овчаренко, Марія Куриба, Оксана Антонюк), "Мені тринадцятий минало" (Тетяна Слободенюк, Аліна Сиротюк) і "Тополя" (Катерина Мишко – українською).

Музичним доповненням до поетичної композиції стали виступи вокального квартету у складі Ірини Лизун, Ірини Гранкіної, Ірини Пташнюк і Сніжани Гончарук із пісенними творами "Зоре моя вечірняя", "Тече вода з-під явора" та "На вулиці невесело".

І останнім поетичним акордом прозвучав безсмертний "Заповіт" Кобзаря у виконанні Аліни Ткачук, Валентини Путькало, Вікторії Рудинець, Маріанни Борсук та Інни Бойчук.

МИСТЕЦЬКИЙ ДАРУНОК КОБЗАРЕВІ

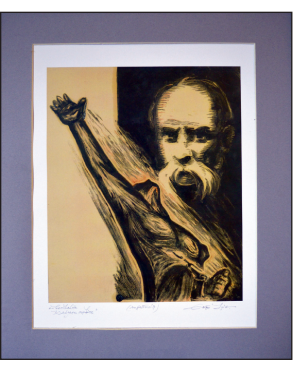

Студенти спеціальностей "Образотворче мистецтво" і "Технологічна освіта" під керівництвом своїх наставників підготували виставку творчих робіт, приурочену Шевченківським дням. Протягом трьох днів представники всіх факультетів академії, студенти педагогічного коледжу, працівники і гості навчального закладу мали змогу ознайомитись зі студентськими творчими роботами різних жанрів, форм і змістових напрямів.

Майбутні вчителі образотворчого мистецтва запропонували для огляду біля двох десятків художніх полотен. Відвідувачі виставки оглянули виконані студентами-образотворцями копії картин із Шевченкіани кременецьких художників Івана Гарасевича ("Шевченко в підземеллях Кременецької фортеці", "Шевченко на Замковій горі", "Шевченко у Варнака" авторства Тетяни Дудь, Іванни Медвідь, Марії Осецької) та Юрія Симоновича "Шевченко на базарі в Кременці" (автор Олена Ягнич). Привернули увагу власні роботи четвертокурсниць педагогічного коледжу Олени Соколовської "Мені тринадцятий минало", Надії Данилюк "Триптих "На Івана Купала"" та картина на склі Людмили Погодаєвої "Музика". Оформлення вернісажу організував старший викладач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Дмитро Синенький.

Більше сотні художніх виробів представили студенти спеціальності "Технологічна освіта". Справжнє "вишиване диво" створили студентки-майстрині під керівництвом науковця кафедри педагогіки вищої школи, кандидата педагогічних наук Марії Олексюк і викладача педагогічного коледжу Олександри Мушак. Відвідувачі виставки із захопленням оглядали вишиті картини Світлани Бортник "Портрет Тараса Шевченка", Олени Снітинської "Святвечір", Людмили Савчук "Українське село", Оксани Косік "Українські вечорниці", Марії Білосевич "Україна у вишивці", триптих Іванни Подкович "Сільська садиба", вишитий хрестиком рушник "Дерево життя" авторства Марії Пасічник. Особливе враження справили виконана технікою об'ємної вишивки картина "Квіти" Вікторії Юрчук, вишитий стрічками триптих "Білі лілії" та аплікація "Рідна хата" Віти Пташнюк і "Сонячна соната" Катерини Примак, а також композиція з ляльок-мотанок "Берегині українського роду", виконана Марією Комінярською, Катериною Гоц, Соломією Трутень, Вікторією Івасишин, Світланою Бортник.

Четвертокурсниця Катерина Годун створила в техніці простого плетення з елементами ажуру композицію "Лебідь", а другокурсник Микола Слив'юк – картину "Тарас Шевченко з "Кобзарем"" в техніці заливання гіпсу в глиняній формі. Їх роботами керував старший викладач кафедри теорії та методики технологічної освіти й інформатики, кандидат педагогічних наук Олександр Омельчук. Підопічні старшого викладача цієї ж кафедри, кандидата педагогічних наук Віталія Цісарука працювали в техніці садово-паркової скульптури і дали на суд глядачів три скульптурні роботи: "Мавка" (магістрант Ілля Ткачук), "Козак" (магістрант Роман Громик) і "Сокіл" (студент Артем Стрембловський).

Фото Сергія КОЛІСЕЦЬКОГО та Валентини КАЩУК

СВІТЛИМ ІМЕНЕМ СВОЇМ

БОРІМОСЯ – ПОБОРЕМО, НАМ БОГ ПОМАГАЄ!

У ці березневі Шевченківські дні, вшановуючи Великого Кобзаря, ми щоразу пов'язуємо його образ із боротьбою нашого народу за волю і незалежність рідної України. У зв'язку з тим, що в нинішній непростій ситуації неможливо згадувати про поета окремо від героїв, які протягом останніх

років віддали своє життя у смертельному двобої з агресором, в залі Гуго Коллонтая пройшов звіт мистецьких колективів академії «Борімося – поборемо, нам бог помагає!», присвячений світлій пам'яті Тараса Шевченка і воїнів АТО. Вели програму актори експериментального студентського театру «Пілігрим» Марина Крупенко та Андрій Дубас.

В урочистій тиші концерт відкрив курсовий хор під орудою Василя Сабрана (концертмейстер Іван Добринін) безсмертним Шевченковим «Заповітом» на музику Кирила Стеценка і продовжив піснею «Иде Шевченко по рідному краю» (музика Василя Сабрана, слова Ніни Багнюк).

Уривок з поеми Т.Г.Шевченка «Кавказ», зачитаний ак-

тором театру «Пілігрим» Павлом Левицьким, став передсловом, а пісня Сергія Родька на слова Алли Бінцаровської «Над землею тумани» у виконанні Олександри Кир'янчук – світлим реквіємом пам'яті випускникам нашої навчального закладу Миколі Чорному, Дмитрові Напрієнку, Сергію Долгіх, які поклали своє життя за незалежність нашої Вітчизни, та всім воїнам АТО.

Оркестр народних інструментів (керівник і диригент Надія Найчук) запропонував сюїту на козацькі та народні пісні в обробці Василя Сиротюка і разом з Олександрою Кир'янчук звернулися до присутніх із «Кленовою баладою» (музика та слова Анатолія Матвійчука, аранжування Василя Сиротюка).

Поетичним внеском у програму концерту відзначились Марина Крупенко (уривок «Три душі» з містерії Тараса Шевченка «Великий льох») і Вікторія Петулина («Віз» Олександра Смика).

Пісні на слова Великого Кобзаря прозвучали у виконанні різних музичних колективів академії: музика Станіслава Людкевича «Сонце заходить» – камерний хор (керівник і диригент Алла Афанасенко, концертмейстер Іван Добринін; музика Миколи Лисенка «Тече вода з-під явора» – чоловічий квартет викладачів у складі Володимира Дзюми, Володимира Іванюка, Петра Клака та Ярослава Міщени; музика народна, обробка Миколи Гвоздя «Встає хмара з-за лиману» – капела бандуристів (керівник і диригент Ірина Харамбура); музика народна, обробка Анатолія Гордійчука «За Байраком, Байрак» – чоловічий ансамбль (керівник Сергій Шегера; музика Адама Дзюби «У перетику ходила» – тріо викладачів у складі Інни Ратинської, Лариси Соляр та Мар'яни Мацюк (керівник оркестрової групи Валерій Яскевич); музика Миколи Лисенка «Чого мені тяжко» – заслужений артист України Микола Швидків (концертмейстер Іван Добринін); музика народна, обробка Андрія Кушніренка «Садок вишневий» – ансамбль викладачів під керівництвом Алли Афанасенко.

Під фортепіанний супровід концертмейстера Івана Добриніна піднесено і витончено прозвучали музичні твори у виконанні юного скрипаля Леоніда Дацюка (Пабло Сарасате «Баскське капріччіо») і його наставника Олега Дацюка (Франц Легар «Угорська фантазія»).

Пісні на слова відомих українських авторів подарували Сергій Шегера (Семен Гулак-Артемовський, арія Андрія з опери «Запорожець за Дунаєм»); чоловічий квартет викладачів (музика Олександра Білаша, слова Дмитра Павличка «Долиною туман тече»); капела бандуристів (музика Олександра Білаша, слова Ольги Лубської «Пісня про бандуру»); чоловічий ансамбль під керівництвом Сергія Шегери (музика і слова Ярослава Барнича, обробка Євгена Козака «Гуцулка Ксеня»); тріо викладачів (музика Ігоря Шамо, слова Дмитра Луценка «Зозуленька»); народний художній вокальний ансамбль «Калина» під керівництвом Олени Новик, концертмейстер Іван Добринін (музика Костянтина Мяскова, слова Дмитра Пав-

личка «Веснянка» і музика Михайла Вериківського на слова Тереня Масенка «Як сніги розтануть білі»).

Танцювальним дарунком для глядачів були хореографічні композиції солістів Назара Козаченка та Руслана Довгаля «Обійми мене» у постановці Наталії Ткач і «Дівочий ліричний» у виконанні художнього народного ансамблю танцю «Горлиця» (керівник і постановник – член Національної спілки хореографів України Андрій Медецький, концертмейстер Тетяна Медецька).

Приємним сюрпризом став виступ кременецького кобзаря, володаря Гран-прі Всеукраїнського фестивалю «Червона рута» Василя Жданкіна, який виконав пісні на слова Тараса Шевченка (музика Андрія Драча «Б'ють пороги» і музика народна в авторській обробці «Ой чого ти почорніло, зеленеє поле»).

Три твори на завершення святкової програми представив симфонічний оркестр (керівник і диригент Володимир

Козачок): пісню Геннадія Татарченка на слова Вадима Крищенка «Молитва» із солістами Мар'яною Мацюк та Галиною Хмарою; інтродукцію до «Вечорниць» з драми Тараса Шевченка «Назар Стодоля» і неперевершений «Запорізький марш» Євгена Адамцевича.

Концерт підготували Василь Скоропляс, Василь Райчук, Микола Сиротюк, Лев Харамбура та Олександр Ковень.

МИТЦІ ТЕРНОПІЛЛЯ – ПРО КОБЗАРЯ

Віддаючи данину світлої пам'яті геніальному синові українського народу Тарасові Шевченку, ім'я якого увінчало наш навчальний заклад, викладацько-студентський колектив нашої академії постійно готує і реалізовує програму літературно-мистецьких заходів, присвячених Великому Кобзарю.

Традиційні Шевченківські читання проходили цьогоріч по двох тематичних напрямах: "Митці Тернопілля – про Кобзаря" організували члени кафедри української філології та суспільних дисциплін, а літературно-музичний вечір "Шевченкове слово англійською лине" провели науковці кафедри "Іноземна філологія".

Першу частину читань, що проходила в читальному залі кадемії, відкрив кандидат філологічних наук, завідувач кафедри української філології і суспільних дисциплін, доцент Олег Василишин. Він познайомив присутніх із гостями свята – представниками літературної спільноти Тернопілля.

Автор поетичних збірок для дітей і дорослих, лауреат Всеукраїнського конкурсу "Коронація слова", редактор газе-

ти ТНЕУ "Університетська думка", член НСЖУ і НСПУ Марія Баліцька запропонувала декілька поезій зі збірок "Яблуневий розмай" і колективної збірки для дітей "Сонячна криниченька".

Поет, журналіст, літературознавець, член Національних спілок журналістів і письменників України, лауреат літературних премій, дипломант італійського часопису «Нові дні», редактор літературно-мистецького альманаху "Рушник" Володимир Кравчук ділився спогадами про Кременець і читав свої неповторні ліричні поезії про кохання.

Поетичними роздумами про Кременець поділилася ще одна гостя нашого ВНЗ – редактор і ведуча Тернопільської обласної держтелераіокомпанії Лариса Осадчук.

Український прозаїк, поет, журналіст, лауреат літературних премій імені Уласа Самчука та імені Степана Будного Сергій Синюк звернувся до студентської аудиторії зі своїми поетичними творами жартівливого характеру.

У тематичне русло поезій повернув слухачів кременецький поет, член НСПУ, головний редактор літературно-мистецького альманаху "Курінь" Іван Потій.

Голова Літературного об'єднання при ТООНСПУ, поет Зеновій Кіпибіда презентував черговий випуск щорічного літературного альманаху "Подільська толока", не залишив поза увагою Шевченківську та кременецьку тематику, а також зачитав декілька власних поетичних пародій на твори відомих тернопільських авторів.

Приємною несподіванкою для студентів було знайомство з поезією нашої краянки Юлії Бондючної, а нині секретаря Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України, автора поетичних збірок і літературознавчих пошуків, члена НСПУ, лауреата літературної премії імені Валеріана Поліщука. Лише декілька поезій, прочитаних молодим поетом, відкривають безмежний світ майстерного стилю віршотворення, глибокого відчуття форми та змісту твору.

Ще одним гарним відкриттям стала поетично-пісенна презентація творчості Сергія Лазо – письменника, драматурга, поета, члена НСПУ, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата багатьох телевізійних та радіопроектів, фестивалів як автора пісень, відомих в Україні і далеко за її межами.

Окрім віршів про весну і кохання, гість запросив молодіжний зал підтримати виконання його популярних авторських пісень у супроводі гітари, з якою не розлучається ніколи.

Вів літературні читання і представляв своїх колег по перу український бард, поет, драматург, автор концептуальних розробок багатьох музичних фестивалів, член національних спілок театральних діячів, кобзарів, журналістів, письменників та Всеукраїнської музичної спілки України, голова Тернопільського обласного об'єднання НСПУ Олександр Смик. Він прочитав окремі гостро соціальні та інтимно-ліричні поезії, а на завершення перейняв естафету від свого попереднього колеги і запропонував свій пісенний дарунок.

Кожен із присутніх мав нагоду отримати з рук авторів поетичну чи прозову збірку.

Сторінку підготувала Ніна БАГНЮК

ФОТОВЕРНІСАЖ

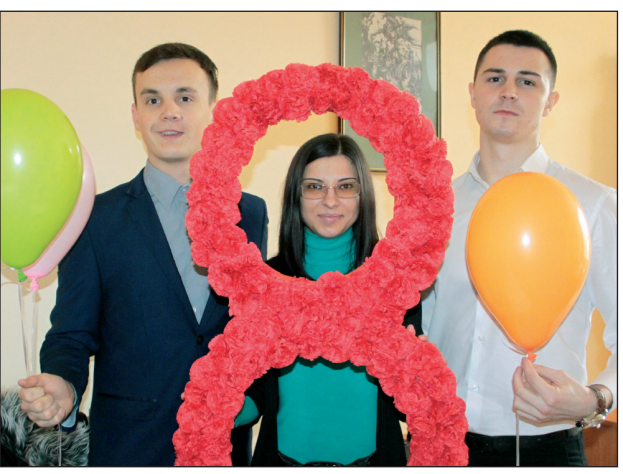

НАГОРОДА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Ніна БАГНЮК

10 лютого 2016 року в урочистій обстановці Голова Верховної Ради України Володимир Гройсман, голова Комітету з питань науки і освіти Лілія Гриневич та голова Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму Артур Палатний вручили щорічні Премії Верховної Ради України педагогічним працівникам загальноосвітніх, професійно-технічних, дошкільних та позашкільних навчальних закладів, найталановитішим молодими ученим у галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, за внесок молоді в розвиток парламентаризму, місцевого самоврядування.

Надзвичайно приємним сюрпризом було побачити серед лауреатів цієї престижної Премії випускницю нашого навчального закладу, свою колишню одногрупницю, а нині – вихователя Чайчинецького комунального дошкільного навчального закладу Лановецької районної ради Тернопільської області Оксану Сторожук. Нагородою своєї студентки по праву можуть гордитися наші поважні педагоги О.О.Яловська, О.П.Макаренко. С.М.Ткачук, С.М.Онишкевич, К.Г.Єрусалимець та інші, котрі доклали максимум знань та любові і заклали потужну основу професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Боляче, що разом зі своєю вихованкою не розділить радості наш груповий керівник Б.І.Романюк...

Колектив редакції газети "Замок" щиро вітає лауреата з високою державною нагородою і бажає подальших успіхів у вихованні маленьких громадян України. До вітань приєднуються наші колеги-одногрупниці, яких доля розкидала по світу. Щастя тобі, Оксаночко, мирного неба над головою, здоров'я, радості та благополуччя всій твоїй родині. А ще – здійснення заповітної мрії: якнайшвидше побачити маленьку внучку Вікторію.

Оксана Сторожук (Галенда) народилася в с. Чайчинці Лановецького району на Тернопільщині. Випускниця відділу дошкільного виховання Кременецького педагогічного училища. Завершила освіту на факультеті педагогіки і методики початкового навчання Тернопільського державного педінституту ім.Я.Галана.

Починала трудову діяльність у дитячому навчальному закладі №17 шахти №10 "Великомостівська" (м.Червоноград Львівської області), а продовжила її у дитсадку "Барвінок" свого рідного села, де працює і досі.

Вихователька не обмежується лише навчально-виховним процесом у ДНЗ, а йде в ногу з часом. Серед її наукових пошуків – проблема економічного виховання дошкільників, яка є надзвичайно актуальною в наш час, бо впровадження Базової програми розвитку дитини дошкільного віку "Я у світі" та "Впевнений старт" потребує розширення спектру життєво важливих проблем. Адже з перших років життя дитина занурюється в його економічну сферу на побутовому рівні. Під час роботи з дітьми метою даного проекту стала необхідність підвищувати професійну компетентність саме з проблеми економічного виховання, здійснювати корекційно-профілактичну роботу, спрямовану на залучення дітей до сфери економічної діяльності з урахуванням сучасних соціальних умов. Над цією проблемою Оксана Сторожук працювала під час проходження атестації і на курсах підвищення кваліфікації в Тернополі.

Хоча на долю цієї милої скромної жінки випали непрості життєві випробування, та, незважаючи ні на що, вона знаходить радість в улюбленій роботі та сім'ї. Чоловік її – Володимир Сторожук – шахтар-пенсіонер. Син Віктор закінчив Тернопільський політехнічний інститут (факультет маркетингу), нині живе і працює в Лондоні (Великобританія) й удвох із дружиною виховують донечку Вікторію.

СВЯТКОВИЙ

СВЯТКУЄМО ДЕНЬ ЗАКОХАНИХ

У приміщенні Обласного літературно-меморіального музею Юліуша Словацького відбулось святкове дійство, присвячене Дню закоханих.

Музична частина була представлена виступами наших студенттів Ярослава Домбровського (скрипка), колективу гітаристів у складі Владислава Крупецького, Олександра Гонтара, Яна Баглая та солісток Наталії Корицької і Мар'яни Зарицької. Підхопили пісенну естафету своїх старших колег команди учнів 7-го і 8-го класів Кременецької ЗОШ №1 ім. Галини Гордасевич – учасники шкільного Євробачення.

Із тематичним повідомленням "Жінки Словацького" виступила директор музею-господаря Тамара Сеніна.

Лірично-інтимний тон задали студенти академії Дмитро Мельничук, Іванна Дробина, Тіна Григоришин та Євгенія Шкільна, які читали вірші Володимира Сосюри, Артюра Рембо, Олександри Приходько, Леони Вишневської. Власними творами в авторському виконанні порадували Павло Старух, Тетяна Слободенюк, Наталія Андріюк і Наталія Гридньова.

Крім літературно-музичної частини, святкова програма включала фотосесію для всіх бажаючих у залах музею; нагородження переможців "Фотосушки" (конкурсу фотографії закоханих пар, які напередодні надсилалися організаторам свята); перегляд відеофільму про силу любові та майстер-клас із виготовлення "валентинок", проведений працівником музею Оксаною Сілкою, під час якого кожен із присутніх мав можливість швидко та креативно зробити "валентинку" для своєї "половинки".

У цей дивовижний день учасники дійства торкнулись і найболючішої теми війни: у супроводі пісні "Повертайся живим" переглянули слайд-шоу і згадали воїнів АТО, які також є чиїмись коханими, батьками, друзями, нареченими...

В організації свята активну участь брали фотохудожники-кременчани Дмитро Нікіфорчук і Марина Нагорнюк та студентка педагогічного коледжу Юлія Гусарук.

Технічне сприяння проведення заходу забезпечив Андрій Петручок. Спонсорами виступили місцеві приватні підприємці спільно із працівниками музею.

Напередодні Дня усіх закоханих в Кременецькому районному Будинку культури відбувся святковий концерт та конкурсно-розважальна шоу-програма, учасниками якої стали три закоханих пари: Вікторія Білан та Олег Степанець (студенти академії), Олександра Косянчук і Микола Котульський, а також найбільш досвідчена сімейна пара кременчан – Ольга й Анатолій Колодійчуки.

Пари змагались за головний приз – романтичну вечерю на двох у кав'ярні "Старий дворик".

До складу конкурсного журі увійшли представник салону "Стиль" Вікторія Шумбар, головний редактор газети "Діалог" Вікторія Іваницька, начальник відділу культури та туризму РДА Лариса Антонюк, місцевий підприємець Інна Непомяща і директор Районного будинку культури Аліна Залюбовська. За одностайним рішенням журі та підтримки глядачів перемогу здобула пара під № 3 – Олег та Вікторія.

Окрім конкурсної програми, відбувся святковий концерт, підготовлений аматорськими колективами Районного будинку культури, завдяки яким свято набуло таємничої інтимної атмосфери.

Дійство пройшло за фінансової підтримки колективу спонсорів: представників кав'ярні "Старий дворик", дискоклубу "Ель Койот" (персонально Віктора Непомящого), салону краси "Стиль" (директор Вікторія Шумбар), інформаційних спонсорів – Інтернет-спільноти "Типовий Кременець" і газети "Діалог", компанії "Конакс" (Євгеній Ахметзянов – костюми та світлове забезпечення). Інформаційне забезпечення свята здійснили Інтернет-спільнота "Типовий Кременець" і газета "Діалог",

Організатори дійства доклали максимум зусиль, щоб Свято всіх закоханих День святого Валентина залишилося теплим відгомоном та приємною згадкою у серці кожного, а також побажали учасникам і всім присутнім берегти любов, довіряти своїй другій половинці, бути терплячими, адже любов – як тендітна посудина, що потребує дбайливого ставлення. Бо це надзвичайно велике щастя – вміти кохати, бути коханим і дарувати один одному радість, щоб життя ставало воістину прекрасним!

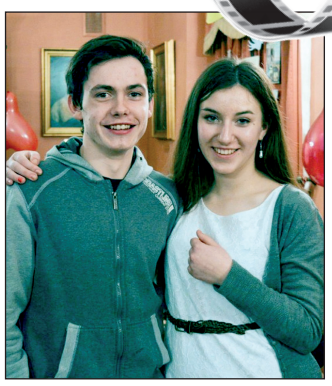
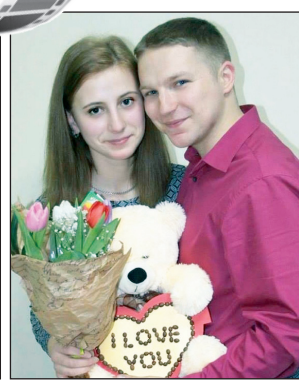

СТРУНИ ДУШІ ПОЕТА-ВЕЛЕТА

На вшанування пам'яті геніальної української письменниці і поета Лесі Українки українськими філологами нашої академії і студентами спеціальності "Українська мова і література" проведено тематичні літературно-мистецькі читання. В ролі Лесі Українки виступила Катерина Макух.

Ведучі свята Ірина Сарахман та Олександра Кульчинська поступово змальовували картину за картиною із життя цієї дивовижної і мужньої жінки, невтомного творця і співця народного болю, його любові, надій і сподівань. Тому й не дивно, що найперші свої душевні поривання автор безсмертних поезій посилала рідній землі ("Сім струн. Посвята Михайлові Драгоманову").

Окремо згадано про турботливих батьків маленької Лесі, котрі, незважаючи на хворобу дівчинки, з раннього віку прищеплювали їй любов до рідного слова, що згодом розгорілась яскравим полум'ям потужного поетичного таланту.

Інша сторінка проливає світло на розвиток почуттів жінки-поета, які, навіть народжені на грані між життям і смертю, вражають глибиною, ніжністю і силою. Багато творів цього періоду

присвячено одному з організаторів Київського "Союзу боротьби за визволення робітничого класу" Сергію Мержинському, якого Леся полюбила глибоко й самовіддано і якого єдина підтримувала до останньої хвилини його життя. Як наслідок важких і сокровенних душевних переживань цього періоду, вона пише драматичну поему "Одержима", що стала пам'ятником духовному подвигу людини, яка змушена жити, любити і боротися за життя в умовах духовного вакууму тогочасного суспільства. Її героїня Меріам постає символом морального оправдання гріховного людства перед Богом, який пішов заради нього на Хресний подвиг.

Такі вагомі творчо-біографічні акценти розповідей ведучих поєднувались із читанням поезій Лесі Українки Анною Мігаль ("Без надії сподіваюсь"), Марією Хорощою ("Мріє, не зрадь"), Ольгою Мовшук ("Нічка тиха і темна була"), Іриною Мазуркевич (уривок з поеми "Лісова пісня"), Іриною Бевсюк ("На роковини"). Ірина Сорочинська виконала вірш Василя Гея "Колодяжне", а завершила виступи колега учасників дійства, студентка спеціальності "Англійська філологія" Маріанна Борсук невмирущим твором Лесі Українки "Contra spem spero" англійською мовою.

Вічне, гостре, полум'яне слово Лесі з глибини століть звертається до кожного з нас і сьогодні, бо лише поет-геній, поет-громадянин, поет-патріот здатен руйнувати часові рамки, промовляючи до своїх сучасників і наступних поколінь.

За музичний супровід літературних читань відповідали Тарас Крегель та Олександр Ковень.

„ЗОЛОТА ПЕКТОРАЛЬ ПОЕТИЧНОГО СЛОВА"

Таку чудову назву поетичним читанням дав куратор 11-У групи філологічного факультету нашої академії Олександр Соловей, який підготував цей захід спільно зі своїми вихованцями і присвятив Міжнародному дню рідної мови. На поетичне свято запросили літературного редактора „Замку" Ніну Багнюк та юного скрипаля, першокурсника спеціальності „Музичне виховання" педагогічного коледжу Ярослава Домбровського.

Високе і непросте покликання нести до дітей рідне слово вимагає від студентів особливої підготовки, нетрадиційного підходу, досконалого знання і глибокого розуміння всього спектру багатства і краси української мови. Звичайно, це дається не всім однаково і далеко не відразу, та саме на майбутніх вчителів української мови і літератури покладається місія гарантів здоров'я рідної мови, як найважливішого фактора існування українського народу. Тому й вимоги до майбутніх українських філологів мають ставитись вищі, ніж до студентів інших філологічних спеціальностей.

Нашу зустріч відкрив її організатор, кандидат історичних наук, доцент Олександр Соловей у формі знайомства гостей зі студентами та поезіями, які вони підготували: Ірина Сарахман – "Кров твоя" Лесі Українки, Ірина Бевсюк – "Життя" Василя Боднарчука, Ірина Кошин – "Відверті діалоги на межі" Любові Козир; поезії Ліни Костенко читали Катерина Ползікова ("Сніги, сніги..."), Катерина Макух ("Не говори печальними очима..."), Марія Хороша ("Страшні слова, коли вони мовчать"), Оксана Гаврилишин ("Я хочу знати..."), Анна Мігаль ("Крила") й Ірина Мазуркевич ("Я – егоїстка?"). Чомусь зовсім не здивував той факт, що тут переважали твори Ліни Костенко, бо останнім часом її поезія найбільш популярна, хоча, на жаль, зрозуміла не кожному. Та чи здатна зрозуміти 17-літня дівчина всю глибину внутрішнього стану жінки-легенди, за плечима якої десятиліття пережитого болю і любові? Ми разом пробували розібратись у деяких закодованих літературних поняттях, заглянути вглиб поетичного тексту і побачити за ним людину – з її почуттями, радощами, тривогами, тобто робили перші кроки на шляху до семіотичного аналізу літературного твору.

Поетична хвиля мимоволі захопила й наставника студентів, який прочитав ліричний твір Василя Василашка "Таємниця жінки". На завершення першої частини дійства прозвучала глибоко актуальна поезія "Війна" в авторському виконанні Ольги Мовшук.

Музично-мистецьким антрактом між нашими діалогами стали виступи Ярослава Домбровського, який виконав "Сіціліану" Й.-С. Баха і "Романс" М.Глінки.

У другій частині зустрічі, читаючи власні твори, автор замітки намагалась максимально застосовувати метод міжпредметних зв'язків, тобто мовно-літературними засобами торкнутися біології, історії, соціології, політології, філософії, релігієзнавства, педагогіки і психології. Іншими словами, золота пектораль поезії спонукала співрозмовників вслухатись у текст, знаходити цікаві відкриття, глибше розуміти значення слова та його смисл, радіти, співпереживати і плакати. Так, саме плакати. А коли душа плаче, вона жива. І така людина здатна надіятись, вірити, а головне – любити. Любити життя, світ, себе у цьому світі. Бо все починається з любові. Як і з любові до рідного слова формується людина-педагог і людина-патріот.

Надіємось, що „Золота пектораль" об'єднає ширшу студентську аудиторію і стане справжньою феєрією рідного слова.

СИМВОЛ ЄДНОСТІ, ВІРИ І НАДІЇ

У Конецертному залі ім.Гуго Коллонтая для викладачів, студентів, кременчан і гостей міста відбувся традиційний концерт "Різдвяні колядки", підготовлений музичними колективами і окремим виконавцями нашої академії. Вели програму актори студентського театру «Пілігрим» Марина Крупенко та Андрій Дубас.

Виступи розпочав студентський оркестр народних інструментів (керівник та диригент Надія Найчук) і тріо викладачів у складі Лариси Соляр, Наталії Ткач та Інни Ратинської з народною колядкою в обробці Василя Сиротюка «Свята ніч».

В контексті національно-патріотичного виховання студентської молоді академія налагодила тісні зв'язки із захисниками нашої Вітчизни – воїнами частини А-1519 Дубенського гарнізону, які були гостями святкової програми. Різдвяним дарунком для них стали твори «Ой, коляда-колядонька» та «На Святвечір», які виконав народний художній вокальний ансамбль «Калина» (керівник Олена Новик, концертмейстер Катерина Козачук).

Свято продовжив камерний хор (керівник та диригент Алла Афанасенко) з колядою «Ой, у місті» та з попурі на теми англійських різдвяних пісень, до виконання яких приєдналися піаніст Іван Добринін і струнний квартет (Тетяна Дубова, Раїса Дячук, Наталія Поліщук та Людмила Яловськ). Твори «Ой, підемо, пане брате» та «Радуйтеся, всі людіє» презентував чоловічий квартет у складі Володимира Дзюми, Володимира Іванюка, Петра Клака та Сергія Шегери (концертмейстер Валерій Яскевич).

Тріо бандуристок Ганна Мельничук, Марія Прокопчук і Мирослава Красевич (керівник Ірина Харамбура) порадували колядками «Три славнії царі» та «На небі зірка». Свій різдвяний сувенір, «Колядку» та «Колядочку» Віталія Лиса, подарувала чоловіча група камерного хору (керівник та диригент Сергій Шегера), а «Возвеселімося» та «Пречиста Діва» – ансамбль викладачів під керівництвом Алли Афанасенко.

Зазвичай в Україні здавна побутували щедрівки, які виконуються на Багатий вечір, напередодні Старого Нового року, або Василя. Наш концерт продовжили Інна Ратиська, Лариса Соляр та Наталія Ткач зі щедрівкою «Небо ясні зірки вкрили» у супроводі тріо бандуристів Віктора Бондаря, Ганни Мельничук та Марії Прокопчук.

Після цього на глядачів чекав приємний сюрприз – виступ володаря Гран-прі Всеукраїнського фестивалю «Червона рута» Василя Жданкіна та його доньки Анастасії, студентки 22-Мс групи. У їх виконанні прозвучали твори «Люляй, люляй, Єзуню», «Що то за Предиво» в обробці Миколи Леонтовича і «Народився Бог на санях» (музика Василя Жданкіна на слова Богдана-Ігора Антонича).

Щороку разом із Христом у мільйонів людей народжується нова радість. У той вечір миру, спокою, злагоди, як тільки на небі зійде перша зоря – вісниця появи на світ Ісуса Христа, – до кожної оселі завітає Боже Дитятко, і коло Нього вже не може бути ані сварки, ані підступу, ані незгоди, а лише велика взаємність між людьми.

А ще Різдво не було б таким незабутнім і яскравим, якби не колядки. Саме вони додають тим святковим дням, коли «Небо і Земля торжествують», особливо піднесеного настрою, як, зокрема, і виступ симфонічного оркестру нашої академії (керівник і диригент Володимир Козачок). Твори у його виконанні вже традиційно стають апофеозом святкових концертних програм. Тож на завершення виступів колектив подарував "Біле Різво" Ірвінга Берліна (солістка Мар'яна Мацюк) і «Різдвяний фестиваль» Лероя Андерсена.

І ще одна традиція, що зародилась у стінах Концертного залу ім. Гуго Коллонтая: останню пісню разом з виконавцями підхоплює весь зал. Тому й злетіли, здавалося, до самих Небес вічні і потужні слова давньої української коляди «Нова радість стала», як символ єдності, віри і найсвітліших сподівань нашого народу.

Концерт підготувала незмінна творча група у складі Василя Скоропляса, Миколи Сиротюка, Василя Райчука, Лева Харамбури й Олександра Ковеня.

СКРИПКА ПРОМОВЛЯЛА ДО ДУШІ

Неповторний "Вечір скрипкової музики" пройшов у Концертному залі Гуго Коллонтая. Його організували і провели лауреати всеукраїнських і міжнародних конкурсів, викладач кафедри гри на музичних інструментах і вокально-хорових дисциплін нашої академії, скрипаль Олег Дацюк і концертмейстер-піаніст Іван Добринін разом з юним обдаруванням, скрипалем Леонідом Дацюком.

До програми концерту увійшли твори видатних світових музичних геніїв: "Каприс №9" італійського скрипаля-віртуоза, композитора та гітариста Нікколо Паганіні, "Концерт №5" бельгійського скрипаля, композитора і педагога Анрі В'єтана, "Баскське капрічіо" іспанського скрипаля і композитора Пабло де Сарасате, "Угорська фантазія" угорського композитора, видатного майстра віденської оперети Франца Легара, "Ноктюрн" найвидатнішого польського композитора і піаніста Фридерика Шопена і "Танго" аргентинського композитора і виконавця на бандонеоні Астора П'яццолли.

Як завжди, щиро, відверто і професійно співала скрипка в руках Дацюка-старшого, звертаючись до присутніх мовою великих майстрів музичної класики у поєднанні з глибоким і душевним звучанням фортепіано Івана Добриніна. Та інколи здавалося, що молодший скрипаль намагався перевершити свого батька і наставника: Леонід настільки віддавався музиці, що присутніх не покидало відчуття, що йому відкриваються інші просторові сфери, і душа його, безтямно залюбленого у музику, витає десь там, наодинці зі своєю стихією почуттів, зі своєю вірною Музою, споглядаючи на притихлих у залі слухачів і щедро даруючи їм свою любов до дивовижного і вічного мистецтва Музики. Хтозна, можливо, в цей час світ відчув народження нового скрипкового генія...

Це невтомне виконавське тріо допомогло присутнім на деякий час поринути в інший світ – без неправди і насилля, без ворожнечі і болю, у світ гармонії, надії, добра і любові.

Сторінку підготувала літературний редактор "Замку" Ніна БАГНЮК

У ТВОРЧИХ ПЕДАГОГІВ – ТАЛАНОВИТІ ВИХОВАНЦІ

В рамках дисципліни "Основи інклюзивної освіти" кандидат педагогічних наук, доцент Лариса Данильчук організувала виставку, на якій представила власні роботи, твори студентів 31-ДПК групи й асистента кафедри педагогіки вищої школи Ірини Лизун.

Серед дивовижного багатства експонатів вернісажу милують око вишиті бісером вінчальні ікони Ольги Кардаш, серветка "Різдво у домі" Ірини Лизун, серія картин "Пори року" та "Нічна фея" Мар'яни Петрик, рушник Марії Бродюк, комплект кольє з бісеру Тетяни Гнени, корзинка з паперовими квітами і запрошення на виставку Вікторії Медвідь, образи, ікони святих, серветки Юлії Бліндер, ще одна серія картин "Чотири пори року" та ікона "Княгиня Ольга" Ольги Берестнєвої, серія серветок Лариси Данильчук "Все те, що я люблю"(вишивка хрестиком), намисто, сумочка і шкатулка Вікторії Питулини (квілінг).

Відзначилась великою кількістю виробів Дарія Годун, яка виготовила ікону "Наталія", кольє з бісеру "Східні нотки" та "Ніжність" і картини "Лілії", "From me to you", "Молитва", "Вечірній сад", "Волошки". Та просто вразила розмаїттям тематики творів Марія Мазовіта: картини "Снігурі взимку", "Танець синичок", "Лебедина вірність", "Таємне побачення", "Польові квіти", "Колискова янголятку", "Манрівка світами", "Коала на дереві", "Мавпенятко на галявині", "Народна пісня", "Зачаровані маки". А ще дівчина зробила картинку "Три ірриси" у зовсім оригінальній техніці – аплікація з камінців, яка запам'яталася кожному з відвідувачів вернісажу.

Виставка показала, що фантазія творення дійсно невичерпна, а разом із бажанням творити щось нове готує матеріал для таких неповторних мистецьких презентацій.

ОДА НАРОДНІЙ ВИШИВЦІ

Дмитро СИНЕНЬКИЙ

Справжня наука завжди пов'язана з патріотизмом, бо науковець збагачує національний внесок у скарбницю світової духовної культури. У ще більшій мірі це стосується наукового дослідження, безпосередньо за змістом і формою пов'язаного із народною культурою. Саме до таких наукових праць належить дисертаційна робота нашого молодого науковця Наталії Волянюк "Народна вишивка Тернопільщини XX

століття (історіографія, типологія, художні особливості)" на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. Науковими пошуками дисертанта керував доктор мистецтвознавства, професор Львівської НАМ Р.Т.Шмагало. У своєму дослідженні автор наголошує на важливості поглибленого вивчення найдавніших видів українського декоративно-прикладного мистецтва і відносить до таких видів народну вишивку Тернопільщини, в якій прослідковуються народні мистецькі традиції з часів Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. Актуальність дослідження підсилюється зростаючим інтересом до цілісного бачення культурної спадщини українського народу, невід'ємною частиною якої є народна вишивка Тернопільщини. У процесі дослідження народної вишивки нашого краю дисертант спрямувалася на вивчення в ній місцевих художніх особливостей, суміжних регіональних впливів, локальних і загальнонаціональних ознак.

На основі літературних джерел, іконографічних пам'яток і конкретних артефактів вона простежила стан вивчення народної вишивки регіону, аналізувала функціональне застосування вишивки на одязі та тканинах інтер'єрного призначення, висвітлювала особливості технік вишивання, їх виражальні засоби, стилістику типів орнаменту в їх загальноукраїнських, регіональних і локальних варіантах; характеризувала особливості композиційної будови геометричних і рослинно-геометричних орнаментів, їх композиційні структури і ареал побутування; простежила еволюційні зміни в колориті народної вишивки упродовж XX століття, взаємовпливи з мистецтвом вишивки сусідніх територій і конкретно окреслила регіональну специфіку народної вишивки Волині, Опілля, Західного Поділля, Наддністров'я – регіонів, що розташовані в межах адміністративної території Тернопілля.

Безсумнівною є наукова новизна, а звідси – і значення дисертаційної роботи. Вперше в українському мистецтвознавстві досліджено мистецтво народної вишивки Тернопільщини XX століття у повноті її художньої та суспільно-культурної вартісності, проаналізована низка етнографічних матеріалів і літературних джерел, що значною мірою розкривають історико-художні особливості тернопільської вишивки, а також розроблено типологію народної вишивки за її функціональними та художніми рисами, окреслено регіональні ознаки і визначено основні загальнонаціональні тенденції народної вишивки, притаманні Тернопільщині в цілому.

Дисертант дослідила художньо-декоративні пріоритети вишивальних матеріалів у вираженні фактури, графічності, пластичності вишивок і визначила структурні відмінності технік, які впливають на їх орнаментальні якості, що дало змогу вдосконалити класифікацію технік на основні та додаткові, згрупувати їх за призначенням і способом виконання. В роботі систематизовано й узагальнено орнаментальні мотиви і за іконографічними мотивами, проаналізовано їх основні художні характеристики, виявлено аналогії, охарактеризовано загальноукраїнські, територіальні та локальні відтінки і водночас визначено ареали їх побутування.

Автор дослідження висвітлила домінуючі типи композиційних структур вишивок одягового та інтер'єрного призначення, типи композиційної будови вишивок, які, на жаль, не набули масового поширення. До здобутків дисертаційної роботи належить з'ясування художніх особливостей колориту народної вишивки відповідно до історико-етнографічного поділу Тернопільщини та виявлення його спільних та відмінних ознак в еволюційних змінах художньої системи XX століття. Окремо наголосимо, що нашим молодим науковцем уперше введено в науковий обіг невідомі досі зразки, які презентують мистецтво народної вишивки з різних етнографічних районів Тернопільщини.

В загальному, теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає в цілісному науковому обґрунтуванні типології, призначення та художньо-стилістичних особливостей народної вишивки Тернопільщини XX століття, а практичне – у можливостях використання матеріалів дисертації при написанні науково-аналітичних праць про українське народне декоративно-прикладне мистецтво, при підготовці навчальних підручників, навчально-методичних посібників, при укладанні навчальних курсів і програм, розробці тематики курсових і дипломних робіт.

Необхідно віддати належне науково-дослідницькій наполегливості та працьовитості дисертанта, яка упродовж 2011–2014 років зібрала й опрацювала значний джерельний матеріал із фондів обласних і регіональних музеїв, наукових бібліотек, приватних колекцій. У практичній частині дисертаційного дослідження – понад 900 одиниць спеціальних фотоматеріалів. Важливо, що молодий науковець здійснила їх порівняльний аналіз саме в хронологічному і територіальному аспектах. За результатами своїх досліджень Н.Волянюк опублікувала 16 наукових статей, половина з яких – у фахових виданнях, затверджених ДАК України. Статистика практичного матеріалу дисертаційної роботи досить промовиста: 210 сторінок додатків і понад 700 найменувань ілюстративного матеріалу.

Зібраний і досліджений у дисертації фактологічний матеріал не тільки засвідчує регіональну специфіку народної вишивки Тернопільщини, а й підтверджує самобутність цього виду мистецтва, як вагомого явища української національної культури. Результати дослідження створюють певні передумови і дають конкретний матеріал для розробки та реалізації заходів з відродження традицій народної вишивки, а також можуть стати практичним джерелом використання зразків вишивок як при вишиванні, так і при укладанні альбомів і журналів для популяризації вишивання, для використання дизайнерами одягу. Методика дослідження, запропонована в дисертації, може бути корисною при вивченні декоративно-прикладного мистецтва інших регіонів України.

ВІД ІЗОЛЯЦІЇ – ДО ІНТЕГРАЦІЇ

(до підсумків науково-методичного семінару)

Наталія БАБІЙ

Важливою ознакою цивілізованого суспільства виступає підвищення цінності життя та забезпечення особливої уваги до людини, яка має обмежені можливості здоров'я. Демократизація та гуманізація немислимі без створення оптимальних умов, що уможливлять інтеграцію окресленої верстви населення в соціум. Однак станом на сьогодні цей процес проходить зі значними труднощами, серед яких найбільш помітно вирізняється проблема сприйняття довколишніми людей, які мають певні відхилення в розвитку.

Зазначене питання, що стоїть особливо гостро по відношенню до дитячого віку,

а також з'ясування адаптаційних та компенсаторних механізмів особистості в умовах дефіцитарного розвитку не залишається поза увагою науково-педагогічних фахівців нашої академії. З ініціативи кафедри педагогіки та психології у співпраці з творчою групою практичних психологів і соціальних педагогів Кременецького району, представниками громадської організації «Товариство батьків дітей-інвалідів та їх друзів «Зоря надії»» проведений науково-методичний семінар «Від ізоляції – до інтеграції. Проблема соціально-педагогічної роботи з дітьми з особливими потребами в країні та регіоні».

Проблема, що об'єднала досвідчених фахівців, громадських активістів і свідому студентську молодь, була висвітлена в різних аспектах. Розпочинаючи науково-методичний семінар, проректор з навчальної роботи, кандидат психологічних наук, доцент Марія Боднар наголосила на важливості привернення уваги суспільства до проблеми інтеграції людей з особливими потребами в соціум, активізації їх власного потенціалу та розвитку компенсаторних можливостей. Завідувач кафедри педагогіки та психології, кандидат педагогічних наук, доцент Любов Кравець у ході доповіді сфокусувала увагу на формуванні толерантного ставлення суспільства до людей з особливими потребами.

Присутніх схвилювало декламування авторського вірша «Не дивіться на нас жалісливо...» учнем 3 класу Кременецької спеціалізованої ЗОШ І-ІІІ ст. №2 Давидом Андрущуком. Хлопчик за своє дитинство вже відчув багато фізичного болю, тож його поетичний виступ, пройнятий оптимізмом і жагою до життя, викликав справжнє захоплення і знайшов відгук у серці кожного слухача:

Не дивіться на нас жалісливо:
Ми такі, як і ви, і ми всі
Дуже хочемо бути щасливими
Попри всі ваші щирі жалі.
Ми такі, як і ви. Тільки звикніть,
Не глузуйте й сльозу не роніть.
Як нам хочеться іноді крикнуть,
Що ваш погляд пекуче болить...
Так щоб мама була не почула,
Ми зі сліз цих складаєм вірші,
І щоб доля нарешті збагнула:
Переборем, бо духом стійкі!
Пам'ятаючи муки Розп'яття,
Вранці будем сміятися знов.
Несемо ми свій хрест із завзяттям –
І прощаєм. Це Божа любов...

Голова правління Тернопільського обласного благодійного фонду «Живи з надією», голова громадської організації «Товариство батьків дітей-інвалідів та їх друзів «Зоря надії»» Алла Андрущук аргументовано висвітлила проблеми освітньо-реабілітаційної роботи з дітьми з особливими потребами в районі та реалістично окреслила перспективи їх розв'язання за умови об'єднання зусиль фахівців різного профілю, представників місцевої влади й ентузіастів.

Громадська активістка, секретар Тернопільського обласного благодійного фонду «Живи з надією», масажист-реабілітолог Віра Дмитрук доповнила свій виступ презентацією «Не залишайся осторонь...», яка не тільки зворушила почуття емпатії у слухачів, а й пробудила в студентської молоді бажання дієво долучитися до розв'язання проблеми соціалізації людей із обмеженими можливостями.

Психолог Кременецької районної психолого-медико-педагогічної консультації, арт-терапевт Кременецької ЗОШ №1 Лариса Шевчук виступила з доповіддю «Актуальність раннього виявлення порушень у психофізичному розвитку дитини» та представила вагомі результати власної практичної допомоги дітям, які мають особливі освітні потреби. Щодо останнього, психолог відзначила студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» Анну Крижну, Марію Васьковець, Інну Бикову, котрі виявили активну позицію та наполегливість у розкритті творчих здібностей дітей з особливими потребами, зокрема готували учнів загальноосвітньої школи до участі в пісенному конкурсі.

На завершення семінару автор цих рядків, науковець кафедри педагогіки та психології, член громадської організації «Товариство батьків дітей-інвалідів та їх друзів «Зоря надії»» запропонувала презентацію «Проблема адаптивно-реабілітаційної допомоги сім'ї, в якій виховується дитина з обмеженими можливостями здоров'я». Вона ознайомила учасників семінару з періодами життєвого циклу такої сім'ї. Перший з них – народження дитини – характерний сприйняттям патології батьками, їх емоційним звиканням. У шкільному віці – свої проблеми: вибір форми навчання, вплив реакції однолітків. На третьому, підлітковому періоді, відбувається звикання до хронічної хвороби, йде планування майбутньої зайнятості. Передостанній – період "випуску", коли вирішується питання про місце проживання, про можливості соціалізації. Заключний – постбатьківський період, під час якого здійснюється перебудова міжособистісних взаємин.

Особливої уваги потребують проблеми, що виникають у взаєминах між членами родини, насамперед між подружжям – зміна взаємин у зв'язку з народженням "особливої" дитини. Потім – між матір'ю та дитиною з функціональними обмеженнями, в чому основним є догляд за дитиною та організація її життя. Паралельно – проблема відносин матері та здорової дитини, де виникають труднощі у забезпеченні балансу уваги між дітьми. Дуже важливим є встановлення позитивних взаємин батька з функціонально обмеженою дитиною, що визначає його участь у догляді за дитиною та в житті сім'ї в цілому.

Ці проблем конкретизуються в основних типах сприйняття батьками хвороби своєї дитини. Небажаним є поверхове сприйняття, що полягає в неповному уявлення про важкість захворювання. Демонстративне сприйняття вказує на нездорові амбіції батьків, для яких хвороба дитини стає засобом самоствердження. Батьківський егоїзм призводить до катастрофічного сприйняття, коли вину за хворобу батьки перекладають на саму хвору дитину. І навпаки – загострене почуття батьками власної провини формує само звинувачувальне сприйняття. Оптимальний варіант – це адекватне сприйняття, що характеризується відповідальним ставленням до лікування та виховання своєї дитини. Саме таке сприйняття у поєднанні з уникненням негативних і застосуванням позитивно активних форм сімейного виховання дозволяє вивести дитину з особливими потребами із соціальної ізоляції та забезпечити її ефективну інтеграцію в соціум.

Власні думки щодо визначення орієнтирів подальшої роботи в контексті розв'язання проблеми інтеграції дітей з особливими потребами в суспільство у межах міста та району висловили заступник міського голови Микола Матвіюк, практичні психологи і соціальні педагоги кременецьких шкіл Галина Кравчук (ЗОШ №3), Наталя Герасимович (ЗОШ №4), Оксана Тимець (Горинська ЗОШ), асистент учителя в інклюзивному класі ЗОШ №3 м. Кременець Алла Грудницька.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ – ПЕРШ ЗА ВСЕ

Любов КРАВЕЦЬ,
кандидат педагогічних наук

Усі ми живемо у великому колективі, займаємося кожен якоюсь конкретною діяльністю, постійно щось отримуємо і щось втрачаємо. Ми щодня пізнаємо цей світ по-новому, щодня нас оточує багато людей, серед яких є по-своєму особливі. Це люди з особливими потребами. У світі їх 650 мільйонів і, серед них 200 мільйонів – це діти!

Усі вони мають право жити в суспільстві, зберігаючи свою індивідуальність. Толерантність тут виступає необхідним компромісом між людиною і оточуючим її світом.

Проблема толерантного ставлення до людей з особливими потребами сьогодні привертає увагу багатьох учених. Зазначимо, що вона поєднує у собі фізичні, особисті, культурні та економічні права людини. Прикро, але на сьогоднішній день ми дуже часто зустрічаємося з повною відсутністю умов, необхідних для розвитку дитини з особливими потребами, що й зумовлює формування особистості, котра зовсім не готова до самостійного повноцінного життя, а також низький рівень її соціалізації та соціальної адаптації. Окрім сім'ї, котра виступає основним середовищем формування розвитку та світогляду, не менш важливу роль відіграє колектив однолітків. Дитина не стоїть перед оточуючим світом один на один. Її ставлення до світу завжди опосередковане ставленням людини до інших людей, її діяльність завжди включена в спілкування.

Сьогодні багато дітей з обмеженими можливостями не завжди можуть реалізувати надані їм права та не мають необхідних умов для розвитку. Першопричиною є те, що більшість з них знаходиться в державних спецзакладах, що робить їх ізольованими, а життя в закладах такого типу не є ідеальним для даної категорії осіб. Саме тут спостерігається найбільше правопорушень: від жахливих умов до жорстокості. Ми не стверджуємо, що всі спецзаклади погані, але й не будемо заперечувати, що всі вони дуже сильно травмують, а рівень соціалізації та соціальної адаптації є надто низьким. Після закінчення таких закладів особистість є не повністю сформованою, тобто не готова до повноцінного самостійного життя.

Оскільки головна проблема толерантності криється у вихованні самосвідомості дітей, то основний шлях її реалізації – впровадити в систему освіти спільне навчання дітей з особливими потребами і здорових дітей. Для того, щоб довести доцільність використання інклюзивної освіти, в першу чергу, ми повинні не тільки розглянути, але й усвідомити проблеми, з якими щодня зустрічаються ці люди. Перш за все, сюди належать проблеми, що заважають їм розкритися під час спілкування і, котрі, умовно

можна поділити на інтелектуальні (смислові), мотиваційні, етичні (моральні) та емоційні. Якщо хоча б одне з названого вище є відсутнім, то це спричиняє неабиякий дискомфорт. Але ми також не повинні забувати про одну дуже важливу річ: багатьох проблем толерантної свідомості, з якими ми зустрічаємося сьогодні, можна було б уникнути взагалі, якби робота зі «здоровими» розпочиналася в ранньому віці. Адже до підліткового віку людина вже має цілком сформовані погляди. Тому сучасних підлітків фактично доводиться перевчати. Одним словом, доросла толерантність закладається в дитинстві, а основні завдання нашої роботи полягають у створенні необхідних умов, за яких вона виявлялася б як природна якість дитячої особистості, а кожна дитина зберегла б свою індивідуальність.

Виховання успішно досягає мети, якщо воно спонукає вихованців до самовиховання. Це прагнення зумовлюється суспільними обставинами, є похідним від виховання, а також стає дуже важливим фактором його ефективності. Наголосимо, що значну роль у вихованні відіграють спілкування та навчання. Спілкування з дитиною несе в собі можливості опановувати людський досвід, а згідно з теорією Л. С. Виготського, добре організоване навчання веде за собою розвиток. Важливим є інший факт: у процесі виховання дитини з особливими потребами (шляхом її інтеграції в суспільство здорових однолітків) потрібно пам'ятати важливу річ: не можна протиставляти неповносправну дитину іншим, бо цим ми лише підкреслюємо її вади, що є найбільшою методичною помилкою. Це підкреслює дитячу обмеженість і створює деяку нерівність у спілкуванні з іншими дітьми.

Отже, саме в інтегрованому середовищі діти з особливими потребами в розвитку одержують підтримку та реальне сприйняття в соціумі, а «здорові» однолітки виростають в ньому більш толерантними, є менш агресивними і мають адекватнішу самооцінку. Вже з раннього віку вони розуміють, що таке труднощі, стають чутливішими, краще сприймають чужу неповносправність і знають, що кожному властиво досягнути успіху. Тому ми повинні пам'ятати, що виховання в колективі це не є "втискування в шаблони", а програма раннього втручання якраз є однією з важливих складових даного успіху.

Усяке життя – це боротьба і зусилля бути собою, прийняти те, до чого нас ніхто не готував. Щодо того, якою народиться дитина: здоровою чи з порушеннями, а також про сам рівень порушень, ніколи до кінця не відомо.

Тому не слід забувати, що кожна неповносправна дитина є повноцінною Людиною, яка має такі ж самі права, що надаються усім людям, передусім право бути любимою, визнаною і шанованою як особистість, зі своїми неповторними талантами та здібностями. Безперечно, погоджуємося з автором книги "Дорога любові" О.Романчуком, що "віра батьків у свою дитину, в її можливості, їх наполегливість та відданість можуть творити справжні чудеса: допомагати дитині, долаючи накладені неповносправністю обмеження, розкривати свої здібності, розвиватись, реалізовувати себе у цьому світі, адже кожна неповносправна дитина — це насамперед дитина з потребою любити і бути любленою, сміятись, бавитись, приносити радість батькам, жити... Їй треба також дати можливість бути дитиною – пустувати, гратися з іншими дітьми, радіти життю".

АКТУАЛЬНІСТЬ РАННЬОГО ВИЯВЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Лариса ШЕВЧУК
практичний психолог, арт-терапевт

У перший клас приходить все більше і більше дітей, які мають проблеми зі здоров'ям, порушення у фізичному та розумовому розвитку. Із власного досвіду можу сказати, що раннє виявлення проблем у розвитку дитини, саме у дошкільному віці, сприяє ефективнішій корекції. Чим швидше розпочнеться корекція порушень розвитку дитини, тим більший успіх у подоланні дефекту та його наслідків, попередження виникнення затримки психічного розвитку та нервово-психічних хвороб. Раннє виявлення та співпраця психолога, логопеда та вихователя дошкільного навчального закладу дає можливість помітити та вчасно реагували на зміни психічного здоров'я дитини. Це забезпечує ефективну корекцію та розширює можливості відновлення психіки.

На даний момент існують різноманітні методи діагностики. Завдання психодіагностики – надати інформацію про індивідуально-психологічні особливості дітей, яка була б корисною як психологу, так і вихователям, вчителям, батькам. На мою думку, найефективнішими у роботі з дітьми дошкільного віку є арт-терапевтичні, проективні методики (казкотерапія, музикотерапія, кольоротерапія, пісочна терапія, аналіз сновидінь дитини), які не тільки діагностують, а й виконують корекційну, терапевтичну функцію.

Дослідники підкреслюють, що малюнок є свого роду розповіддю про те, що відбувається з дитиною, про її психо-емоційний стан, страхи і проблеми. Ця розповідь, виконана в образній формі, яку необхідно вміти інтерпретувати. Щоб отримати правильну інформацію, закладену в дитячому малюнку, та прийняти рішення про необхідність корекції, варто враховувати вікові особливості образотворчої діяльності дошкільників. До таких особливостей дитячого малюнка відносяться відчуття кольору, простору, розміру, сили, форми, руху, напряму.

Коли дитина розпочинає малювати себе у важких життєвих ситуаціях або щодня малює свої страшні сни – це сигнал про її неблагополучний емоційний стан. Іноді малюнки можуть розповісти, наскільки комфортно почувається маленька людина в довкіллі. Переносячи на папір свої страхи й переживання, дитина допомагає собі впоратися з непростими життєвими труднощами. Арт-терапевту необхідно враховувати особливості інтерпретації малюнка дитиною. Важливим є ваше перше враження від малюнка. Не потрібно відразу приступати до інтерпретації, краще зосередитись на своїх первісних відчуттях. Варто звернути увагу, які матеріали використані для створення малюнка, на розмір використаного паперу, особливо до розміру самого малюнка. Це може служити ознакою порушення душевної рівноваги дитини. Необхідно пам'ятати, що лише серія малюнків служить більш надійним індикатором психологічного і соматичного стану дитини.

Досліджуючи малюнок, варто поставити собі наступні запитання: яке почуття передає малюнок? Що виглядає дивним? Чого не вистачає? Що знаходиться в центрі?

Заслуговує уваги арт-терапевтична методика Вайолет Оклендер. Складовою частиною її робочої моделі є сприяння нормальному розвиткові й особистому зростанню дитини. Здоровий безперервний розвиток почуттів, тіла, відчуттів та інтелекту дитини – це основа його почуття Я. Сильне почуття Я дозволяє встановлювати хороші контакти з оточенням і людьми в цьому оточенні. Дорослішаючи, діти переконуються, що життя далеке від досконалості, що ми живемо в світі, повному хаосу, в світі суперечливому і подвійному. Більш того, люди, які виховують дітей, мають свої власні труднощі, з якими борються. Діти також вчаться долати труднощі і використовувати свої компенсаторні можливості.

На думку В. Оклендер, більшість дітей, які потребують допомоги, мають виражене в тій чи іншій мірі порушення здатності до встановлення контактів. Для встановлення контактів необхідні дотик, слух, нюх, смак , зір, міміка, жести і слова. Діти з відповідними вадами не можуть ефективно здійснювати одну або більше функцій, які забезпечують можливість їх контакту з дорослими людьми, іншими дітьми і своїм оточенням в цілому.

Діти певною мірою самі захищають себе. Деякі з неприємної ситуації прагнуть піти. Інші, щоб підтримати себе і зробити своє життя легшим і затишнішим, створюють фантастичні образи. Деякі грають, працюють, вчаться як ні в чому не бувало, ігноруючи свої хворобливі переживання. Деякі захищаються, прагнучи виділятися якимсь чином; такі діти прагнуть привернути до себе увагу, що часто супроводжується тенденцією до посилення тих самих поведінкових проявів, які понад усе не переносять дорослі. Число методів, що полегшують дітям вираження їх почуттів під час малювання, нескінченне. Незалежно від того, що дитина і терапевт вибирають для своїх занять, основна мета терапевта завжди одна і та ж: допомогти дитині почати усвідомлювати себе й існування в своєму світі.

Кожен психотерапевт знаходить власний стиль, власний шлях до досягнення рівноваги між спрямуванням занять у потрібне русло, з одного боку, і проходженням туди, куди веде дитина, з другого боку. Робота з дитиною – це процес, який вимагає обережності і делікатності. Процес, при якому те, що відбувається в душі психотерапевта, взаємодіє з тим, що відбувається в душі дитини.

Малювання навіть без втручання терапевта – це могутній засіб самовираження, який допомагає здійснити самоідентифікацію і забезпечує шлях для прояву відчуттів. З цієї миті психотерапевтичний процес може здійснюватись наступним чином: психотерапевт просить дитину розповісти про свої почуття, відчуття, що виникають при малюванні; потім прагне до того, щоб дитина поділилася враженнями про малюнок, самостійно описала картинку, форму, колір, предмети, людей, які є на малюнку, з використанням слова "Я". Вибираються специфічні предмети на картинці, для того щоб дитина їх ідентифікувала з чим-небудь (на кого чи на що із твого життя схожі ці предмети?). У разі потреби ставлять дитині питання, щоб полегшити їй виконання завдання: «Що ти робиш?», «Хто піклується тобою?», «Хто тобі ближчий за всіх?». Ці питання допомагають входити в малюнок разом з дитиною і відкривають різні шляхи встановлення відносин і реалізації терапевтичного процесу.

Так досягається концентрація уваги дитини, загострення усвідомлення шляхом виділення і спонукання до максимально поглибленої роботи зі специфічною частиною картинки, особливо якщо є досить енергії і натхнення або якщо акцентується на незвичайному недоліку. Далі дитині пропонується вести діалог між двома частинами його картинки або двома дотичними чи протилежними точками (такими, як дорога і автомобіль, або лінія навколо квадрата, або щаслива і сумна сторона образу). Психотерапевт просить дитину звернути увагу на кольори, висловлюючи свої пропозиції про те, як намалювати картинку. Обов'язково здійснюється спостереження за зовнішніми проявами поведінки: особливостями відтінку голосу дитини, положенням тіла, виразом обличчя, жестами, диханням, паузами. Мовчання може означати контроль, обдумування, пригадування, тривогу, страх або усвідомлення чого-небудь. Психотерапевт працює над ідентифікацією, допомагаючи дитині «співвіднести з собою» те, що він говорить, описуючи картинку або її частини. Після цього малюнок відкладається і опрацьовуються реальні життєві ситуації або розповіді, що виходять з малюнка. Психотерапевт з'ясовує, чи немає пропусків або порожніх місць на картинках і зупиняється на тих деталях, які виходять на перший план для дитини, або загострює увагу на тому, що йому самому здається найважливішим.

Арт-терапевтичні методики надзвичайно інформативні у діагностичному аспекті і водночас високоефективні у психокорекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах дитячого навчального закладу.

ДО КЛАСИКА НА ФЕСТИНИ «НА БІЛОМУ КОНІ»

Олег ВАСИЛИШИН
кандидат філологічних наук

Не випадково до логотипу фестивалю української книжності у Шумську його організатори взяли досить влучну назву Самчукового твору «На білому коні». І не помилились. Напередодні дня народження Уласа Самчука зимовий пейзаж не міг милувати око: заспані чорні дерева на холодній тилявській землі навівали невимовний сум і тугу... Однак Божий промисел розвіяв наші сумніви за одну ніч: вершниця «на білому коні» своєю пухнастою і м'якою ковдрою вкрила дороги й поля. Просвітянин Мирослав Ярий люб'язно погодився здійснити нашу поїздку на малу батьківщину Уласа Самчука, в село Тилявку, де вже традиційно відбуваються Самчуківські читання членів наукової лабораторії нашої академії «Творчість Уласа Самчука та Бориса Харчука: художній літопис ХХ ст.».

Академічний студентський «літбат» на чолі з керівниками, кандидатами філологічних наук, доцентами Оленою Пасічник та Іриною Комінярською прибув до Тилявського НВК, де першим нас радо зустрів у застиглому граніті сам іменинник Улас Самчук, правда, трішки припорошений сніжком.

Віддаючи шану славетному класикові, як і в попередні роки, світлимося на тлі пам'ятника українського Гомера ХХ ст. разом із гостинним директором літературно-меморіального музею Петром Панасюком.

Через кілька хвилин «літературні десантники» штурмують третій поверх лівого крила школи, де для них уже відчинив свої двері Самчуків музей.

До «екскурсійного бою» з указкою вже готовий Петро Дмитрович, розповідь якого налаштовує нас на Самчукову хвилю. Після цікавої розвідки-марафону життєвими дорогами волинського прозаїка нас запрошують на літературно-музичну композицію, підготовлену вчителями й учнями школи. На авансцені із портрета на нас дивиться незабутній Улас Самчук. Поряд на столі – виставка творів письменника з досить промовистою назвою «Документ доби».

Вступним словом урочини відкриває директор музею, який акцентує на тому, що «світ художньої прози У. Самчука містить у собі часову контрастику. Тут наявні уявлення про співвідношення минулого-сучасного-майбутнього. Улас Самчук досліджував глибинний і подієвий сенс національної історії, а особливо її людський вимір». Далі до учасників свята із хвилюючим і натхненним словом звернулись учителі, викладачі академії, учні. Юні драмгуртківці Юрій Ремізович (11 кл.) та Микола Микуцький (8 кл.) відтворили на сцені епізод з ІІ частини роману «Волинь» – «Війна і революція».

Під час дійства до залу завітав ще один «літературний батальйон» з очільником Тернопільської обласної організації Національної спілки письменників України Олександром Смиком, який з великою радістю надав слово голові НСПУ Михайлові Сидоржевському. Він оприлюднив рішення про заснування Всеукраїнської премії імені Уласа Самчука та подарував свою книгу «Час фарисеїв і героїв» бібліотеці музею. Поет-пісняр Олександр Смик презентував свій новий диск «Порохи на сонці» (авторські пісні Революції Гідності). Спілчани Тетяна Дігай та Зеновій Кіпибіда мовили щире слово про актуальність Самчукового слова саме у другу річницю Майдану.

Відтак викликали «на себе критичний вогонь» молоді дослідники Тилявської школи, академії та ліцею з Кременця, оскільки в їхніх наукових повідомленнях йшлося про ще мало

досліджені аспекти творчої спадщини письменника-волинянина. Серед виступів на читаннях значний інтерес викликали наукові повідомлення студентів академії: Іванна Додчук (21-А) – «Образ Іншого в «Месниках» Уласа Самчука, Марія Зубкевич (21-Н) – «Крем'янецька приватна гімназія очима Василя Шеремети (за романом «Юність Василя Шеремети» Уласа Самчука), Катерина Кожарко (21-ДПК) – «Жорна як незнищенність українців у драмі Уласа Самчука «Шумлять жорна», Ірина Іванина (21-ДПК) – «Формула існування героя в романі Уласа Самчука «Волинь» та Бориса Харчука «Волинь», Світлана Сорочинська (21-У) – «Епістолярні традиції Т.Г.Шевченка в кореспонденції Уласа Самчука». Їхні виступи увійдуть до збірника, який планується випустити друком.

«Родзинкою» читань був виступ кандидата мистецтвознавства, доцента Оксани Легкун. Вона розповіла про багаторічні пошуки в самчукознавстві її батька Гаврила Чернихівського, з яким, як головним експозиціонером, і пов'язано відкриття літературно-меморіального музею у Тилявці.

Бути у Тилявці і не відвідати родинне гніздо Самчуків – це для учасників читань факт неприпустимий. Отож їдемо центральною вулицею села і зупиняємося у кінці вулиці Дерманської, де нині проживає Цезарук Лідія Федотівна – племінниця письменника по братові Федотові. На подвір'ї з-під розталого снігу ледь пробивається зелена травичка. Двері Самчукової хати відчинені, а це свідчить, що там хтось порядкує.

– Лідіє Федотівно, до Вас гості з Кременця, – вигукує Петро Панасюк. Чуємо у відповідь з коридора:

– Щойно була делегація з Києва, так я з ними уже фотографувалась. Заходьте до Самчукової світлиці.

Це вперше нам випала честь зайти всередину хати і власними очима подивитись на скромний інтер'єр волинського помешкання: стіл, шафу, лавку.

Спадкоємці, на щастя, зберігають ще й досі деякі речі з будинку батьків письменника. Нам залишилося гречно подякувати Самчуковим нащадкам за збереження родинного гнізда і вирушити далі в дорогу на Шумський фестиваль української книжності «На білому коні».

Проїжджаючи через Рохманів, подумки воскрешаємо з пам'яті відомі нам нетлінні сторінки історії книгодрукування, пов'язані з цим селом.

У долині перед нами відкривається панорама древнього Шумська, оповитого легендами й переказами. Біля Будинку культури – шанувальники українського слова. У фойє розгорнуто книжковий ярмарок «Обрії нашої книжності», де відбулась автограф-сесія письменників – учасників свята. Отримуємо в дарунок для бібліотеки академії книги від Олександра Смика, Петра Кралюка, Сергія Синюка, Зеновія Кипибіди та інших.

На урочистій академії «На білому коні» голова НСПУ вручив Всеукраїнську премію імені Уласа Самчука письменникові з Острога Петру Кралюку, нагороджено лауреатів конкурсу творчої молоді «Самчукова криниця», виступили члени Національної спілки письменників України та творчі колективи Шумська.

Поет Ігор Фарина подарував нам газету «Новини Шумщини», де опубліковано його вірш пам'яті Уласа Самчука «Майбутня весна».

СЛОВО ПРО ВІДРОДЖЕННЯ ХРАМУ

Анатолій БАГНЮК
головний редактор "Замку"

Тернопільське видавництво "Терно-граф" опублікувало естетично оформлену, багато ілюстровану книгу "Храм Преображення Господнього у Кременеці". Автори видання – член Національної спілки журналістів України, викладач педагогічного коледжу Валентина Шпак і доктор біологічних наук, професор Білоцерківського національного аграрного університету, колишній працівник нашого навчального закладу Володимир Черняк. Рецензували книгу доктор філософських наук, професор Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, випускниця нашої альма-матер Марія Братасюк і кандидат історичних наук, доцент кафедри української філології та суспільних дисциплін академії Олександр Соловей.

Як зазначається в анотації, книга присвячена відродженню храму Преображення Господнього в Кременці наприкінці XX століття та поновленню богослужінь у ньому, і тим духовно небайдужим людям, які повернули храм до життя, дали змогу відновити спільні молитви, звучати мудрому слову священиків і високому співу церковного хору. Словом, тим, "хто храм зродив на нескінченність літ".

Автори вирішили за необхідне висвітлити низку теоретичних питань. Бо непростий характер процесів, що відбуваються в сучасному світі, криза духовності, уніфікація та стандартизація мислення, відхід від вікових традицій, історично пов'язаних з релігією, спонукає суспільство все частіше звертатись до духовних цінностей, які важливі саме сьогодні, коли нестабільність власного існування, постійні кризові явища ускладнюють людинобуття і змушують багатьох шукати ті сфери, де людина могла би відчути себе захищеною, бути впевненою у завтрашньому дні, а також мати чим звірити істинність обраного життєвого шляху.

У "Передмові" наголошується: "Споконвіку українці – віруючий, набожний народ, релігійна свідомість якого розвивалася, зміцнювалась упродовж багатьох віків. Потреба в молитві, у відвідуванні Божого храму формувалися в сім'ї у дітей з перших років життя. Дитина ще не вміла говорити, але знала і пальчиком показувала, де Бозя, а згодом вірила і шанувала Бога". На Кременеччині, як і в інших західноукраїнських

краях, невідривно від віри в Бога люди шанували церкву, любили рідну землю, материнську мову, українську пісню – і все це зміцнювалося щирою молитвою, входило у свідомість людини і жило в ній до останнього подиху.

Після панування радянської атеїстичної влади з відновленням незалежності України розпочалось відновлення християнських храмів, в чому віруючі продемонстрували взірець духовного і громадянського єднання. Патріотичні почуття кременчан злились із їхніми християнськими переконаннями і матеріалізувались у конкретну спільну діяльність з повернення до життя храмів, облаштування церковних споруд і підготовки їх до виконання священної місії – здійснення богослужінь на славу Господа і для духовного життєвого блага людей.

Завдяки духовному подвигу священиків і мирян в центральній частині історичного корпусу колишнього єзуїтського колегіуму постав собор Преображення Господнього. Його урочисті богослужіння, церковні піснеспіви, одухотворені художні розписи, передзвін церковних курантів і величне "Боже Великий, Єдиний, нам Україну храни", що звучить кожного дарованого Господом дня, стали невід'ємними елементами культурного життя свідомих кременчан-патріотів, для яких непорушним залишається заповідане предками гасло "Бог і Україна", як головне кредо кожного з нас. Автори зазначають: "Храм поступово став духовним осередком, в якому дбають про внутрішній світ людини, її свідомість, світоглядні орієнтири, плекають власне людські цінності, духовні потреби й інтереси, смаки, ідеали; вчать жити у вірі в Бога, любові до Бога та надії на Бога".

Окремий розділ книги присвячено історії спорудження храму, проектування якого стало, за словами авторів, головною справою життя відомого архітектора XVIII століття Павла Гіжицького. Згадано про меценатів, коштом яких забезпечувалось будівництво цієї величної споруди. Особа Павла Гіжицького заслуговує детальнішої уваги. Народився він 21 січня 1692 року в Польщі, але невідомо, в якій місцевості та в якій родині. Студіював теологію в Люблінському колегіумі, потім викладав у єзуїтських колегіумах Львова, Самбора, продовжував навчання у Краківському колегіумі, працював у парафіях біля Кракова. Вважається, що вивчати архітектуру він почав у Любліні, в тому числі і приватно: у видатних архітекторів того часу Каспара Бажанки і Карла Фонтани поглиблював теоретичні знання і здобував досвід виконання архітектурних проектів. Його першою архітектурною роботою був вівтар парафіяльного костелу м.Живець. Після цього П.Гіжицький виконав проекти вівтарів для костелів у Кракові, Ярославі, Підгірцях і для костелу францисканців у Кременці (нині – Миколаївський собор).

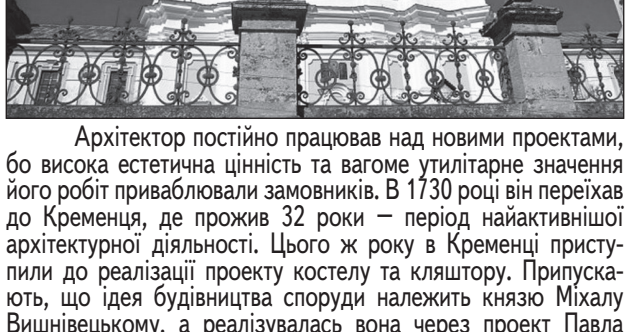

Архітектор постійно працював над новими проектами, бо висока естетична цінність та вагоме утилітарне значення його робіт приваблювали замовників. В 1730 році він переїхав до Кременця, де прожив 32 роки – період найактивнішої архітектурної діяльності. Цього ж року в Кременці приступили до реалізації проекту костелу та кляштору. Припускають, що ідея будівництва споруди належить князю Міхалу Вишнівецькому, а реалізувалась вона через проект Павла Гіжицького. Перший фундамент заклали 4 травня 1731 року, а на кінець 1740 року більшу частину костелу вкрили дахом. Новий етап робіт завершився 20 липня 1743 року: над будівлею звели великий купол, на якому 15 вересня встановили хрест. В кулі під хрестом помістили святі реліквії та опис будівництва храму. Згодом купол оздобили фігурами чотирьох євангелістів. В 1745 році будівництво костелу завершилось: 30 липня у старому костелі відбулось богослужіння, після якого урочиста процесія рушила до новоспорудженого костелу, де його архітектурний творець виголосив вітальну промову. Однак через те, що не вистачило коштів для завершальних, здебільшого оздоблювальних, робіт, урочисте освячення храму відбулось 3 червня 1746 року. Після цього продовжувалось будівництво кляштору та школи. 1750 року єзуїтська резиденція в Кременці отримала статус колегіуму. Восени 1753 року завершили спорудження навчальних корпусів разом із хоровою і театральною залами. По закінченні будівельних робіт прийшла епоха відомих в історії краю навчальних закладів: Кременецького єзуїтського колегіуму (до 1773 року), Волинської гімназії (1805 – 1819), Волинського ліцею (1819 – 1833) та низки інших освітніх установ – аж до нинішньої гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Книга подає характеристику архітектурного комплексу Павла Гіжицького як тринефового храму із двома вежами і куполом. Тут шість пілонів підтримують систему напівциркулярних і хрестоподібних склепінь. Чотири західних пілони за допомогою арок несуть на собі баню. Висота споруди в інтер'єрі до зеніту бані – 42 метри. Храм всередині та ззовні має карнизи, арки, пілястри, ніші. До нього у формі літері "П" примикають двоповерхові корпуси з двома восьмигранними конусоподібними вежами. Перед будівлею – балюстрада з декоративними вазами. Ансамбль є одним із кращих зразків архітектури пізнього бароко на Волині.

Цікаво, що під храмом є велике підземелля, до якого зберігся вхід із центрального коридору першого поверху. Спочатку підземелля було місцем поховання монахів та інших осіб, а з 1836 року його почали використовувати як погріб, тому останки перенесли в окремий засік і там замурували. Перед входом до храму знаходиться невелика тераса і балкон, утворений п'ятьма з'єднаними між собою колонами, які в минулому завершувалися статуями святих, а пізніше – вазонами. Далі – простора прямокутна галерея, оточена балюстрадою, яку творять 32 колони з тесаного каменю, поєднані металевою решіткою. Галерея мала дві брами, прорізи яких збереглися до наших днів. У центрі галереї на високому цоколі стояла скульптура Божої Матері, повернута обличчям до храму. Нині на місці барокової Мадонни – православний хрест, встановлений громадою Преображенської церкви.

Автори видання звернулися до теоретичного матеріалу з питань духовності українського народу. Вони наголошують, що для віруючих українців священними є поняття душі, духа і храму Божого, як присвяченої Господу Споруди в ім'я Хресного подвигу Христа-Спасителя, як символу заступництва Матері Божої, подвижницької діяльності апостолів, пророків, святих, мучеників. Згадано навіть про дохристиянські вірування українського народу. Окремі розділи приурочені утвердженню християнства на українських землях, хрещенню Руси-України, боротьбі за незалежність Української церкви. Повідомляється, що наприкінці 80-х – на початку 90-х років минулого століття найсвідоміші та найактивніші християни-кременчани почали роботу з відновлення місцевих храмів. Найперше відновили давню дерев'яну церкву, освячену на честь Воздвиженняи Чесного і Животворчого Хреста Господнього, яку по-місцевому називають Чеснохрестською. 27 вересня 1990 року, на престольний празник парафії, відбулася святкова Літургія – і це стало повноцінним відновленням богослужінь у храмі.

Десятиліттями були зачиненими двері колишнього єзуїтського костелу – найвеличнішої церковної споруди у Кременці. Місцеві активісти Аркадій Киричук, Лариса Журавльова, Анатолій Фаселюк, Костянтин Шушкевич, Костянтин Павлович, Андрій Яцентий, Олена Сорока, Ганна Сойко, Віталій Коханівський, Алла Тарнавська за підтримки інших вірян почали наполегливу роботу з відкриття у храмі української православної церкви. Їх старання увінчались успіхом: були виконані необхідні формальні вимоги – і 24 липня 1991 року виконком Тернопільської обласної ради зареєстрував релігійну громаду під назвою "Парафія Преображення Господнього м. Кременця". Крапку в реєстраційних колізіях поставила Кременецька райдержадміністрація 19 лютого 2013 року. Після отримання необхідних дозвільних документів громада розпочала відновлювальні роботи з метою створення технічних умов для проведення богослужінь. В організації робіт надзвичайно важливу роль відіграли старости храму Аркадій Киричук, Костянтин Павлович, Володимир Ільчук, Віталій Коханівський. Згадуються в книзі й перші спонсори відновлення храму: начальник районного шляхового управління Володимир Дранчук і директор Кременецького лісгоспу Степан Іваницький.

У виданні публікуються десятки імен тих, хто в позаробочий час своїми руками відновлював храм. Серед них – столярі Олексій Стадницький та Іван Герента, перші парафіяни Володимир і Михайло Синицькі, Олег Дикун, Анатолій Желтуцький, Олексій Янчук, Филимон Денега, Ростислав Шеремета, Юрій Зуб, Ксенія Охотська, Надія Мальчевська, Лариса Кир'янчук, Олена Квасневська та багато інших. Активно допомагала молодь – студенти педагогічного і лісотехнічного коледжів, згодом – гуманітарно-педагогічного інституту, учні Кременецького профтехучилища. Відверто кажучи, назвати імена всіх активних учасників відродження храму Преображення Господнього практично неможливо, бо це буде довжелезний список представників патріотично налаштованої громади Кременця – вірних прихильників Української православної церкви.

Перше богослужіння у храмі провів священик Анатолій Зінкевич, канцлер владики Якова, єпископа Тернопільського і Кременецького: на Різдво 1992 року тут вперше після довготривалої перерви прозвучали колядки. Храм освятили 19 серпня 1992 року. В ньому вели богослужіння священики Леонід Воронюк, Іван Заєць, Микола Бочкай, Володимир Міхненко, Борис Леськів, а з початку 2005 року – о.Володимир Буграк. Протягом 2008 –2014 років у проведенні богослужінь допомагав митрофорний протоієрей Сергій Галевич. З 2010 року спільно з о.Володимиром Буграком богослужіння в соборі ведуть митрофорний протоієрей Дмитро Калинюк та ієрей Василь Стасів.

Автори книги пояснюють: храм Преображення Господнього має статус собору, оскільки в ньому служать кілька священиків, він має кілька престолів і є центральним храмом округи. До 2004 року історія собору була пов'язана з Українською автокефальною православною церквою, а в 2004 році за рішенням парафіян розпочався перехід до Української православної церкви Київського патріархату. Після підготовки відповідних документів церковна громада делегувала старосту Віталія Коханівського і регента Ігоря Кир'янчука до Святійшого Патріарха Філарета, який задовольнив прохання кременчан – і 5 травня 2004 року підписав відповідний наказ про церкву і священика.

СЛОВО ПРО ВІДРОДЖЕННЯ ХРАМУ

Яскрава сторінка сучасної історії храму пов'язана з діяльністю митрофорного протоієрея о.Володимира Бугрaка – настоятеля собору Преображення Господнього, Кременецького благочинного. Уродженець Івано-Франківщини, Володимир Буграк закінчив філософсько-теологічний факультет Чернівецького університету і Київську духовну академію. Священичу біографію розпочав на Донбасі: висвячений на священика в одному із храмів Донецька, практику проходив у Слов'янську, першу парафію отримав у Горлівці. Повернувшись до Західної України, служив у с.Іванівка Теребовлянського району, викладав у духовній семінарії м.Теребовлі. У 2005 році очолив парафію храму Преображення Господнього в Кременці і показав, що володіє не лише високим даром духовного наставника, а й потужним талантом організатора й керівника. З ласки Божої та при продуманій, а тому й ефективній господарській стратегії і тактиці настоятеля церковна громада зуміла при річному прибутку в 50 тис. грн. за кілька років за рахунок пожертв парафіян, допомоги меценатів і спонсорів виконати відновлювальних і оздоблювальних робіт на мільйони гривень. Без перебільшення, о.Володимир подарував Кременцю міські куранти, бо електронні церковні дзвони Преображенського храму, встановлені з його ініціативи, звучать не лише в години Божої служби, а й відміряють час нашої Вітчизни, міста, вплетений в наше складне і тривожне сьогодення. Куранти собору супроводжуються Державним Гімном України, а тому символічним було їх скорботне мовчання з трагічного дня 24 лютого 2014 до Великодня 2015 року на світлу пам'ять Героїв Небесної Сотні та наших захисників, полеглих на Сході України.

Під характеристикою, яку дає книга настоятелю собору Преображення Господнього, з чистим сумлінням може підписатися кожен парафіянин: "Отець Володимир – молодий, але мудрий священик, діяльний, вміє згуртувати навколо себе людей. Якщо потрібно щось зробити, він перший починає і робить нарівні з усіма. Спокійний, врівноважений. Він має якусь особливу енергетику – до нього тягнуться люди, його поважають, шанують. Його проповіді, його розмови в храмі – змістовні, мудрі, без зайвого моралізування – уважно сприймають парафіяни".

Взірцем взаєморозуміння та духовної співпраці стали богослужіння, що їх проводять священнослужителі храму Преображення Господнього. Митрофорний протоієрей Дмитро Каленюк родом із Дубенщини. Закінчив філософсько-теологічний факультет Чернівецького університету. Служив на Буковині, викладав теологічні дисципліни в рідному університеті. З 2011 року – у Кременці. Ієрей Василь Стасів – із с. Підлісці Кременецького району. Закінчив Волинську духовну академію. Був дияконом, а з 2013 року – священик собору Преображення Господнього.

Музично-пісенний символ кожного храму – церковний хор. Творець і керівник хору храму Преображення Господнього – Ігор Кир'янчук, справжній професіонал, мистецький і духовно принципова і творча людина з почуттям високої відповідальності за свою фахову діяльність. Має вищу музичну освіту. Керував музичними колективами (хорами, капелами бандуристів) на Рівненщині, Тернопільщині, в Криму і приводив їх до творчих вершин, в тому числі до звань народних колективів. Викладав музичні дисципліни в Кременецькому педагогічному училищі. З 1992 року керує церковним хором Преображенського храму.

Спільно зі своїм надійним другом і помічником – дружиною Ларисою – вирішували всі організаційні питання: від пошуку церковних піснеспівів українською мовою до формування персонального складу хору. Пісенна творчість хористів вийшла за рамки богослужінь у соборі: вони співали Літургії у храмах Києва, у Зарваниці, в Манявському монастирі на Івано-Франківщині; виконували духовні пісні на Чернечій горі в Каневі, на відкритті меморіальної дошки Василеві Стусу в Києві, на могилах Січових стрільців і вояків УПА, на Міжнародному фестивалі духовного співу "Кременецькі хорові вечори"; беруть постійну участь у національно-патріотичних заходах краю. З 2000 року хор носить звання архієрейського. Ігор Кир'янчук – упорядник цінних нотних видань для церковних хорів та аматорів духовної музики "Українські колядки і щедрівки" і "Літургійні співи для мішаного хору" (у 3-х томах).

Багато теплих слів у книзі сказано не тільки про учасників відродження храму, а й про тих, хто працює тут зараз, хоча в абсолютній своїй більшості це одні і ті ж люди. Серед них – бухгалтер Марія Чеболда, професійний фінансист, яка веде фінансові справи храму з 2002 року. Кошти, пожертвувані вірянами, йдуть не тільки на потреби собору, а й на доброчинні патріотичні цілі. Так, у 2014 році на потреби вояків АТО використано близько 250 тис. грн., за які придбали 28 бронежилетів, 15 касок, 5 рацій, тепловізор, автомобіль тощо. Сумлінно виконує свої обов'язки старша сестриця Галина Стасів. Не всі знають, що Ярослав Бунза, який працює біля свічного ящика, до кожного богослужіння ще й випікає просфори.

Багато уваги в книзі приділено настінному розпису храму: із 2007 року його здійснює майстер церковного розпису Василь Стецько – випускник Одеського художнього училища і Львівського поліграфічного інституту ім. Івана Федорова. Він – художник різножанровий, член Національної спілки художників України, учасник багатьох художніх виставок, в тому числі персональних. За 30 років Василь Стецько розписав більше 20 храмів. Його роботи збагачують естетичну цінність і духовну велич храмової споруди, в них натхнення поєднується з умиротворенням.

Варто наголосити на головних моментах художньо-духовної концепції, що визначила мистецьке оформлення храму: виконання розпису світлими пастельними кольорами; внутрішній простір церкви виступає символом єдності Неба і Землі, в якій купол символізує Небо; купол оформлений як Сонце, що опромінює ангельським світлом весь світ; відображення персонажів і подій Старого та Нового Заповітів – єдина духовна лінія від Бога-Творця – через старозаповітних пророків, новозаповітних апостолів – до християнських учителів слов'янських народів і до видатних мужів української держави і церкви. Останнє відображене на масштабному розписі на східній стіні: саме тут бачимо всіх, хто посідає чільне місце в українському державо- і церковнотворчому процесі. До мистецького відродження храму доклав чимало творчих зусиль кременецький художник Аркадій Стадницький, який не лише писав ікони, а й виконував інші художньо-мистецькі роботи.

Видання подає спогади парафіян собору Преображення Господнього, котрі вклали свою душу, серце, прагнення та працю у його відновлення: Лариси Журавльової, Софії Стадницької, Марії Чеболди, Мирослава Ярого, Михайла Василіва, Михайла Синицького.

У "Післяслові" сказано: "Упродовж 270 років храм діяв, до нього приходили люди, священнослужителі проводили богослужіння, несли Слово Боже і Заповіді Божі до людей, наставляли на праведне життя. Зовсім небагато часу – близько п'ятдесяти років – храм стояв зачиненим, використовувався не за призначенням. Однак демократизація українського суспільства, прагнення людей до віри в Бога і до свободи віросповідування, їх активність сприяли поверненню Господнього храму громаді міста та використанню його згідно з духовною роллю. Він знову став храмом для душі і духа, засяяв світлом ікон та настінних розписів, допомагає православним християнам будувати своє життя з Богом і для Бога".

Подібно до того як відновлення храму стало свідченням невмирущої сили духу українського християнського люду, ця книга стає свідченням нашої вдячності тим, хто віддав кращі пориви своєї душі, мужність свого серця і свої людські сили для відродження Христової церкви у рідному краї.

"НАУКОВИЙ ВІСНИК": ВИПУСК П'ЯТИЙ

За загальною редакцією ректора академії, професора Афанасія Ломаковича і проректора з наукової роботи, професора Валентини Бенери вийшов із друку п'ятий випуск "Наукового вісника" Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Літературну редакцію наукового видання здійснили кандидати філологічних наук, професор кафедри української філології і суспільних дисциплін Лілія Невідомська і доцент цієї кафедри Інна Волянюк. Книга опублікована у видавничому центрі академії.

До семи розділів "Вісника" 33 автори з різних вищих закладів освіти України запропонували 27 різновекторних досліджень. Розділ "Загальна педагогіка та історія педагогіки" містить 9 аналітичних статей науковців Житомирського держуніверситету ім. Івана Франка, Київського національного університету ім. Тараса Шевченка і нашого навчального закладу. Тут висвітлюються проблеми становлення і розвитку університетів як осередків культурно-освітньої та наукової роботи, організація навчального процесу у вищих закладах освіти, специфіка педагогічної підготовки фахівців у ВНЗ, становлення системи художньо-промислової освіти та інші питання.

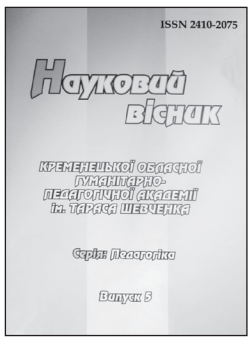

Якість освітнього процесу у вищій школі, управління якістю навчання студентів у ВНЗ, гуманістичний аспект професійної підготовки педагога, формування професійної компетентності майбутніх фахівців – тематичне наповнення розділу "Вища освіта", де опубліковані статті аналітиків із Університету менеджменту освіти, Національного університету водного господарства і природокористування, Тернопільського НПУ ім. Володимира Гнатюка, Київського НУ ім. Тараса Шевченка та наших авторів.

Науковці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, Харківської державної академії фізичної культури, Дрогобицького ДПУ ім. Івана Франка, Уманського ДПУ ім. Павла Тичини в розділі "Теорія навчання" помісити дослідження за тематикою профільного навчання у контексті модернізації української освіти, формування у студентів конструкторсько-технологічного знання і здійснення художньо-проектної підготовки вчителів технологій.

У розділі "Теорія виховання" аналізуються умови формування професійно-валеологічної компетентності майбутніх педагогів, роль мистецтва слова у навчально-виховному процесі, категорії "патріотизм" і "націоналізм", спільна діяльність громадського екологічного руху та загальноосвітньої школи. Над цим працювали представники Військового інституту Київського НУ ім. Тараса Шевченка, Полтавського НПУ ім. К.Д.Ушинського, Житомирського державного університету ім. Івана Франка і нашої академії.

Увагу авторів розділу "Професійна освіта" привернули теми професійної компетентності слухачів системи професійно-технічної освіти, "математичної мобільності", професійної підготовки кваліфікованих робітників у навчально-тренажерних центрах вищих закладів освіти. Їх розробляли фахівці Вінницького національного технічного університету, Навчального центру "Українського Дунайського пароплавства" і наші науковці.

Розділ "Обговорюємо проблему" містить наукове дослідження професора Дрогобицького ДПУ ім. Івана Франка Леоніда Оршанського "Медіаосвіта: ретроспектива розвитку та сучасні проблеми". Завершується "Вісник" "Хронікою наукового життя" – інформацією проректора з наукової роботи, професора Валентини Бенери про відзначення 210-ліття заснування у Кременці Волинської гімназії та 250-річчя від дня народження її фундатора Тадеуша Чацького, де наголошується, що змістовим ядром ювілейних дійств стала Міжнародна наукова конференція "Волинські Атени: трансформації між історією і сучасністю", матеріали якої опубліковані в однойменному збірнику наукових праць.

АНТОН ГРИБ ЯК МАЙСТЕР СЛОВА

Михайло КЛИМ'ЮК

Поява збірки «Лохотрон» тернопільського художника, дослідника народної творчості, заслуженого майстра народної творчості України Антона Гриба, людини поважного віку, свідчить, що є ще порох у порохівницях!

Байки, сатира й гумор свіжоспечені — багато з них написані торік. А ще у збірці понад три десятки присвят відомим митцям нашого краю і тим, хто творить за його межами. Щоб не бути голослівним, назву кількa прізвищ. Серед них: Михайло Слабошпицький, Петро Сорока, Богдан Мельничук, Петро Федоришин, Степан Галябарда, В'ячеслав Хім'як, Євген Удін, Світлана Гачевська.

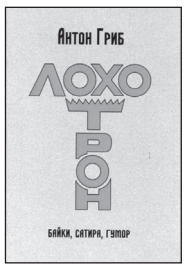

Але повернімося до гумору. В одноіменній з назвою збірки байці мова йде про старих осла і ослицю, яких обдурила фірма «Лохотрон». Мораль байки: «За умов лжедоговірних дурять тільки легковірних». Сучасні події автор висвітлює в байках «Вороги-сепаратисти», «Свиняча точка зору», «Липові заслужені», «Інтерквочка», «Презент-аці-я», гумореcках «Флешка», «Крутелик» (монолог власника)» тощо.

Не знаємо, що вийде з-під пера Антона Гриба незабаром, але впевнені, що цей чоловік невтомний.

Пропонуємо увазі читачів одну із байок «Лохотрона».

ВОРОНИ-СЕПАРАТИСТИ

Закричали злі ворони:
«На твоїх просторах, луже,
Нам не солодко — солоно,
Гірко й прикро дуже!».

Тут примчали лісоруби,
Пили загарчали
І високі осокори
Миттю позрізали.

Чорні птахи закружляли
Над руїною своєю
І за круками помчали
Понад чорною землею.

Завели їх вражі круки
У сумний далекий край:
«Ось для вас нова оселя.
Нумо, швидше налітай!».

Необжиті дикі зони
Спричинили, звісно, страх.
Спантеличені ворони
Закричали: «Крах! Крах! Крах!

У насидженій місцині
Ми підняли ґвалт і хай,
Бо гадали, шо ви нині
Подаруєте нам рай.

А за горами чужими,
Де голодні, люті зими,
Стрімкі сосни і ялини,
Ми не бачимо «малини!».

Для ворон тих на чужині
Прийшла пора грізна,
Бо ніколи на ялині
Не мостили гнізда.

ДАРУНОК БІБЛІОТЕЦІ АКАДЕМІЇ

Юлія СТРЕЛЬЧУК

Бібліотечний фонд академії поповнився вагомим масивом книг національно-патріотичного спрямування: дочки Павла Дорожинського – відомого українського політичного і громадського діяча, головного редактора журналу "Самостійна Україна", Голови Центрального проводу ОУН(д) у 2005 – 2015 роках, Оксана і Лариса передали із приватної бібліотеки свого батька бібліотеці нашого навчального закладу комплект наукової, історико-мемуарної, суспільно-політичної і художньої літератури. Передачі книг сприяла багаторічний член ОУН, кременчанка Онися Дубчак, яка впродовж чвертьстоліття співпрацювала з Павлом Дорожинським. Організаційну сторону процесу переходу безцінної книжкової колекції до бібліотеки академії забезпечив кандидат історичних наук, доцент кафедри української філології та суспільних дисциплін Олександр Соловей. Саме він організував виставку подарованої літератури в цен-

тральному корпусі навчального закладу, яку оглянули науково-педагогічні працівники, студенти і гості академії. Відвідувачі отримали інформацію про джерела й ініціаторів надходження літератури.

Серед отриманих академією книг – твори Олени Теліги, Олега Ольжича, Василя Симоненка, Валерія Марченка, Ігоря Калинця, Валеріана Підмогильного, праці Михайла Грушевського, Миколи Міхновського, Андрія Мельника, Бориса Антоненка-Давидовича, В'ячеслава Чорновола, дослідження Зіновія Книша, Ореста Субтельного, Юрія Липи, Юрія Пундика, Дениса Квітковського, Володимира Сергійчука.

Появились у бібліотеці академії наукові збірники Інституту дослідів Волині (Вінніпег, Канада) "Літопис Волині" за 1970 – 1990 роки, "Документи самвидаву України", опубліковані в Парижі – Балтиморі в 1972 році, "Енциклопедія української діаспори", що видавалась у Нью-Йорку, Чикаго, Мельбурні та Києві, а також такі фундаментальні видання, як "Біла книга ОУН. На зламі XX – XXI століть" і "Українське підпілля: від УВО до ОУН. Спогади і матеріали", що побачила світ ще в 1949 році.

Серед авторських досліджень привертають увагу "Армія без держави" (Вінніпег, 1981 р.) Тараса Бульби-Боровця, "Лихо з розуму" (Париж, 1967 р.) В'ячеслава Чорновола, "Дослідження та статті" (Едмонтон, 2006 р.) Яра Славутича і робота Євгена Онацького "У вічному місті", що була опублікована в Торонто (Канада) упродовж 1980-х років. Багато авторів представлені кількома книгами.

Цінним придбанням книгозбірні нашого ВНЗ стали часописи української діаспори, де представлені історичні, суспільно-політичні, соціально-економічні та релігійно-філософські дослідження кращих представників національної науки і культури, котрі боролись і творили за межами Великої України. Читачі бібліотеки – науковці і студенти академії – зможуть використати матеріали часописів "Розбудова держави" за 1950-і роки, що видавався в Торонто, "Самостійна Україна" (Чикаго – Нью-Йорк, США) за 1960-і роки. 1970-і роки представлені журналами "Сучасність" (Мюнхен) і "Український вісник" (Париж – Балтимор). Три видання презентують 1980-і роки: "Визвольний шлях" (Лондон), "Український історик" (Нью-Йорк – Торонто – Мюнхен) і щоквартальник Української асоціації незалежної творчої інтелігенції "Кафедра" (Торонто – Балтимор).

Вагомий дар – 234 книги національного змістового наповнення та ідейно-патріотичної спрямованості – займуть своє почесне і законне місце на виставкових стендах і стелажах бібліотеки академії. Вони не тільки служитимуть невичерпним джерелом матеріалів для науково-дослідної і навчально-виховної роботи, а й символізуватимуть нову добу в історії нашої духовної культури. Бо назавжди відійшли в минуле ті часи, коли національній літературі ставили тавро "націоналістичної", а її автори-патріоти оголошувались "ворогами народу". Література вільного народу приходить до вільного читача. І насамперед до студентства – майбутніх творців духовної культури оновленої України.

Історико-біографічна довідка

Павло Дорожинський – видатний громадсько-політичний діяч, Голова Міжнародної Організації "Об'єднання Українських Націоналістів (державників)", головний редактор пресового органу Організації Державного Відродження

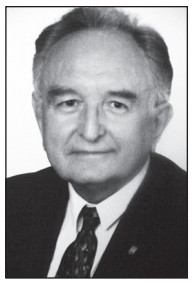

України "Самостійна Україна" та інформаційного бюлетеня "Сурмач", ветеран організованого українського націоналістичного руху – народився 3 серпня 1926 року в с. Товсте Заліщицького району Тернопільської області у патріотичній українській родині. Він отримав моральний і фізичний гарт в Українській юнацькій організації "Пласт". Закінчивши українську гімназію у Празі, Мюнхенський Вільний Університет (історичний і правничий факультети), він розпочав політичну роботу під керівництвом Проводу ОУН, багато років працював, організовуючи зв'язки із супутними організаціями ОУН, очолював Організацію Державного Відродження України в США, Світову Координаційну Раду Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій при Світовому Конгресі Вільних Українців у країнах західної діаспори. В 1962 році був обраний членом Проводу Українських Націоналістів.

Досвідчений політик і організатор, Павло Дорожинський у жовтні 1989 року, ще під час "горбачовської перестройки", ризикуючи своєю свободою і життям, першим із керівників ОУН приїхав доУкраїни і розпочав роботу з організації націоналістичних сил на Батьківщині. Талановитий публіцист, авторитетний вчений, він поширював націоналістичні ідеї серед патріотів України, сприяв мобілізації й гуртуванню національно-патріотичних сил. Завдяки його роботі багато українців стали свідомими націоналістами – борцями за свободу і державну незалежність України. Об'єднавшись в Міжнародну Організацію "Об'єднання Українських Націоналістів (державників)", яка мала відділення в майже всіх областях України і 22-х державах світу, вони стали ініціаторами багатьох патріотичних справ.

Під керівництвом Павла Дорожинського активісти допомагали голодуючим студентам під час "Революції на граніті" 1990 року, стали ініціаторами встановлення Пам'ятного Хреста на честь Олени Теліги та її побратимів у Бабиному Яру, брали активну участь у заходах в пам'ять жертв Українського Геноциду-Голодомору 1932-33 років, у Помаранчевій революції 2004 року і Революції Гідності 2013 – 2014 років, вшануванні пам'яті національних героїв України Миколи Міхновського, Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Андрія Мельника, Миколи Сціборського, Олега Ольжича, Олени Теліги, Омеляна Сеника, Героїв Крут і Базару, порушенні судової справи проти терору і злочинів Комуністичної партії, інших заходах національно-патріотичних сил у Києві та інших містах України.

Під керівництвом Павла Дорожинського встановлено пам'ятники Миколі Міхновському, Євгену Коновальцю, Андрію Мельнику на малій батьківщині героїв. Він також став ініціатором створення Українського жіночого Товариства імені Ольги Басараб і Олени Теліги, організував і очолив Українську Стрілецьку Громаду в Україні, Фундацію Євгена Коновальця і Андрія Мельника.

Павло Дорожинський був організатором боротьби членів ОУН(д) проти злочинної кліки Януковича, мобілізації сил, які брали участь у Революції Гідності і в зоні АТО.

Його заслуги перед українським народом гідно відзначені державними і гро-

мадськими нагородами – Орденом "За заслуги III ступеня", Срібним і Золотим Хрестом Св. Юрія організації "Пласт", Почесною Грамотою київського міського голови.

Відомий полум'яний публіцист і журналіст, автор близько 700 статей, Павло Дорожинський був членом Національної спілки журналістів України, у 1993 році Федеральним Урядом Канади йому було надано почесне звання "Журналіст року".

18 березня 2015 року трагічна звістка вразила серця багатьох патріотів України: на 89 році життя, після тяжкої хвороби Павло Дорожинський відійшов у вічність.

ІЗ КНИЖКОВОЇ КОЛЕКЦІЇ ЯРОСЛАВА ДРАНЧУКА

Ольга СТАВІНСЬКА

З давніх-давен книгу вважають скарбницею духовного багатства, що поєднує минуле, сучасне і майбутнє народу. Історії відомі імена багатьох людей, які присвятили життя зібранню цих пам'яток людської думки. В нашому краї одним з них є Ярослав Дранчук. Нещодавно він подарував бібліотеці академії книги зі своєї власної книгозбірні. Серед них – ґрунтовні науково-популярні, енциклопедичні, довідкові та художні видання, загальна кількість яких перевищує шість сотень. Особливу увагу хочеться звернути на видання про драматичні події збройної боротьби за Українську державу.

Найактивніший дослідник історії визвольної боротьби українського народу першої половини XX століття, громадський діяч, письменник, краєзнавець Роман Коваль в якості автора й упорядника щороку видає по кілька книг. Однією з перших є книга "Багряні жнива Української революції: 100 історій і біографій учасників визвольних змагань". Книга відтворює прогалини в нашій історичній пам'яті та оживляє спогади про її синів, які полягли в боротьбі за свободу і щастя нашої Батьківщини.

Ім'я Михайла Гаврилка мало про що говорить сучасній людині, хоч історія його життя і творчості могла би стати сюжетом для захоплюючого науково-пригодницького твору. Виходець з козацького роду, він стояв біля початків увічнення в монументах пам'яті Кобзаря, брав участь у конкурсах на пам'ятник Шевченку у Києві до століття від його дня народження, навчався майстерності в Петербурзі, а також в Кракові та Парижі — в учня Огюста Родена. Воював на фронтах Першої світової. Був співорганізатором Союзу Визволення України, Легіону Українських Січових Стрільців, згодом як комісар УСС відкривав українські школи на Волині. Крім того, товаришував із Богданом Лепким, одружився на двоюрідній сестрі знаменитої оперної співачки Соломії Крушельницької. Видання "Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею: історичний нарис" повертає із забуття цього шляхетного чоловіка, геніального митця, вояка і творця українського війська, духовного нащадка Тараса Шевченка.

У книзі "Отаман Зелений: історичний роман" розповідається про Данила Терпила (більше відомого як отаман Зелений) – члена партії есерів (соціалістів-революціонерів), організатора селянського руху на південь від Києва, прихильника Української Народної Республіки, про його драматичні стосунки із Симоном Петлюрою, боротьбу проти Червоної армії та денікінців у 1919 – 1921 роках. Події відбуваються на території сучасних Київської, Чернігівської, Черкаської, Вінницької, Хмельницької та Львівської областей, а також у м. Києві. Книга вразить читача багатими і надзвичайно цікавими додатками, серед яких є спогади старшин УГА Луки Луціва та Василя Ілащука, спогади старшини Осадного корпусу Січових стрільців Осипа Думіна (Антона Крезуба) про перебування в 1921 році у Гощівському партизанському загоні та повстанському загоні ім. отамана Зеленого.

Одну зі сторінок вояцьких спогадів розкрито у збірці "Кармелюки: до історії Запорозько полку ім. отамана Янка Кармелюка Армії УНР", де вміщено нариси Романа Коваля про старшин-кармелюківців і документи про цю звитяжну українську частину.

Документальний роман "Тернистий шлях кубанця Проходи: До історії 1-ї Сірої, 2-ї Волинської і 3-ї Залізної дивізій Армії УНР" повідає про долю кубанського українця Василя Проходи, його участь у Першій світовій війні, перебування в австрійських таборах Йозефів і Терезин, просвітницьку працю в Оріхові, участь у визвольній боротьбі і перебування таборах, навчання в Українській господарській академії в Подєбрадах тощо.

Завдяки Роману Ковалю споруджено багато пам'ятників, встановлено меморіальні дошки, відновлено могили полеглих героїв і найменовано вулиці їхніми іменами. Ще одна пам'ятка – "Тиха війна Рената Польового: спогади" – збірка творів багатолітнього колимського в'язня, видатного інженера-винахідника, мецената, краєзнавця, учасника хору «Гомін», автора книг, члена Української Гельсінкської спілки Р.П. Польового, а також спогадів про нього і його родину.

Нове дослідження Романа Коваля – про Івана Ремболовича, отамана півсотні Вільного козацтва на Чернігівщині в 1918 р., начальника зв'язку Дієвої армії УНР, учасника Другого зимового походу Української повстанської армії Юрка Тютюнника в листопаді 1921 року.

Загалом у книжці опубліковано 373 одиниці світлин, листівок, карт, документів, більшість з яких – унікальні.

Вагомим здобутком Романа Коваля є книга "Сто облич самостійної України" про людей, які творили Українську державу. В її основу покладено публікації в газеті "Незборима нація" за 1994 – 2013 роки та інших виданнях.

Героїчні сторінки українських визвольних змагань початку XX століття — невичерпне джерело натхнення для боротьби навіть сто років по тому. Висловлюємо щиру подяку Ярославу Дранчуку за зібрані матеріали і впевненість, що ці книги знайдуть своїх читачів, сприятимуть освіті, вихованню, відродженню культури та духовному зростанню молодого покоління.

ШЕВЧЕНКІАНА У ПРЕСІ

Ольга СТАВІНСЬКА

Знову і знову повертаємось ми до Шевченка. Вже стільки мовлено і написано, що, здається, немає серед його творів недослідженої поезії чи хоча б рядка. Про Тараса Шевченка – поета, художника, музиканта і людину – видано вже не одну сотню книжок, не одну тисячу наукових розвідок та публіцистичних статей, і нема числа виголошеним на його честь доповідям та промовам. Шевченко став для нас символом, образом, що перебуває десь у глибинах людської підсвідомості, біля самісіньких джерел національних традицій. Та це лише ілюзія, бо Шевченко як явище велике й вічне – невичерпний і нескінченний. Шевченко росте, розвивається в часі, в історії, і нам ще довго йти до його осягнення. І в цьому ми ще раз пересвідчуємося, гортаючи сторінки газет та журналів. Літературо- та мистецтвознавці відкривають для нас прочитання різностороннього доробку Кобзаря під кутом зору сучасності, знаходять в його творчості паралелі із сьогоденням. З новими дослідженнями творчості Великого Кобзаря можна ознайомитися в бібліотеці нашої академії.

Науково-теоретичний журнал «Слово і час» веде постійну рубрику «Питання Шевченкознавства». У третьому номері 2015 р. цю рубрику відкриває стаття доктора філологічних наук, директора Інституту літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України Миколи Жулинського «Апостольська місія Тараса Шевченка та ідеали слов'янської єдності», де розкрито тему самоусвідомлення Тарасом Шевченком своєї місії, що полягала в уособленні духу, сподівань рідного народу, у поширенні освіти, необхідності національної та соціальної революції. Висвітлюється діяльність Кирило-Мефодіївського братства та його ідеологія в контексті європейського національного руху, зокрема слов'янського. Розглядаються особливості італійського, польського та українського месіанізму.

Творчості Шевченка притаманний глибинний психологізм, особливо коли предметом розгляду постає людина або прояви її іпостасі. Одним з перших, хто зацікавився проблемами вивчення артистичної природи Генія, був Іван Франко. Аналізуючи творчість Шевченка, він використовує досягнення асоціативної експериментальної психології. Дослідження «Нотатки до психологічних студій над Шевченком і його творчістю» подано в п'ятому номері згаданого часопису «Слово і Час» за 2012 р. доктором філологічних наук Лесею Генералюк. Тут розглянуто деякі суб'єктивні психологічні фактори: специфічний тип характеру Шевченка, емпатію, здатність до апперцепційної транспозиції, унікальне синестетичне світосприйняття. На думку автора, цілісний образ мультиталановитого митця будується на інтердисциплінарних (з урахуванням словесної та мистецької спадщин) студіях його психології.

Творча спадщина Кобзаря у всій своїй багатогранності є монолітною, цільною, з нерозривною єдністю творчого мислення. Різні види художньої діяльності нашого Митця становлять органічне ціле, взаємно розвиваючи, доповнюючи і пояснюючи один одного. Вивченню художніх образів, реалізованих завдяки взаємодії кодів образотворчого та словесного мистецтв презентує ще одна публікація Лесі Генералюк «Код образотворчого мистецтва у слові Шевченка: колористика». Науковець досліджує літературознавчі образи, залучаючи термінологію мистецтвознавства, у другому номері журналу «Слово і час» за 2013 рік.

Одну з нових мистецтвознавчих розвідок «Тарас Шевченко та українське образотворче мистецтво», присвячених творчості Шевченка-художника, пропонує у першому номері науково-методичного журналу «Мистецтво та освіта» за 2014 р. український мистецтвознавець Дмитро Степовик. Автор аналізує унікальний внесок Шевченка-образотворця в національне мистецтво, який полягає в тому, що він дав досконалі та повноцінні зразки майже всіх жанрів живопису і графіки; закликає «прочитати» Шевченка відповідно до реалій початку XXI ст., до вічних тем і вселюдських проблем дати Україні, усій світовій науковій спільноті постать Шевченка-творця з найповнішим, найоб'єктивнішим інформаційним забезпеченням.

За вуаллю поетичного і прозового слова, у ритміці графічного малюнка та відблиску барвистої палітри живопису криються щедроти музичного таланту Тараса Шевченка. Щодо музичного обдарування Шевченка необхідно відзначити, що музикальність є визначальною рисою менталітету українців. Шевченко мав голос приємного сріблястого тембру – тенор. Він співав серцем і був визнаний справжнім народним співцем України. Високу оцінку Шевченкові-співаку дав відомий фольклорист М. Максимович: «...заслухувались ми співаючого Шевченка – цієї мистецької натури, що так багато відбилась у живопису, віршуванні, а найсильніше і найкраще в співі українських пісень». Музичну біографію Кобзаря досліджує Т. Прокопович в публікації «Шевченкові сходинки до музичного Парнасу» (спеціалізований журнал «Учитель музичного мистецтва» № 2 за 2014 р.).

Завдяки надзвичайній мелодійності та ритмічній природі своїх поезій Шевченко здобув славу одного з найбільш музикальних поетів світу. Поетична спадщина нашого Тараса виросла з української народної пісні. Нікому до Шевченка і після нього не вдавалося так щиро, палко і повно передати почуття народу, його волелюбний дух, ніжну, мрійливу душу та сподівання на кращу долю. Про глибокий органічний зв'язок поезії Шевченка з музичною творчістю йдеться в статті О.Левенко «Т.Г. Шевченко і музика: мелодійність, пісенність поезії», яка подана в науково-популярному журналі «Наука і суспільство» №1за 2015 р.

Просвітницька діяльність Шевченка досліджується в матеріалі Л. Страшної «Розбудити людину в людині: Т. Г. Шевченко про освіту і виховання», опублікованому в науково-методичному журналі «Педагогічна майстерня» (№ 1, 2015 р.). Це одна зі спроб узагальнити й вивчити думки Шевченка щодо виховання, про його наполегливу боротьбу за поширення освіти. Шевченко ніколи не був учителем і не писав педагогічних творів, окрім «Букваря Южнорусского», однак в його поезіях, повістях і драмах, у щоденнику і листах є чимало цінних думок про поширення освіти серед українського народу, в яких Тарас Григорович порушував морально-етичні теми, розмірковував про важливість родинного виховання, освіти й освіченості в житті людини, про роль народних традицій і фольклору в становленні високодуховної особистості.

Духовність для Шевченка – це перемого над собою, над обставинами, це здатність піднятись в небо духу, що вимірює час вічністю. Життя людини вимірюється не в довжину, а у височінь морального сходження. Маючи виняткову чутливість до страждань людини, Тарас здійснив переінтонування людської доброти. Людська доброта в його творчості є сутністю людяності, як основної ознаки людини. Для людства вона є дорожнім знаком, верстовими стовпами, які направляють його у вічність. Такий лейтмотив літературної розвідки доктора філософських наук, голови правління Товариства «Знання» України Василя Кушерця «Тарас Григорович Шевченко: приклад утвердження людяності», який публікується в журналі «Наука і суспільство» (№№ 5 – 6 за 2015 рік).

ВІТАЄМО З ЮВІЛЕЄМ!

ВОЙТКО Людмилу Остапівну

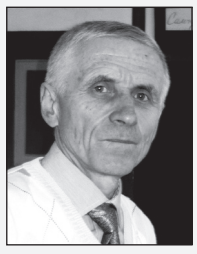

ВАСИЛИШИНА Олега Васильовича

СОБЧУКА Володимира Дмитровича

Хай збудуться друзів слова,
Прості, непідкупні та щирі.
Хай щедрими будуть жнива
І небо хай буде мирним.
Хоч сива уже голова,
Хай літ не рахують люди:
Душа, вічно юна й жива,
Хай мірою віку буде!

Ректорат, профком, редакція газети «Замок»

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА

В залі Гуго Коллонтая відбувся показовий концерт, метою якого стала популяризація музики українських композиторів XX і XXI століть. Прозвучали знайомі і не зовсім відомі для слухача фортепіанні, вокальні й ансамблеві твори у виконанні студентів Кременецького педагогічного коледжу класу викладача Світлани Гуральної.

Разом із короткими біографічними довідками юні музиканти презентували один із творів видатних діячів українського музичного мистецтва. Фортепіанний твір "Пісня без слів" одного з перших професійних композиторів Західної України Дениса Січинського виконала четвертокурсниця Іванна Юзьків, а колядку "На небі зірка" в обробці композитора – другокурсник Олег Павлюк.

Пісні Лауреатів Шевченківської премії Олександра Білаша і Платона Майбороди з часом стають народними. Студент 4 курсу Вадим Шматковський запропонував глядачам два твори: "Роздум" О.Білаша та безсмертну "Пісню про рушничок" П.Майбороди на слова Андрія Малишка.

Завершальна частина виступів була спрямована на знайомство з молодшою композиторською когортою України. Студентка випускного курсу коледжу Яна Ільчук виконала музичний твір "Квіти" із циклу "Чарівний сад" авторства викладача Артемівського музичного училища Олени Косилової, а другокурсниця Оксана Шнайдер – "Ліричний роздум" Івана Небесного – тернополянина, члена Національної спілки композиторів України, лауреата Премії ім. Миколи Лисенка.

Такі презентації розширюють музичний кругозір і сприяють активізації виконавських здібностей студентів.

ДО ЗОЛОТОЇ ЕЛІТИ КРАЮ

Щедрим на приємні сюрпризи став цей рік для старшого викладача кафедри методики викладання мистецьких дисциплін нашої академії, заслуженого художника України Євгена Удіна. Його ім'я увійшло до довідково-бібліографічного видання «Почесні імена України – еліта держави» (автор-упорядник Я. Білейчук), що побачило світ у київському видавництві "Логос Україна". Книга презентує особистостей, які почали свій шлях становлення та здобутків, розраховуючи тільки на власні сили і розумом, спрагою до життя, досягли вражаючих результатів та заслужили загальнонародної поваги. Як пише у вступному слові громадський діяч і меценат, професор Богдан Гаврилишин, "видання книги, присвяченої успіхам українців – це ще один крок до об'єднання та усвідомлення приналежності кожного з нас до великої української нації. Історію успіхів на всіх етапах історії творили люди, сповнені високих моральних якостей, незламні духом, сповнені любов'ю до України і готовністю захищати Українську землю, пов'язуючи різні покоління в один безперервний ланцюг динамічного Українського народу.

І ще одна приємна новина порадувала нашого колегу і творчого наставника молоді: він став лауреатом конкурсу "Людина року" на Тернопільщині, який започаткували спортивно-мистецький і духовний центр "Моя Україна" та редакція всеукраїнської незалежної громадсько-політичної газети "Вільне життя" в 2001 році. Матеріали про лауреатів конкурсу будуть вміщені у книзі "Золота еліта Тернопілля" (упорядник В.Пласконіс"), яку щорічно презентує тернопільське видавництво "Терно-граф".

Багатогранний талановитий митець Євген Удін працює у друкованій, станковій, книжковій, газетно-журнальній, плакатній, прикладній графіці й екслібрисі. На колоритних і добрих образах казкових персонажів митця виросло кілька поколінь дорослих і молоді.

Щиро вітаємо Євгена Удіна із заслуженим визнанням його таланту і бажаємо здоров'я, миру і творчої наснаги на багато років.

Літературно-мистецька сторінка

СПОВІДЬ ДУШІ

Тіна ГРИГОРИШИН народилася в с. Соколів Бучацького району на Тернопільщині. Після закінчення місцевої ЗОШ стала студенткою філологічного факультету нашої академії. Любить займатися спортом, зокрема легкою атлетикою. Нещодавно відкрила в собі поетичний талант. Почала із вітання другу, а згодом вірші стали такою бажаною і необхідною "сповіддю душі". Тематика їх різноманітна: від гостро громадянської до інтимної лірики. Дівчина мріє отримати хорошу освіту (знати як мінімум декілька іноземних мов!), знайти відповідну роботу, мати щасливу сім'ю, побачити світ. А поки що – хай довго живуть і будуть здоровими найрідніші люди, особливо улюблена бабуся.

ПОЧНИ ЗІ СЛОВА

Слова, коли мовчать, завжди цінніші,
Бо погляди бувають ще сильніші:
Без лицемірства, фальші і брехні,
Хай навіть інколи і болісно-сумні.
Не можна ними вдарити, збрехати,
Можна лиш трішечки розчарувати.
Дорослі часто брешуть лицемірять,
Живуть в погоні, забувають міру.
Коли в очах прочитані слова,
Знай, що душа твоя іще жива.
Не відвертай же погляду прямого,
Не байдужій до болю ти чужого.
Думки хай будуть чисті та ясні –
Без фальші, лицемірства і брехні.
З цих слів я почала – ними й завершу.
Почни порядок ти із себе спершу.

ВСЕ ПРОЙДЕ

Ну що ж тепер сказати можу я?
Ти сумніваєшся, а я чекала,
Ночей багато все недоспала.
Та все одно в душі надію мала.

Оці останні всі розмови наші
Ще, мабуть, довго буду пам'ятати,
Але думки міняються на інші –
Я просто від минулого тікатиму.

Усе пройде, і все колись минеться:
Закінчаться і грози, і морози.
Мені ще доля гарно посміхнеться –
І згасне біль, і висохнуть ще сльози.

ЛЮБОВ

Кажуть, любов – це політ і біль,
Та літати знову хочеться.
Прийдеться впасти не раз тобі,
Та за любов ми боремся.

Хоч і крила в любові є,
Вони дуже часто ламаються.
І хто любить, той сльози ллє.
Але ж солодко як літається!

Так, любов – річ болюча для нас...
Якщо хочеш крила відчути,
Знай, що впадеш ти і не раз.
Та щасливим заслужиш бути.

Це життя не сприймає слабких.
Впав – значить, треба вставати.
Дасть любов сил для крил твоїх –
І ти знову зможеш літати.

ПРИЧИНА БІД

Усі біди від сигаретного диму,
Від алкоголю, попсових пісень.
Звинувачуй у всьому зиму,
Владу, весну, літо, мігрень.

Винні у всьому прогноз погоди,
Сучасна молодь, вампіри, коти,
Діти, боги, дурні пішоходи...
Хто завгодно – та тільки не ти.

АБОНЕНТ

Абонент не може прийняти дзвінки,
Він хоче стерти свого життя сторінки.
Абонент поза зоною плаче,
Бо серце його вже незряче.

Абонент по заслузі отримав своє,
І якщо час, може, в нього ще є,
То бажання нема розмовляти,
Бо на все йому вже наплювати.

І не нам його з вами судити,
Що не хоче ні з ким говорити.
Абоненту байдуже знов,
Не любить він цих дитячих розмов.

Ви дзвонили, як бачте, даремно.
Із любов'ю в абонента все темно.
В голові дві тисячі поганих думок,
І сили забрали мільйони зірок.

Апатія, фрустрація чи просто сум
Розірвуть мелодію душевних струн.
Що ти хотів? Що ти отримав?
І гнів свій, напевно, стримав.

Що ти знайшов? Що ти віддав?
Абонент, мабуть, дуже страждав...
Та пізно все це ми зрозуміли:
Абонент лежав уже в могилі...

МАЛЕНЬКА МРІЯ

Я прошу тебе,будь завжди поряд зі мною.
Обійми, приголуб і дай свою долоню.
Скажи декілька приємних слів.
Ти ж знаєш причину моїх снів.

Ти ж знаєш причину моїх тривог.
Я вдячна за значну кількість перемог.
Але ще далеко не кінець.
Може, здамся, а, може, накою дурниць.
Та все ще попереду, я в тебе вірю.
І я протримаю до кінця свою
маленьку мрію.

Я ТАК ЛЮБЛЮ....

Я так люблю жити,
А в житті любити...
Я люблю дихати і говорити,
Про що мрію, те і робити.

Я люблю слухати музику
І розв'язувати життєві вузлики.
Я люблю писати вірші,
Бо це так звана сповідь душі.

Я люблю сумувати за тобою,
Бо тоді стаю сама собою.
Я люблю читати статуси,
І журнальні прикольні ребуси.

Я люблю з тобою бути поряд,
Бо ніщо так не зігріє, як твій погляд.
Я люблю їздити далеко,
Та, на жаль, в житті не все так легко.

Я люблю поринати в сни,
Бо всі кольори в них – із весни.
Я люблю дивитись у вікно
І бачити фантазію власних думок.

Я люблю шалено мріяти,
Після чого хочеться зразу діяти.
Я люблю голосно сміятися,
А головне – ніколи не прикидатися.

Я люблю спілкуватися з друзями
І не жити пустими ілюзіями.....

ЯК ДОБРЕ!

Як добре все-таки жити,
Мати сім'ю і її любити!
Як добре мати кохану матусю:
Шукаю розраду і з нею ділюся.

Як добре все-таки мати тата
І знати: він буде завжди захищати.
Як добре гратись з маленьким братом,
Який виглядатиме й буде чекати.

Як добре улюблену мати бабусю,
Сумую за нею і завжди горджуся.
Як добре мати велику родину,
Хатину рідну і сильну країну.

Як добре на білому світі жити,
Любити усіх і всіма дорожити.

ЗВИНУВАЧЕННЯ

У своїй бездумній втечі
Від щастя і думок
Звинувачую той вечір,
Який болю ніс вінок.

Тсс..., будь ласка, тихше...
Не кричи, тебе прошу...
Я порину, мабуть, глибше,
Хоч зазвичай і мовчу.

Та в думках все зовсім інше:
Буря, дим, вогонь, вулкан...
Серцю хочеться все більше,
Біль – мій тихий талісман.

Вже й не чую свого серця,
Тільки кров тече...
В моїх вухах кілогерци...
Сум в душі пече...

ВЕЧІР

Коли на землю сходить тихо вечір,
Запалюються зорі-ліхтарі,
Немає шансу у думок для втечі,
Нема цього бажання і в душі.

Коли на ніч спадає любо вечір,
Тікає метушливий денний світ,
Стають простими всі замудрі речі,
З'являються усі крапки над "і".

Крадеться в душу той незвичний вечір...
Що не сказала? Що скажу тобі?
А вечір доторкається, як вперше,
Гірким цілунком кави до губів.

МУЗИКА І НІЧ

Буденна втома вщухла без вагань...
Так просто все, без зайвих міркувань.
Усе так легко... Музика і ніч...
Пожовкле листя струшуєш із пліч.

Твій погляд і твоя усмішка мила...
Ми знаємо: любов – шалена сила.
І ти – герой моїх казкових снів.
Усе без обіцянь і зайвих слів...

Я кожну мить впиваюся тобою,
І біля тебе – наче за стіною...
Усе так ніжно... Руки у долоні...
Від щастя навіть сльози не солоні.

Осінній вечір... Холодно і тепло...
З цікавістю вдивляємось у небо.
Я дуже рада, що тебе знайшла.
Усе так тонко – до щоки щока...

Ще мить – вже не щока, а губи...
І без різниці, що там скажуть люди...

ЕКСЛІБРИСИ ЯРОСЛАВА ОМЕЛЯНА

Олена Павлович

Ярослав Омелян – видатна постать мистецького Тернопілля, неперевершений майстер станкової та ужиткової графіки, плакату, акварелі, рисунку кін. XX – поч. XXI ст., але найважливіша сфера діяльності митця – це екслібрис (оригінальний малюнок на папері чи надрукований невеликим тиражем, вклеюється у книжку).

У наш час наявність екслібриса для будь-якої бібліотеки є актуальним питанням, так як знак має естетичне і виховне значення в інтеграції освітнього процесу та мистецтва, викликає позитивні емоції у читачів, підвищуючи якість і привабливість читацьких послуг. Любов та інтерес людей до книги ставлять перед художником завдання зробити екслібрис складовим елементом і прикрасою книги. Актуальність дослідження полягає у виявленні художньої спадщини мистецтва книжкового знаку. Особливий інтерес викликає творчість Ярослава Омеляна, як провідного майстра екслібрису серед графіків Тернополя. Дана стаття буде використана для написання дисертаційного дослідження на тему: «Графіка Тернопільщини другої половини XX – початку XXI століття. Трансформація, стилістика, митці».

Аналізуючи літературні джерела та періодичні видання, слід зазначити, що мистецтво графіки, а зокрема екслібрису Тернопільщини, досі ще не було предметом спеціального дослідження. Більшість статей переважно публіцистичного змісту, подають лише короткі біографічні дані, або присвячені численним виставкам митця, що ускладнює висвітлення проблеми. Серед актуальних досліджень для нашої праці є публікації Б. Новосядлого, Н Новосядлої, І. Герети, Р. Якеля, В. Сушкевича та ін.

Екслібрис, або книжковий знак (з латинської «із книг») – це мініатюрна графічна робота, на якій розміщено прізвище власника книгозбірні та малюнок, що розкриває його захоплення або професію. Невеликий за своїм розміром знак фактично є невід'ємним елементом книги, індивідуальною особливістю окремого екземпляра. Стиль і техніка виконання завжди відображала дух і моду епохи, в якій він був створений. Екслібриси за своїм змістом діляться на чотири види. Гербовий екслібрис – найдавніший (XVI–XVII століття). Його створення підпорядковане канонам геральдичного мистецтва. Вензелевий екслібрис (від польського «вензель» – вузол), являє собою початкові літери імені та прізвища власника, які відрізнялися витонченістю і могли розглядатися поряд із книжковими прикрасами – елементами прикраси книги. Сюжетний екслібрис передавав певні події в житті власника. Міг також складатися з витончених декоративних елементів. Шрифтовий екслібрис являє собою складальний ярлик із текстом у рамці, надрукований друкарським способом.

Перший екслібрис належав рицареві Бернгарду фон Рорбаху (1460 р.). Розквіт книжкового знаку припадає на XVI століття. Створенням його займалися великі художники Альбрехт Дюрер, Лука Кранах і Ганс Гольбейн. Поступово ці сюжетні книжкові знаки набувають дедалі більшого розвитку, розширюється їхня тематика, а далі створюються і багаті за змістом дитячі екслібриси.

В Україні екслібрис відомий від початку XVII ст., коли загальноприйнятим стало підписування книг їхніми власниками і маркування їх простими гербовими печатками. Перший приклад власне екслібриса, датований 1610 роком, дослідники знайшли у книзі Стефана Самборського, цехового майстра з Кам'янця-Подільського.

Традицію реалістичного екслібриса продовжував відомий київський графік та книжковий ілюстратор Георгій Малаков (1928–1979), який був також майстром екслібрисів. На замовлення друзів і колег він створював невеликі лінорити з популярними тоді мотивами романтизованого Середньовіччя, піратськими темами. Кожен такий лінорит мав своїх персонажів та сюжет і був невеликою розповіддю про власника того чи іншого видання.

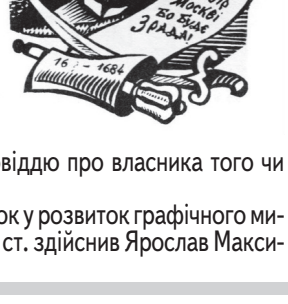

Вагомий і неоцінений внесок у розвиток графічного мистецтва Тернопільщини II пол. XX ст. здійснив Ярослав Максимович Омелян. Митець – заслужений художник України, член Національної спілки художників України, учасник обласних, регіональних, всеукраїнських, міжнародних виставок, переможець Всеукраїнського конкурсу екслібрисів ім. братів Лепких (1997 р.), делегат I і II з'їздів Народного руху у Києві. Учасник збірних виставок у Тернополі, Львові, Києві, Москві, Пензі, Слівені, Познані, Кракові, Вроцлаві, Варшаві та ін. Численні персональні виставки художника організовувались у Тернополі, Львові, Бережанах, Збаражі, Кременці.

Народився майбутній митець 1 січня 1929 року в селі Мшана Городоцького району Львівської області в сім'ї небагатих господарів, свідомих українських патріотів Максима Омеляна та Марії Лань. Навчався у Львівському училищі прикладного мистецтва, паралельно закінчив середню школу робітничої молоді №10. Упродовж 1950–1959 рр. Я. Омелян був репресований, перебував у Сибіру. Саме заборона повертатись із Сибіру в рідну область пов'язала долю художника із Тернополем. Тому з 1959 року він працює у Тернополі художником-оформлювачем, а в 1963–1969 рр. навчається в Українському поліграфічному інституті імені І. Федорова за спеціальністю «Книжкова графіка» в українського графіка, члена Спілки художників СРСР Валентина Бунова.

Серед графічних творів митця цілий пласт напрацювань становлять екслібриси, виконані в різних техніках. На думку тернопільського мистецтвознавця І. Герети, вони дуже індивідуалізовані. Художник створює екслібриси тільки для тих людей, яких добре знає. Є в них урочистість і поважність, але також є легка усмішка, жарт. У цьому контексті варто згадати екслібрис художника, присвячений саме Ігорю Гереті (1980 р.), де знаний краєзнавець зображений жартівливо: з дитячою іграшкою в одній руці та лопаткою в другій.

Книжкові знаки художника експонувалися на багатьох виставках. Ними зацікавились за кордоном. В Італії у 1992 р. було створено екслібрис для одного з найбільших колекціонерів цього виду графіки Маріо де Філіппіса. Загалом у доробку художника більше 400 екслібрисів.

Прикметною рисою всіх творів Ярослава Омеляна, пишуть О. Ваврик і Ю. Іванченко, є ювелірність штриха, лінії, тяжіння до композиційних елементів, що підкреслюють ліричність людини. А ще слід зазначити, що майстер вміло використовує в екслібрисах навіть державні символи України. Як, приміром, Тризуб або Національний прапор, які не «притлумлюють» своєю офіційністю ліричність графічних образів і символів, а навпаки – надають ненав'язливої патріотичності, що сприймається як органічна риса книги. Навіть часто вживані мотиви гусячого пера або книжки, здавалося такі вже тривіальні в екслібрисах взагалі, у творах Ярослава Максимовича тактовно й майстерно доповнюють інші елементи композиції, а відтак сприймаються доволі органічно.

Відібравши роботи, створені впродовж останнього десятиліття, професійний художник-графік Ярослав Омелян упорядкував дві мініенциклопедії – у кожній по 100 екслібрисів.

«Екслібриси» та «Екслібриси пам'яти» – це, так би мовити, «збірники» доль, – переконує пан Ярослав. Тому відразу під малюнком подано коротку біографічну довідку про людину.

За меморіальною серією книжкових знаків можна вивчати історію України, починаючи з сивої давнини. Тут горді й мудрі постаті княгині Ольги та князя Володимира Великого, гетьманів Богдана Хмельницького та Івана Мазепи із символами влади (освіченість останнього підкреслює книжка), вольові обличчя полковників Максима Кривоноса та Івана Богуна. На екслібрисах Маркіяна Шашкевича, Тараса Шевченка, Івана Франка, Олени Пчілки та інших письменників – зображення книжки. Умовний знак пісенної музи супроводжує екслібрис співачки Соломії Крушельницької, поета і композитора Володимира Івасюка, зображення нот – композитора та піаніста Василя Барвінського. А побачивши пам'ятник Міцкевичу у Львові, неважко вгадати, що поруч з ним – профіль скульптора Михайла Паращука.

Ціла галерея екслібрисів Ярослава Омеляна присвячена видатним діячам національно-визвольної боротьби XX століття. Ця тема, до речі, особливо близька і болюча авторові, оскільки пов'язана з гіркою чашею поневірянь Сибіром (відбував покарання у спецпоселенні в Іркутській області). Серед них – учасниця жіночої чоти Українських січових стрільців у Львові Ольга Бесараб, замучена польською поліцією у 1924-му році; режисер Лесь Курбас, чиє життя обірвалося на Соловках у 1930-ті роки; художник Петро Обаль та поет Іван Гнатюк, які майже 20 років відбували заслання. Художник викарбував вольові та нескорені обличчя героїв, що поклали життя на вівтар боротьби за українську державність і гідне майбутнє нащадків: Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Степана Бандери, Романа Шухевича, Ярослава Старуха, Олени Теліги, Олега Ольжича, Василя Стуса, Алли Горської, Олекси Гірника, В'ячеслава Чорновола та ін. Колючий дріт – ознака страждання – присутній у багатьох роботах. Важкий хрест на плечах – виразна ознака життя Олени Теліги. До плеяди героїв Ярослав Омелян зарахував і талановитого графіка-екслібриста, чиї книжкові знаки здобули міжнародне визнання у 1930-ті роки, – Ніла Хасевича. Він мужньо прийняв смерть у криївці серед бійців УПА, до останку не полишаючи свою грізну зброю – різець.

Художник не забув віддати данину пошани видатним релігійним діячам України: митрополитові Андрею Шептицькому, патріархам Йосипу Сліпому, Володимиру, Мстиславові та іншим відомим священикам. Чільне місце серед «Екслібрисів пам'яти» займає серія, присвячена родині Лепких, – аж 21 книжковий знак! Композиції здебільшого навіяні поезіями та спогадами Богдана Лепкого і піснями його брата Левка. Однак особливу увагу привертає екслібрис Богдана Лепкого із зображенням перстня з гербом Мазепи та тризубів з обох боків герба. Виявляється, у 1932 році, коли святкували шістдесятиріччя поета, уряд УНР в екзилі вручив йому перехідний мазепинський перстень, виготовлений із трофейного заліза.

Р. Якель у своїй статті зазначив, що в основі екслібрисів Ярослава Омеляна лежить концепція вічності та високий патріотизм. Слід відмітити винахідливість художника у вирішенні композицій книжкових знаків і вміння передати в мініатюрі тепло почуттів. Однак до меморіальних екслібрисів художник підходить відповідально, відкинувши недоречні тут грайливі шрифти, малозначущі деталі. Завжди вимогливий він і у виборі розміру книжкового знака. Ось чому в кожному екслібрисі Ярослава Омеляна є завершений і значимий художній образ, – таку оцінку роботам художника дає кандидат мистецтвознавства, голова Асоціації екслібристів України Петро Нестеренко.

Створюючи книжкові знаки сучасним діячам української політики, науки і мистецтва, художник не намагається зайвий раз зображати профілі. Про людину не гірше розкажуть символи її життя. Наприклад, поєднання різних історичних святинь підкреслює значимість і вагу посади Президента Віктора Ющенка. До речі, за поповнення власної бібліотеки «Екслібрисами пам'яти» Віктор Ющенко висловив Ярославові Омеляну особисту щиру подяку.

У сплетінні книжки, пера і музи – вся Ліна Костенко. Перо, пісенна муза і театральна маска – творчий світ Леся Танюка; квітчастий вінок, що нагадує вінок пісень, та нотне поле промовисто розкажуть про Ніну Матвієнко. У портретній рамці – колега Іван Марчук...

Дві енциклопедії книжкових знаків поки що не мають аналогів в Україні. А сам художник Ярослав Омелян, який за своє життя створив сотні робіт в акварелі, пастелі, лінориті, монотипі, у техніці малювання тушшю і пером, олівцем, впевнений, що у жанр екслібриса поринув недаремно.

Ще одним важливим доробком у житті митця вважається естамп, присвячений обласній універсальній науковій бібліотеці міста Тернополя. Адже, як вважає Ярослав Максимович, екслібрис є іноді єдиним інформаційним матеріалом щодо вивчення історії та складу приватних і публічних бібліотек. Він дає можливість встановити належність книги або збірки тому чи іншому колекціонерові, допомагає визначити, хто був першим власником видання, у чиїх руках воно побувало. А це, в свою чергу, допомагає визначити, як комплектувались фонди бібліотеки, які збірки увійшли до неї.

Узагальнюючи та підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що мистецька діяльність тернопільського художника Я. Омеляна внесла значні корективи та збагатила український екслібрис. Аналізуючи художню мову екслібрисів митця, вдалось встановити, що автор надає у них перевагу певним символам, притаманним способу життя особи, які підкреслюють її загальний образ. Незважаючи на складні витівки долі, митець упродовж свого творчого шляху створив тисячі робіт у різних техніках графіки, рисунку, акварелі. Його доробок заслуговує глибокого і детального вивчення, а досягнення – подальшого практичного розвитку.

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ на 2016-2017 навчальний рік

На основі повної загальної середньої освіти (11 кл) за спеціальностями:

Фізичне виховання
Сертифікати: українська мова та література, біологія або історія України, або географія, або математика, конкурс фізичних здібностей

Образотворче мистецтво
Сертифікати: українська мова та література, історія України або біологія, або географія, або іноземна мова, творчий конкурс

Музичне мистецтво
Сертифікати: українська мова та література, історія України або біологія, або географія, або іноземна мова, творчий конкурс

Технологічна освіта
Сертифікати: українська мова та література, математика, фізика або біологія, або географія, або історія України

Дошкільна освіта
Сертифікати: українська мова та література, історія України, математика або біологія, або географія, або іноземна мова

Соціальна робота
Сертифікати: українська мова та література, історія України, іноземна мова або математика, або біологія, або географія

Телефони для довідок:
(03546) 2-27-07, (03546) 2-24-89
(03546) 2-19-91
Адреса академії:
47003 Вул. Ліцейна,1
м. Кременець, Тернопільської обл.
www. kogpi.edu.te.ua

Біологія
Сертифікати: українська мова та література, біологія, хімія або математика, або географія, або історія України

Філологія (англійська мова та література)
Сертифікати: українська мова та література, іноземна мова, історія України або біологія, або географія, або математика

Філологія (німецька мова та література)
Сертифікати: українська мова та література, іноземна мова, історія України або біологія, або географія, або математика

Філологія (українська мова та література)
Сертифікати: українська мова та література, історія України, іноземна мова або математика, або біологія, або географія

Заяви приймаються з 11 липня до 27 липня для абітурієнтів, які проходять творчі конкурси, здають вступні іспити до 20 липня.
Творчі конкурси і вступні екзамени з 21 липня до 27 липня
Термін оприлюднення рейтингового списку вступників не пізніше 12 год. 1 серпня
Мінімальна кількість балів сертифікату – 100 балів

Кременецький педагогічний коледж КОГПА ім. Тараса Шевченка

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ на 2016-2017 навчальний рік

На основі базової загальної середньої освіти (9 кл) за спеціальностями:

Фізичне виховання
українська мова (диктант),
конкурс фізичних здібностей

Образотворче мистецтво
українська мова (диктант),
творчий конкурс

Музичне мистецтво
українська мова (диктант),
творчий конкурс

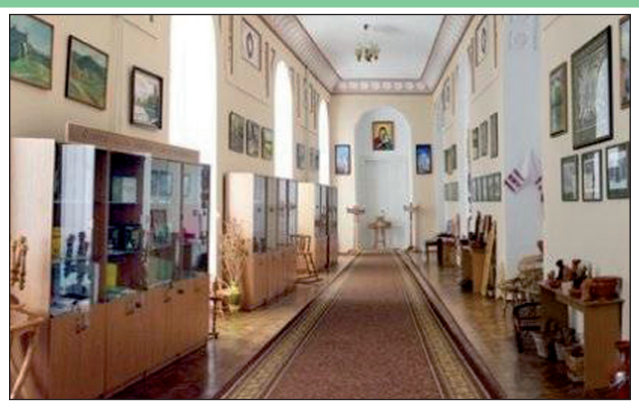

Технологічна освіта
українська мова (диктант),
математика (тести)

Дошкільна освіта
українська мова (диктант),
біологія (тести)

Заяви приймаються з 11 липня по 20 липня.
Вступні екзамени та творчі конкурси з 21 липня по 27 серпня.
Зарахування в коледж:
за державним замовленням до 6 серпня;
за кошти фізичних та юридичних осіб – до 12 серпня.

"Замок" - газета КОГПА ім.Тараса Шевченка
Видається українською мовою.
Свідоцтво **ТР №422-22Р**, 05.12. 2006 р.
Індекс **96492**
Засновник і видавець: трудовий колектив КОГПА ім. Тараса Шевченка

Наш розрахунковий рахунок:
35427008001808
МФО 838012
УДК в Тернопільській області
ЗКПО 02125556

Головний редактор
Анатолій БАГНЮК
Літературний редактор, відповідальний секретар
Ніна БАГНЮК

Редактор-дизайнер
Сергій ЮРЧУК
Художньо-технічний редактор
Валентина КАЩУК
Фотохудожник
Петро ДАНИЛЮК

Видрукувано у друкарні "Від і до" м.Чернівці, вул. Заводська, 37в

Наклад 1200 прим.

Наша адреса: 47003, вул. Ліцейна, 1, м.Кременець, Тернопільська обл.